

www.e-rara.ch

Ioannis Huxhami ... opera physico-medica

Huxham, John

Lipsiae, MDCCLXXXIV [1784]

ETH-Bibliothek Zürich

Shelf Mark: Rar 5816

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-22585>

Observationes de aere et morbis epidemicis ad finem anni MDCCXXXVII. Plymouthi factae.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelnformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

OBSERVATIONES
D E A E R E

ET

MORBIS EPIDEMICIS

AB ANNO MDCCXXVIII.

AD FINEM

ANNI MDCCXXXVII.

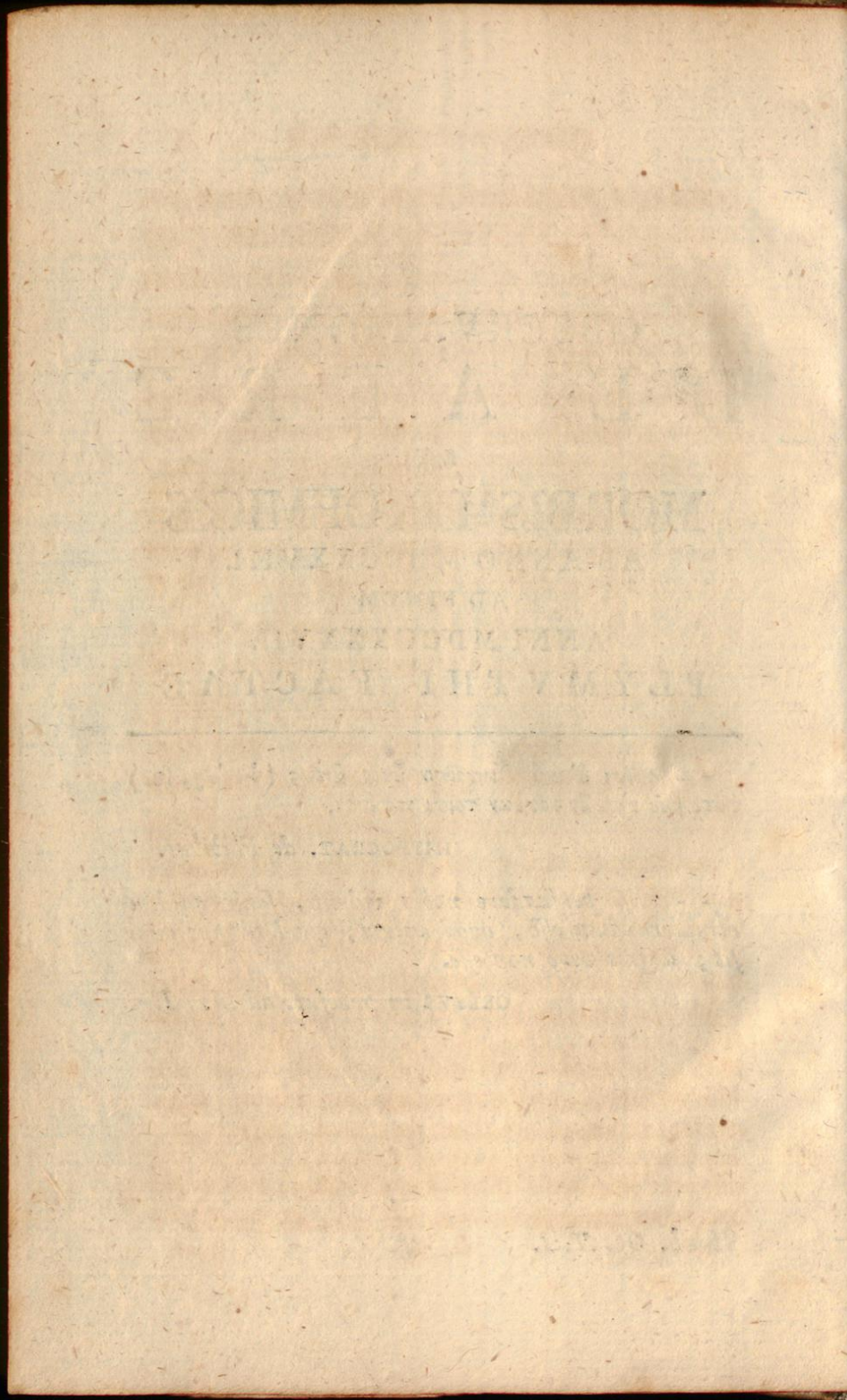
PLYMUTHI FACTAE

- - Τοῖσι δ' αὖ θνητοῖσιν ἔτος ἄριστος (ὁ Αἴηρ, sc.)
τέτε βίη καὶ τῶν νοσέων τοῖσι νοσέουσι.

HIPPOCRAT. *de Flatibus.*

- - Nisi persuadere nobis volunt, sanis quidem
considerandum esse, quod cælum, quod tempus anni
sit; aegris vero non esse.

CELSVS *in praeſat. ad libr. I.*

PROLEGOMENA.

OMNIUM animantium vitæ nihil æque necessarium est ac ipse aër communis, sine quo ne vel per paucula momenta protrahenda est. Cum vero maximas is variasque subeat mutationes, harum notatio & historia non potest non esse medicis summopere utilis: quod optimus ille quidem, artisque nostræ vetustissimus magister, Hippocrates, nobis præcepit, atque præclaro commendavit exemplo; quippe qui, in genuinis epidemiorum libris, aëris constitutionem morbos vulgares antecedentem accurate præscripsit. Idque jure sane merito: causæ namque morborum fere omnium epidemiorum sunt constitutiones atmosphære depravatæ; etiam ipsorum, qui proprie contagiosi vocantur, incrementum & duratio ex eadem causa maxime pendent. Nonne enim uno anno, in hac urbe, aut hoc oppido, unum tantum, alterumve, variolis nempe, aut morbillis, correptum videmus, alio autem, ab uno incipientem, labem in innumeros disseminatam? Ita ut aër ipse arcere, aut fovere videatur ipsum contagium: Ignis veluti scintilla, fomiti injecta idoneo, immensum quantum flammæ accendit undique! humidæ contra occurrens materiei extinguatur protinus.

Quid sit quidem τὸ Θεῖον istud Hippocratis veterumque medicorum, pro causa morborum pestilentium acceptum, haud probe scio. Si velint vero, nonnullis ut placet, peculiare aliquid ab irato numine rebelli inflictum populo, in vindictam violatae legis, id utique precibus humilissimis facta certe, non ficta, poenitentia avertendum est: quandoquidem vix ullus medicinae locus, aut spes sit ulla.

Sed hoc mittamus, utpote paulo abstrusius, & videamus breviter certos & manifestos aëris effectus in corpora nostra; unde, quam necessaria sit medico *atmosphærae* consideratio & observatio, facile patebit.

Primo igitur respiratio, in qua quasi vita ipsa consistit, ope aëris perficitur omnino: vesiculas nempe pulmonis dilatando vias facit patulas toti circulanti sanguini, qui hic maximam subit mutationem. Factus enim lentus nimis & crassus ob tardum admodum per venas majores motum, *chylo* etiam crudo resectus, e dextro cordis ventriculo minus aptus *circulationi* & corporis nutritioni expellitur. At per innumerales minimasque pulmonis *arteriolas*, reticulari plexu vesiculas pulmonares texentes, distributus omnigenam ibi patitur compressionem; partim ab inspirato aëre, a renitente sanguine partim, & ab ipsa partim vasculorum contractione; iisque omni momento variae agentibus; ita ut in pulmonibus misceatur omni modo & conquassetur sanguis, atque *moleculæ* ejus crassiores inde comminuantur maxime. Hic etiam præcipue globuli sanguinis rubri componi videntur e sex (uti per microscopium patet) minoribus, sive *serosis*, more quo globulum argenti vivi majorem e minoribus formamus: quod
ipsum

ipsum quoque vim quandam quasi & compressio-
nem postulat. Ibi porro recentis *chyli* particulae
conteruntur, ita ut globosae tandem fiant, ac ani-
malem induant naturam: quae omnia ulterius
perficiuntur actione expirationis, pulmone nem-
pe se corrugante, atque costis collabentibus
presso.

Adeo ut hoc viscus praecipuum *sanguificatio-
nis* organum aestimari debeat: non mirum ideo
si, qui infirmitate pulmonum laborant, *cachec-
tici* fiant & hydropici, nec si, qui corruptum
inspirant aërem, morbidi.

Comminutio haec & attritus, ac ipsius *chyli*
sanguificatio (sit venia verbo) in pulmonibus sunt
omnino necessaria ad usus naturae, cum ad nu-
tritionem, tum ad motum musculorum; quia
neutrum horum perfici videmus ab ullo sangui-
ne, nisi postquam pulmones tranaverit: hoc
enim notandum est ab *arteriis coronariis*, ad ulti-
mos usque ramos *aortae*; ad hunc finem animal-
cula quaedam spiracula habent pulmonalia a ca-
pite ad Caudam usque.

Secundo. Aër non solum ab *effluviis* noxiis
purus esse debet, sed & iustae insuper gravitatis
& *elasticitatis*, ut pulmones distendat satis; nec
tamen enormis, ne nos opprimat. Utcunque
enim gravem valde, vel levem, *atmosphæram*
commode satis ferant robustiores; montesve in-
colant; imasve valles integri: non ita tamen in-
firmi, quibus harum rerum paulo curiosior de-
betur aestimatio. In medicina utique facienda
vides & quibus horeas, *mercurium* in *barometro*
attollens, officit maxime; vides & quos, cum
mercurio, deprimit humidus auster. Sed de his
infra; hic solum obiter notans aliores habita-
tiones illis eligendas esse, his humiliores, cætera

si paria sint: pro ratione enim situs, aëris incumbens columna magis, minusve, producit; adeoque pressura ejus magis, minusve, intenditur: hinc aliqui prope mare melius se habent, alii locis in montanis.

Tertio. Aër etiam Respirationi idoneus non nimis calidus esse debet, nec ultra modum frigidus: est enim aëris inspirati temperare sanguinis calorem, qui aliter fervendo putresceret cito, ut patet ab experimento præcellentissimi Bœrhaavii in hypocausto capto (vide Chem. capit. de igne experim. xx. corollar. 16.) Si aër enim sit magis, aut æque calidus ac sanguis alicujus animalis, intra paucillulum tempus moriatur necesse est.

Nec solum sanguinem refrigerat aër, sed, ne nimium ebulliendo vasâ perumpat, impedit, cum nempe condensando. Atque hoc utique permagni est momenti, si cum doctissimo * Helvetio supponimus dextri cordis ventriculi capacitatem majorem esse cavitate sinistri, eamque pariter arteriarum *pulmonicarum* multo excedere istam venarum respondentium: nam consequitur inde, quod sanguis debeat ab aëre inspirato esse valde densatus, ut æqualis cruoris quantitas æquali eodemque tempore recipi possit a venis *pulmonalibus* & ventriculo cordis sinistro; pulsus scilicet corde dextro per capaciores pulmonis arterias. — Hoc quidem plurimi negant contrarium omnino statuentes. Est tamen necesse prorsus, ut aorta ex ventriculo cordis sinistro tantum recipiat sanguinis, quantum e ventriculo dextro per arteriam pulmoneam pellitur, idque æquali eodemque tempore: fatale aliter dilu-
vium

* Vide *Eclaircissement concernant la maniere dont l'Air agit sur les Sang dans les Poulmons.* Paris 4to, 1728

vium pulmones obrueret brevi; quoniam utriusque ventriculi systole est synchronica. Aortam ideo & arteriam pulmonarem invenimus semper diametro quam proxime æquales, modo sint in statu naturali. Ob hanc igitur causam ventriculorum quoque capacitates debent esse æquales, ut eodem etiam & æquali temporis spatio æquas possint recipere sanguinis quantitates. Eadem perinde ratio necessaria videtur inter arterias & venas pulmonares (quod enim protrudunt arteriæ, transmittunt venæ.) Nulla saltem datur necessitas, cur hæ venæ factæ sint arteriis capaciores: nam aër ipse communis, quatenus sanguine frigidior multo, eique per omnem intimumque pulmonem inspiratione applicatus, non potest non sanguinem condensare: tantum utique, ut reprimere sufficiat nimiam ejus effervescentiam; cui quidem propter magnam cruoris agitationem, ac proinde calorem, alias foret obnoxius valde. Hinc asthmatici auram quam frigidam haurire coguntur, urgente paroxysmo: (ubi nempe sanguis nimis in pulmonibus turgescit) ne protinus accederet suffocatio. Sic qui febre ardente laborant, qui cursu, aut luctatione valida, perturbant humores, longe frequentius solito respirant: ut frigido novoque aëre, creberrime attracto, ebullientem sanguinem refrigerent satis, eumque debitos intra cancellos coerceant.

Vis adeo inspirati aëris tantum condensare sanguinem in pulmone debet, quantum vehemens ibidem particularum attritus, ac massularum comminutio, istum expandit: nimiam aliter in molem assurgeret rarefactus sanguis; quod idem est fere, ac si redundaret ipsa quantitas. At cum ventriculus cordis sinister par solum est

dextro, qui capere potest auctam hanc molem?
Si non, quæ inde ruinæ?

Quod ratio suadet, fida docet cadaverum inspectio, ubi vasa cordis & pulmonis, sicut descripsi, inveniuntur, si sanis in animalibus, recentissime demortuis, quærentur. Indique vero admodum, diu post mortem comparantur venæ & arteriæ ejus congruæ diametri; huic enim obstructuram longe magis *elasticam* inest contrahendi vis maxima, illi autem longe minor; hinc arteriæ sanguinis, saltem *serosi*, vacuæ fere inveniuntur & constrictæ; imo si siphone, injecta nempe cera, replentur utraq; arteriæ multo magis quam venæ resistunt, nec idéo æqualem admittunt distensionem. Idem de ventriculis cordis dicendum est, quandoquidem sinister crassior multo est, adeoque longe fortior dextro.

Ex iis jam, quæ supra dicta sunt, liquet satis quam utile sit, ægris, præcipue febricitantibus, auram frigidiusculam, fervente potissimum æstate, subministrare. Vidi ego multoties anxietates & languores *febriles* momento fere depullos, fenestris tantum apertis, quibus imprudens nutritricula spiritibus (uti dicitur) *volatilibus* perperam omnino mederi satagit; imo tunc adeo non juvant *cardiaca* calidiora, ut etiam maxime nocent; longe melius enim inspiratione auræ frigidæ, & missione nonnunquam sanguinis, abiguntur: quia ortum habent sæpissime a congectione & nimia sanguinis rarefactione in pulmonibus. Oportet vero ut aër, pectori saluber, non sit nimium frigidus. Josephus d'Acoſta refert, aërem ita frigidum esse altissimum quendam super montem peruvianum, ut uno solum flamine sanguinem sæpe in pulmone congelet.

Imo

Imo hyberna frigora Europæ, in plagis potissimum borealibus, *pulmonias* exitiales inferunt sæpissime; quin etiam aliquando, non tantum pulmones, sed & artus etiam ipsi, ex frigoris vehementia, gangræna corripuntur. Peregrinantibus igitur per frigidam valde *atmosphæram* opportunum est maxime, liquores tepidos eorumque vapores sorbere frequenter; ad debitam nimirum laxitatem vasorum *pulmonalium* & sanguinis fluorem conservandum: haud utique auram gelidiorem impune respirant jejuni, diras inde profecto novi peripneumonias.

Hæc hæctenus de aëris potentia in pulmone; jam quæ sit in totum corpus, paucis videamus.

Primo itaque consideremus aërem, quatenus grave quoddam fluidum in nos perpetuo incumbens, haud minore quidem pondere hominem mediocris staturæ premens quam librarum 32000, immane quantum pondus! quod ex nobis quicquid est liquoris exprimeret, ni pressura foret æqualis undique, ni ex æquo resisterent inclusi humores. Hoc autem sapientissimus nostrum omniumque conditor, DEUS, nobis fecit salutare maxime; nam & totam corporis compagem confirmat, & humores ejus coerces; imo vel hac ipsa pressura (ut ego sane sentio) haud parum promovet ipsius sanguinis circuitum: siquidem totum corpus ab incumbente *atmosphæra* comprimitur assidue, totus ideo ejusdem cruor per venas versus cor urgeatur necesse est, quum non possit, per arterias, cor petere retrorsum propter obstantes valvulas. Tam parum utique motus originalis a corde accepti, in venis majoribus, sanguini restat, ut vix cor adusque ab imis pedibus, ni ad æquilibrium tantum persiciendum, ascenderet; (per venas nimirum cum

arteriis continuatas, quasi per siphonem inversum; cujus crura æqualis sint altitudinis) ita tardus sane ibi est sanguinis progressus, ut in venis artuum valvulæ frequentes occurrant, ad onus nempe incumbentis sanguinis excipiendum, ne forte relaberetur. Haud ergo ex se solo polleret (ut mihi videtur) vim propriam constringentem cordis superare, ne dicam irruere in ejus ventriculum, eumque dilatare.

Sanguinis ideo momentum adjuvat assidua *atmosphæra* pressura, more velut *antagonistæ* agens contra vim cordis insitam & valide constringentem, quod plus, minusve, omni *sphincteri* musculo proprium est. Cum primum enim, ope inspirationis, explicatus pulmo locum dat expellendo e corde sanguini; facto nempe in ductibus pulmonum sanguineis momentaneo quasi vacuo, continuo in cor dextrum impellit sanguinis, quantum facile capit pondus *atmosphæra*, totum corporis habitum comprimens semper. Eodem porro ipso momento irruens, undique premeus, & *elasticus* aër haud exiguum addit impetum rapidissimis, per pulmonem currentibus, sanguinis rivulis, ejusque momentum tantum adauget, ut vel vim cordis sinistri subigere possit: longe enim * longeque velocius currit sanguis per pulmones, quam per *aortæ* ramulos.

At de his fatis; cum non sit hujus opusculi accuratam circumnacti sanguinis historiam perscribere: hoc solum hic obiter denotare volebam, compressionem *atmosphæra* esse unam ex multis eamque haud contemnendam causam circuitus sanguinis, quantumque immoderata gravitas aëris aut levitas, accelerare sanguinem, aut retardare, potest.

Quum

* Vide Hales's *Hæmstatics*, *Experim.* 1.

Quum vero ab historia *barometri* clarissime pateat, quod *atmosphære* pondus uno tempore majus est quam alio, ratione fere $\frac{1}{16}$ totius columnæ *baroscopice*; non potest non esse quin tanta differentia nos, sub ea versantes, afficiat maxime; quandoquidem haud minoris est ista quam pondo librarum 3200, cujus dimidium sane, vel perpauca intra horas, sentimus sæpissime. Supra vero monstratum est, pondus *atmosphære* multum conferre ad *circulationem* sanguinis promovendam: major ergo ejusdem gravitas motum cruoris auget, minor autem minuit. Hinc fit, quod, dum cælum fœcundum sit atque serenum; id est, quando debita gravitate & *elasticitate* præditus sit aër, alacres nos vegetosque percipimus: aucta namque sanguinis velocitate, cæteris paribus, secretiones nostræ naturales & *evacuationes* augentur, præcipue *perspiratio* (ut dicitur) *santoriana*, quam, modo sit ordinata probe, consequitur corporis & animi vigor. Major porro in corpora nostra pressura vasa sanguinea coarctat per totum habitum corporis externum, quod effectum idem est, ac si sanguinis ipsius quantitas fuerit adaucta; nam non solum motos humores incitat, sed etiam quo magis premitur habitus exterior, eo plus sanguinis ad interiores & maxime vitales corporis partes adigitur, unde fortior evadit earum actio. Ideo non solum in pulmone melius lentescentem subigit sanguinem crudumque *chylum* purus & *elasticus* aër, sed per totum quoque *Systema* vasorum. Verum enimvero si permagna gravitas aëris & *elasticitas* longo perdurat tempore, morbos producit ab aucto nimium sanguinis motu; cujus modi sunt pleuritides, peripneumonix, anginx, febres ardentes, atque id genus alia: idque po-

tissi-

tiffimum accedentibus aliis aëris qualitatibus, frigoris scilicet, aut caloris; ut videbimus infra.

Secundo; contra omnino contrarias corporis affectiones infert aër debitæ gravitatis & *elasticitatis* expers: nam sequitur inde tardior sanguinis *circulatio*, diminutæ secretiones, impedita *perspiratio*, lentorque tandem nimius humorum. Hinc ille corporis & animi languor, quo fere afficimur omnes, dum talis adest *atmosphære* constitutio; quæ porro, persistens usque, ista omnia auget indies: imo vel ipsa mala, causæ originali succedentia, se mutuo promovent assidue: demumque his omnibus accedunt affectus *hysterici* & *hypochondriaci*, febres intermittentes, remittentes, putridæ, lentæ, *nervosæ*, *petechiales*: morbi denique omnes a nimio lentore sanguinis & segni ejus circuitu pendentes.

Quoniam vero omnes *atmosphære* effectus qui a gravitate ejus, aut levitate, oriuntur, vim plurimam ab ipsius secundariis qualitatibus, frigore puta, aut calore, humiditate, aut siccitate accipiunt; pauca quoque de his dicenda sunt.

I. De aëre frigido & sicco.

Omnia, quæ saltem attingit, corporis vasa frigus coarctat: idem iste annulus, quem æstate vix digito induis, hyeme frigida excutitur facillime: supputa jam a contractione parvulæ istius partis, quantum patiatur totum. Vasa autem contracta longe fortius vibrant in contenta fluida, quam si sint relaxa; a frigore nempe fibrarum *elasticitas* augetur, adeoque major contractio vasorum & humores magis atterit, & eorum simul accelerat motum: nam ut sunt vasorum capacitates inter se, per quæ eadem cruoris quantitas, eodem temporis spatio, fluere debet; sic sunt quoque

que, inverſa ratione, liquidi iſtius velocitates: diminuta adeo capacitate velocitas augetur.

Quod vero ſanguinem attenuat, ejuſque velocitatem adauget, Secretiones fluidiores & excretiones debitas promoveat necesse eſt, unde functiones omnes animales evadunt validiores. Quoniam vero hæc eadem facit gravis & *elastiſcus* aër, cui frequentiffime quoque adjuncta eſt & frigiditas *atmoſphææ*, & ſiccitas; unita vi effectus edunt majores; adeo ut, dum conſpirant una, sæpe demum ſubſequatur vis vitæ, quam vel par eſt, fortior; quæ tandem proinde ſuis & ipſa viribus ruit. Tam validus enim ſolida inter & fluida oritur attritus, tum rapidus ſanguinis curſus; corrugata inſuper a frigore cute, tanta diſſipatio humidiffimi, craſſiffimi autem retentio, donec fit cruor aëris valde & maxime viſcoſus: dumque in vaſa urgetur inepta morbos omnigenos *inflammatorii* generis parit. Idque præſertim, cum immodica *atmoſphææ* ſiccitas nec moderantem fibris, nimium rigidis, ſotum præbet, nec ſanguini diluentis humiditatis fatis, quæ dum ſuppedit, per cutis *poros* attrahitur aſſidue.

Quod tamen quibusdam nocumento eſt maximo, plurimis inſervit maxime, dumque hos febres acutæ, *pleuriticæ*, *peripneumonice*, alios graves aſthmatis, *rheumatiffimi*, aut arthritidis, paroxyſmi corripunt; illos, firmosque fere omnes, alacres magis ſanosque reddit aër ponderoſus, frigidus, ac ſiccus: nec incitat aliquid magis grave Belgarum vulgus quam rigidum, diuque durans gelu; tunc temporis enim vel cum lepidiffimis Gallis feſtivitate concertant. Hoc olim notavit Couſ ſenex, aphoriſm. 17. ſect. 3. quem ſic vertit Cornel. Celfus; “aquilo ſanum corpus „ ſpiſſat, & mobilius atque expeditius reddit.”

2. De aëre frigido & humido: qui nobis quidem officit multum, quatenus frigus ejus corporis *poro* constringit, eisdemque humiditas occludit; horum alterutrum *perspirationem* impedit plurimum: etiam ipsa corpora *electrica* in aëre humido longe parcius, quam in sicco, effluvia emittunt. Quam noxia sint madida frigidaque indusia, & lodices, nemo non norit.

Imbrica porro & pluvia tempestas gravitatem *atmosphæra* minuit, humor ejus nimius vim fibrarum enervat; utraque impetum sanguinis impediunt, ac debitas proinde secretiones & excretiones. Hinc gignitur serosa colluvies, distillationes inde sequuntur & tumores faucium tusses & anginae, aliaque multa. Denique, si talis tempestas manet diu, febres *catarrhales*, intermittentes, putridæ, lentæ *nervosæ*, ingruunt; ni per cutim (quod optimum) aut urinam, aut per alvum, exterminentur tempestive retenti humores: priusquam scilicet putrescere incipiunt.

Nec more solum descriptio nocet algida uaque aëris temperies, sed & ipsa gelida humiditas in ipsum corpus attrahitur. Vel ipse medicinæ parens, Hippocrates, hanc corporis imbibentem facultatem, bis mille abhinc annis asseruit; dum scilicet ὅλον τὸ σῶμα non solum ἐκπνοῶν sed & εἰσπνοῶν esse pronunciavit: quæ verba ipse Galenus de aëris ingressu per cutis *poros* interpretatur. Id vero abunde experimenta probant, neque epim alia patet via argenti vivi, aut terebinthinæ particulis in sanguinem, nisi per ipsos cutis *poros*: modo sint illitæ solum, aut vel sub forma vaporis allectæ. Hoc idem satis superque confirmant tentamina acutissimi Jacobi Keilei nostri; quinimo humoris gelidi absorptionem, sum.

summa cum probabilitate, posuit pro causa frequentissima istius corporis invaletudinis, quæ vulgo *susceptum* frigus nominatur: ipsis nimirum particulis frigorificis (si placet nitro-aëreis) una cum humore absorptis, quæ sanguinem lymphamque vitiant.

An vero datur revera principium aliquod frigorificum, sal nempe nitro-aëreus, ut a Mayow vocatur, sive ullo alio vocabulo id nominabis, eximios inter philosophos dubitatur: causam nempe omnis frigoris ponentes in privatione solum motus & caloris. Hæc tamen sententia haud mihi hercle prorsus arridet: nam posce modo, num in calore aliquid magis positivum est quam in frigore? nonne utriusque æque subitanea & æque certa sensatio est? quod forsitan non adeo est explicatu facile a sola motus cessatione: nec ex mera privatione, aut relatione, positivi fluunt effectus, at e frigore plurimi: corporum quorundam expansio, quorundam condensatio, permanens mutatio & sexcenta alia. Aqua, dum congelatur, expanditur, argumentum sane materiei alicujus ab extra receptæ; aliter enim a sola caloris & motus absentia condensaretur: Sicut metalla, quæ fusa quidem dilatantur, rigescencia vero, minus occupant spatium.

Porro aqua, ex gela resoluta, longe frigidior est, quam quæ prius congelata non fuerat, restatque diu ad plurimos usus inepta, ad quos ante congelationem idonea fuisset; hoc vel mulierculæ notant, Imo, qui gelu resolutum perpotant, sunt pluribus morbis obnoxii; ideo poeta — *Quis tumidum guttur miratur in Alpibus?* Parum utique video, cur aquæ congelatio ob meram motus privationem efficeretur si cum

sum-

summis philosophis, particulas suas constituentes *sphæricas* esse statuimus; quod maxime videtur probabile, quia nullus excitatur calor utcunque vehementer agitetur aqua, minima enim intervenit frictio (causa nempe caloris) motas inter sphæricas. Nam sequitur hinc plane, seu in motu, seu in quiete, quod in punctis solum se mutuo contingere possunt; unde ne major quidem ob quietem cohærio; quæ tamen infinite major est in gelu, quam in aqua. Porro autem aqua in vacuo difficillime, si unquam, congelatur; ubi tamen satis certe quietis: at ipsissima ista aqua, ad contactum gelidi aëris effusa, dicto citius, etiam inter effundendum, in glaciem abit; notante diligentissimo viro, Fahrenheit. Act. Philosoph. Anglic. No. 382: requiritur ideo ab aëre aliquid ad congelationem efficiendam.

Magis adeo probanda videtur eorum opinio, qui congelationis causam arbitrantur spiculas esse quasdam frigorificas, ab extra admissas: quæ, utcunque globulos aqueos a se invicem dimoveant paululum, quantitatem tamen contactus hos inter & illas adaugent, & proinde mutuum eorum cohærentiam. Ni ex hac forsitan *hypothese*, vix alia datur methodus, insignem istam aquæ expansionem, dum congelatur, explicandi: quæ vero aquæ gelatæ expansio evenit semper, five aëris fuerit expers, five non.

Quoniam vero congelatio omnis artificiosa, sale quodam mediante, perficitur, haud absurdum est credere, spiculas has frigorificas salinæ esse naturæ.

Quod vero datur salinum aliquod principium per universam *atmosphæram* disseminatum, vero simile est admodum a vitrioli generatione in ipso

ipſo colcothare, utcunque ſale fit deſtillatione, aut ullo alio modo, privatum. * Nitrum porro de novo producitur, ex ipſa terra damnata, ex ipſis inſulſiſſimis cineribus, modo hæc inter & aprium aërem libera detur communicatio. Unde oritur nitrum, & dicitur, calcarium, niſi ab hoc ſale aëreo? Nonne ferrum, etiam ſuper altiſſimas turres, ferruginem contrahit? quod ab eodem omnino evenit principio. Plurima item mineralia, & glebæ metallicæ, priſtinam recipiunt naturam; licet vi ignis omni fuiſſent orbata ſale, ex ipſo nimirum fonte. Sal hoc univerſum agnoſcit illuſtriſſimus Newton; utique ex analyſi chemica clariffimi Hombergii ſolus videtur & idem parens & origo omnigeni ſalis; prout ſcilicet fit hæc vel illa matrice receptum, huic vel illi materiæ coadunatum.

Atqui non proſus alienum eſt credere, hoc ſal nitroſæ eſſe proſapiæ, dum obſervamus & nitri aciculas, & ſpiculas glaciales, imo ſalinas ipſius roris particulas, forma eſſe ſimillimas. Quinetiam ſi reputamus, quæ referuntur a digniſſimis fide ** viris, de Armenia, Tartaria, China, &c. terris nimirum nitro quam maxime abundantibus; quod ibi ſcilicet, quamvis æſtate ſol interdium omnia quaſi adurit, noctu tamen ſæviturigidum gelu; magna adeo copia decidente ſale nitroſo, quem ſolis ardor elevaverat. In noſtra etiam regione, poſt diem calidiorem, verno præſertim tempore, obſervamus sæpe mane ſequente ſtagna, camposque omnes, glacie, ac pruina, obductos; quod quidem vel ipſa æſtate

* Vid. Frid. Hoffmann, *Historiam, &c. Nitri.*

** Tournefort, *Voyage du Levant- Lettr.* 18. *Le Comte Itinerar. Chiuens.*

æstate contingeret, nisi vis solis, tunc temporis vehemens, particulas nitrosas, hic non æque ac in Oriente abundantes, diffringeret & proinde dissiparet. Hæc sane arguere videntur, quod abundantia nitri aërei plus faciat ad congelationem efficiendam, quam sola paucitas ignis: media enim hyeme, cum *thermometrum* longe majus denotet frigus, nusquam sæpe apparet vel minima glacies. Gradus utique frigoris, quo glacies producitur, minime quidem stabilis & certus est; glaciem namque sæpe notavi mense Martio, aut Aprili, cum spiritus thermometri Hauksbejani fuerit ad 55 tantum: e contra nullum omnino mense Decembri, cum descenderit usque ad 65. Sed de his satis.

3. Itaque de calore aëris, eique accedente humiditate. Calor omnia, vel ipsum ferrum, expandit, multo magis ideo humores corporis humani ejusque vasa; sanguinis autem rarefactio, & vasorum relaxatio, de momento circulantium humorum detrahit: secretiones hinc deficient & vires; hac ergo de causa non æque fumus agiles æstate, ac hyeme, aut tempore verno. Qui torridas habitant regiones, vix sunt, nisi noctu, ad munera vitæ obeunda habiles, tota fere die dormiunt, præcipue ardente sole.

At si æstuosa simul sit atmosphæra & humida nimis, sanitate periclitamur admodum. Est calidi, est etiam & humidi, laxare fibras; quid conjuncta? eas fere omnino resolvunt. Imo quandoquidem uda aëris temperies plerumque etiam levitate peccat, quod, ut vidimus supra, vim circulantem minuit multum, & quoniam humidus aër *perspirationem* insuper inhibet valde, merito prorsus, ab ultima antiquitate, talis *atmosphæra* constitutio reputata fuit pestilens.

Ob.

Obstructi adeo humores fiunt indies magis magisque aeres, ob defectum motus idonei lymphæ lentescit, cruor fere in grumos facessit, ejusque sales, se mutuo attrahendo, in noxias abeunt *moleculas*, brevique putrescunt humores. Morbi proinde quamplurimi oriuntur, & acuti, & *chronici*, cum durat diu gravis adeo & infelix cœli constitutio; in qua, brevis sit utcunque mora, vel validissimus homo, vim corporis & animi languidiorem fieri, cito perſentit. Aër enim vaporibus, præſertim sulphureis (ut experimenta nobilibus Boylei & acutiſſimi Haleſii monſtrant) onuſtus, plurimum *elasticitatis* ſuæ protinus amittit; adeo ut vix explicandi pulmones vim retineat: unde paulo ante, & cum fulgura vibrantur, haud pauci ſpiritum difficultèr admodum trahunt; *atmosphæra* tunc nempe vaporibus sulphureis æſtuante. Hac porro de cauſa imbecilliores quamplurimi, ne vel per diem unum, alterumve, ſufferre queunt ingratum urbis aërem, fumis pollutum innumeris; qui tamen commode ſatis, imo alacrem rure degunt vitam. Ad rectam utique valetudinem tanti conducit purum & apricum respirare aërem, ut abſque eo, in morbis quamplurimis, vix ulla alia medicina proficiat: quod tam ſæpe notavi, ut non poſſim quin, cum elegantiffimo poeta, clamem,

*O fortunatos nimium, ſua ſi bona norint,
Apricolas! —*

quorum nempe & otia & negotia ſaluberrimis in agris peraguntur. Aura quippe ruſtica longe magis pura eſt, & *elastica*, quam quæ, infinitis urbanis ſordibus contaminata, gravis admodum & inſalubris evadit; æſtivo præſertim tempore, cum ſolis ardor omnigenos excitat vapores. Eſt

insuper tunc frigida magis, ac halitu saluberrimo herbarum spirituque terræ vegetissima, ad recreandas vires, & pulmones expandendos, fit idonea maxime: nec vero pinguibus sædata vaporibus, vel minime, *perspirationi* officit; quin eam promovet plurimum. Tanta hinc nos perfundit alacritate purus & pergratus ruris aër, dum & respiratori, & *perspirationi*, tantopere simul inservit.

De aëre calido, & sicco; qui, licet constitutione modo descripta longe salubrior, tamen haud est innoxius; præcipue si diutius maneat. Aër namque siccus magna plerumque gravitate pollet & *elasticitate*, quod motum sanguinis multum incidat: quatenus vero calidus est, humores perspirantes exhaurit maxime, unde *serosa* pars sanguinis dissipatur, & liquidissima corporis avolant: restat adeo cruor spissus nimium; nihil namque jam humidi ex *atmosphæra* torrida per cutis *poros* imbibitur. Hinc magnus sequitur & validus sanguinis attritus, ac proinde calor; qui, & ab extra item auctus Indies, salinas & sulphureas humorum partes exacuit assidue, donec tandem fiunt acerrimæ: idque eo magis, quo minus jam in pulmone refrigeratur sanguis. Si suavissimum butyrum, vel quodvis oleum animale, intenso solis ardori exponis diu, brevi abit in liquamen *alcalinum* putridum & valde *corrosivum*: sic diuturnus ætatis fervor usque adeo torret humores animales, ut longe acriores sub autumnum sint, quam verno tempore. Hæc utique est adustio ista sanguinis, a veteribus toties memorata: siquidem magna hinc copia billis acerrimæ generatur; inde cholera, *dysenteria*, colica biliosa, putridæ & (ut dicuntur) febres malignæ, ineunte autumnino, ita sunt frequentes. Torridæ sane zonæ

vehemens ardor usque adeo exhaurit incolarum humores, usque adeo crispat fibras, ut quasi perusti videantur. Imo ex relatione medicorum, qui fervidis in his regionibus artem exercuerunt, sanguis eorum longe magis crassus est & niger, quam in hominibus Europæis: hinc febres ardentissimæ & pestilenciales iis in locis *endemiæ* sunt, putrescentibus scilicet levissima de causa humoribus.

Magnus utique medicinæ dictator, Hippocrates, non solum morbos diversos, sed & temperamenta, imo & mores hominum, ab aëris varietate maxime pendere statuit, in pulcherrimo de aëre, aquis, &c. Libro: cum quo sane consentit omnino fidus ejus interpretis Galenus, in commentar. & alibi de temperatur. Præcipue in capite ὅτι τὰ τῆς Ψυχῆς ἦσιν &c. Hoc innuit etiam eleganter Lucretius, lib. 6.

*Nam quid Britannum cælum differre putamus,
Et quod in Ægypto st, qua mundi claudicat axis?
Quidve quod in ponto st differre a Gadibus, atque
Usque ad nigra virum, percoctaque sæcla calore;
Que cum quatuor inter se diversa videmus,
Quatuor a ventis, & cali partibus esse,
Tum color & facies hominum distare videntur
Largiter, & morbi generatim sæcla tenere.*

Horum autem paulo infra hanc reddit rationem.

— varius concinnat id aër.

Sin autem varia aëris diversorum climatum temperies varios omnino producit morbos, cur non & varia etiam, vel ejusdem regionis, tempestas diversos perinde gignat corporis affectus? atque ita se profecto res habet; verno nimirum tempore, si longi præcipue ac sicci venti boreales continuarint, febres *inflammatoriæ*, pleuritides,

peripneumoniam, anginam certo certius invadunt. Autumno contra febres lentam, putridam, quartanam, choleram, dysenteriam, &c. fere saeviunt semper. Sic itidem alii prorsus oriuntur morbi sub humido tepidoque caelo, alii autem omnino & diversi sub frigido siccoque. Observationes equidem hujusmodi perpetuae fuerunt ab aeo Hippocratis hucusque: totam adeo superiorem doctrinam confirmare videntur. " Non quod
 „ non omni tempestatum genere homines, per
 „ omnia genera morborum & aegrotent, & moriantur; sed quod frequentius tamen quaedam
 „ eveniant. „ Sic latinus Hippocrates, lib. 2. praefat.— Ista dubio procul constitutio aeris est salutifera maxime, quae, ex stabilita lege naturae, propriae anni tempestati respondet: ideo nec hiems tepida juvat, nec aestas pluvia.

Quoniam vero diversa atmosphaera constitutio, diverso plane modo corpora humana afficit, ratio certe & modus hujus diversitatis semper a medicis est conspiciendus; &, quod de locorum differentia dixit Celsus, aequum est de varietate tempestatum: " differre nempe, pro natura
 „ locorum, genera medicinae, & aliud opus esse
 „ Romae, aliud in Aegypto, aliud in Gallia. „ Hoc quidem abunde testantur medici diversarum gentium, diversis utentes methodis: quae tamen omnes ad sanitatem aegros felicissime perducunt. Nonne ergo & ratio quoque habenda est variarum atmosphaera constitutionum, vel in eadem regione? optimus ille quidem, ac diligentissimus observator, Sydenhamius notavit; " qua methodo,
 „ do, currente anno, aegrotos liberaveris, eadem ipsa, anno jam vertente forsitan e medio
 „ tolles. „ Uno proclamant ore medici, quod morbi vernaes multo felicius sanguinis missionem

nem admittant quam autumnales: & hinc illæ forsan Sydenhamii lacrymæ, qui fuit semper in venæ sectione multus admodum. Morbi sane, vel generis ejusdem (ut constanter observavi) largiorem longe poscunt sanguinis detractionem, eamque multo facilius ferunt ægroti, dum siccum adest cælum, & elata perstat *barometri* statio, quam dum æstuosa aëris humiditas vim fere vasorum resolvit. Hoc utique perpetuum est, vel in ipsis morbis pectoris. Asclepiades olim, ut refert Cœlius Aurelianus, observavit “apud Athenas, atque urbem Romam, phlebotomia vexatos, (utor Aureliani verbis) vel pejus acceptos esse, pleuriticos, in Pario vero atque Hellesponto re, sumptos ac relevatos.,” Roma nimirum atque Athenæ humidiores longe & tepidiores gaudent aëre quam Hellesponti regio, sicco, ac sæpe perfrigido vento Asiatico perflata.

Robusti certe & firmi homines facile ferunt sanguinis missionem: flaccidi vero, etsi æque succidi, non ita, quia propter debilitatem fibrarum, æquilibrium solida inter & fluida haud restituitur confestim; unde sequitur brevis quasi sanguinis stagnatio. Ponderum autem *atmosphære* magnum universum corporis habitum premit valide & corroborat, ac proinde sanguinis motum incitat. Frigus, siccitate præsertim adjuncta, vim fibrarum adauget plurimum; accedentibus adeo simul utrisque, vis vitæ fortior evadit, & vel ipse corporis habitus pro tempore velut mutatus videtur: unde, tali durante aëris *catastasi*, vel infirmiores ex facili tolerant venæ sectionem.

Non solum in morbis curandis plurimum valet atmosphære consideratio, sed ad sanitatem etiam tuendam maximi est momenti. Contraria contrariis curantur, ut in adagio est: sic si ver-

frigidum & siccum est, pleuritide, peripneumonia, angina, periclitamur; qui vero diæta humectante utuntur & potione tepida laxante, vitio tempestatis occurrunt, morbosque evadunt ut plurimum. Si frigori autem accedit humidum multum, *cardiaca* quædam admiscenda sunt, corpusque vestibis muniendum est probe, ne *perspiratio* inhibeat nimis. Æstuosa contra udaeque aëris temperies siccam omnino & astringentem poscit diætã, vinum & austerum aqua frigida dilutum, denique quæ & vim fibrarum compri- mentem firment, & a sanguine lentorem ac putredinem arceant. Balneum porro tunc frigidum idoneum est maxime. Quæ contra humore nimio & tepore pollent, aliena sunt prorsus; jurulenta ideo tunc vitanda sunt, & tepida muliercularum sorbitio.

Certe nullo non tempore anni morbi invadunt, autumno autem quamplurimi; nam tunc fere “meridianis temporibus calor, nocturnis at-
 ,, que matutinis, simulque etiam vespertinis fri-
 ,, gus, est: corpus ergo, subinde meridianis ca-
 ,, loribus relaxatum, subito frigore excipitur.”
 Hæc recte Celsus, lib. 2. cap. 1. Sanctorius obser-
 vavit insuper, quod ab æquinoctio autumnali ad
 solstitium hyemale, qualibet die, minus libra
 circiter perspiramus. Medicin. static. sect. 2.
 aphor. 41. tantopere nimirum prohibent *perspira-
 tionem* humida autumnii frigora: eoque magis re-
 huic obnoxium est malo corpus, quo magis re-
 laxata sint vascula æstivo calore, unde non satis
 valida propellebant contenta fluida, quæ majore
 rem indies lentorem proinde contrahebant.

Si jam & his addamus, quantum æstatis ardor
 percoxerit humores, iisque majorem induxerit
 acrimoniam; haud mirum utique videbitur, si

autumnus plurimos opprimat incautos: tunc enim humores sunt acriores solito, & eorum *perspiratio* impedita plurimum. — His vero perpen-
 sis, methodus *prophylactica* manifesto apparet, quæ scilicet & fibras corroborare, ac debitam sanguinis fluxionem conservare potest; quibus nempe *perspiratio* pergat ordinata probe & satis constans. Interponi vero, si quid ego judico, debent *eccoprotica* quædam subinde, ad biliosam colluviem evacuandam: hoc sæpe alma molitur natura, ea nempe gravata, *diarrhæa*, cholera, seu *dysenteria*, excitatis: quibus autem tempe-
 stiva Rhei barbari dosi, repetita prudenter, occurrerit omnino, naturamque levaverit æque.

Sexcenta utique hujusmodi dicenda essent, ni prælonga forent & obvia satis lectoribus idoneis; quorum nemo jam forte dubitat, quin diligens *atmosphææ* contemplatio sit medicis perutilis admodum.

Quod ad Methodum attinet & medicinam, quas variis in morbis infra laudavi, non sunt equidem vana musei commenta, sed quæ, per multos jam annos comprobata, successerunt optime; imo (si id fit alicujus momenti) in splendidis sæpe personis: tanta scilicet remediis, mihi probe expertis, fuit fiducia.

Formulas quidem medicamentorum exhibui nullas, quod sane vix aliquid sapit præter ostentationem artis & pomposam scientiæ venditacionem. Ille solum, cui natura morbi perspicitur, intelligit bene, quæ poscit remedia. Plures autem divi totas blaterantes *pharmacopæjas*, qui tamen intellexerint quidem quid vel ipse pulsus significabat, Concinnam utique ac simplicem præscribendi formulam laudo maxime, minime vero farraginem medicamentosam, ultra Garamantas

&

& Indos sæpe petitam, solo plerumque novitatis amore conscriptam. Longe vero, longeque magis, ridicula praxis eorum est, qui temeraria manu universalia porrigunt arcana; omnibus scilicet morbis accommodata: quasi nimirum esset in natura rerum, ut ipsissimum illud, quale demum cunque fuerit, stricto nimium, pariterque laxo, corporis habitui mederetur æque, ut rapidam æque contunderet febrem, lentumque hydropem. Sed *apage nugas!* *Si populus vult decipi decipiatur,*

Hæc tu Romane caveto! — Sed Romæ Quis non? *Perf.*

Sequentes observationes factæ fuerunt omnino ad modum, quem præclarissimus noster JURINIUS in actis philosophicis, No. 379. descripsit; quemque jam omnes fere sequuntur, præ cæteris laudatissima societas Edenburgensis. *Barometrum* nempe ex tubo satis amplo & cisterna latissima constructum est: argentum vivum vero, quo implentur, purissimum destillatione præparaveram. *Thermometrum* idoneo situm est loco, quod fabricavit *Hauksbejus*. *Barometrum* ad mensẽ Julium, Anno MDCCXXXIII, supra maris infimi superficiem steterat 46 Pedes circiter; ab isto anno autem & mense, huc usque, fuit ad 30 Pedes tantum. Humiditatem aë is per varia *Hygrosopia* notavi; præcipuum vero est ad formam D. D. Molyneux Act. Philosoph. No. 172. Infundibulo utor diametro 25 digitos lata, eoque circulari, ad pluviam excipiendam: ita vero positum est, ut æque pateat undique omni vento.

Sequens *schema* ventorum ex Plinio excerpti, ut notius foret de qua plaga cœli ventus spirabat, cum hoc, vel illo, nomine utor. Ubi vero & vis venti & directio notatur simul, literis usus sum

sum pyxidi nauticæ inscriptis vulgo, i. e. E. W. N. S. & compositis NE. NW. SE. SW. & sic deinceps.

Non sum nescius utique, quod Varro duodecim facit tractus ventorum; Vitruvius etiam viginti quatuor, illosque miris quibusdam vocibus, ut erat earum amantissimus, distinguit. Tabula vero * Plinii, seu, ut vocat, tympanum circinatum, ad generalem ventorum distinctionem facit satis; porro eorum nomina Pliniana diu fuerant civitate Romana donata.

Favorinus equidem, apud ** Aulum Gellium, discrepat a Plinio in verbis eurus, caurus five argestes, africanus five libs: eurus enim ad exortum æquinoctialem refert, Plinius vero & Seneca ad exortum hybernum, habentque auctoritatem Aristotelis, lib. 2. Μετεωρολογικ. capit. 6, qui expresse dicit εὐρος ἀπ' ἀνατολῆς χειμερινῆς πνεῖ; sic in libro Aristoteli perperam adscripto, περὶ κοσμῆ Capit. 4. Εὐρος δὲ ὁ ἀπὸ τῆ περὶ τὰς χειμερινῆς, &c. Dubitat porro *** Seneca, an argestes idem sit quod corus, adversus aquilonem flat, & argestes, seu corus, adversus aquilonem flat, & quod libs, five africanus, contra vulturum: sed forte corruptus est hic Gellii locus. Nemo enim ante eorum pro vento inter meridiem & occidentem usurpavit unquam; & qui potest **** Africanus ex Africa ad Italiam spirare, nisi ex plagis australibus? idem de libe dicendum est, quod
ex

* Confer. capit. 47. lib. 2. cum capite 34. lib. 18.

** Lib. 2. capit. 22.

*** Vide Senecæ *Quæstion. natural. lib. 5. cap. 16.*

**** Vide Horat. *Ode 3. lib. 1.*

— — nec timuit præcipitem Africum.
Decertantem Aquilonibus.

ex Libya ad Græciam, unde ventus iste *Αἶψ* dictus est. Audi iterum Aristotelem, loco supra citato de enumeratione ventorum, *Ἀγέσης ἀπὸ δυσμῆς δεξιῆς πνεῖ* — *Ἀψ ἀπὸ δυσμῆς χειμαρινῆς*. Quid si corusa *ἤρ*, frigus? semper enim inter ventos frigidos annumeratur. Sic Virgilius lib. 3. *Georgic. v. 356.*

— *Semper spirantes frigora cauri.*

Argestes itidem apud Ovidium libro 5. *Fastorum*:

Frigidus Argestes summas mulcebit aristas.

Plymuthum oppidum situm est ad ipsum sinum portus amplissimi, qui longe lateque patet ventis australibus. Ex Oriente munitur & Occidente altissimis clivis, ad imum vero clauditur rupibus marmoreis: porro utroque ejus a latere æstuarium longe porrigitur. Surgunt a tergo montes continui ad ipsas usque alpes Damnonienses, decimum circa lapidem distantes. — Oppidi situm ideo descripsi, ut magis forsitan (inter cætera) pateret ratio tantæ pluviae, quæ hic ruit quotannis — Ab alto nimirum Oceano, vaporibus nubibusque latissimus, duo inter promontoria excelsa, aditus panditur; quæ arduis proinde clivis utrinque coacta, ad intimum adiguntur sinum, ubi scopulis montibusque impingentia condensantur, tandemque sub forma pluviae decidunt. — Neque hic jam memoro, quod huic haud parum adjicit articulo, hanc oram nempe Britanniae, in modum quasi isthmi, duo inter maria longe porrectam.

Eo quidem lubentius historiam *meteorologicam* sequentem edidi, quo magis utiliorem eam fore judicavi; quandoquidem nihil hujusce modi, quan-

quantum memini, in hac occidua parte Britanniae inceptum fuit antehac unquam. Atqui ex ipsa argumenti natura latinis ego potius literis, quam vernaculis, sequentia descripsi; quibus siquidem gens nostra cum exteris observationes suas communicare potest, illi pariter cum nobis vicissim. In hac sane palæstra jam plurimi, ubique fere gentium, versantur: utinam tandem aliquando ex plurimis; diu continuatis, & toto pene terrarum orbe captis experimentis extaret demum generalis aliqua & perfecta *atmosphære* historia! opus certe ultimum, diu multumque desideratum! hunc ergo obolum in aerarium publicum conjicio, in quo quidem exarando diligentiae plurimum insumpsi; licet elegantiae parum, quippe medicum ago, non rhetorem.

*Non nobis licet esse tam disertis,
Qui musas colimus severiores.*

Martial.

NOTÆ sequentes, quæ in opere passim occurrunt, sic explicandæ sunt.

AB i. e. Lumen Boreale; *viz.* mense Martio, 1728, sic habes: *AB* 22. 10. P. M. W N W I; ita porro legendum: lumen erat Boreale die 22^a Martii, hora noctis decima, vento W N W leniter spirante.

— Ad diei alicujus pluvii numerum superscripta significat isto die haud exiguam decidisse pluviam.

—^u multam:

—^{uu} graviolem corruisse pluviam.

—^{uuu} gravissimam.

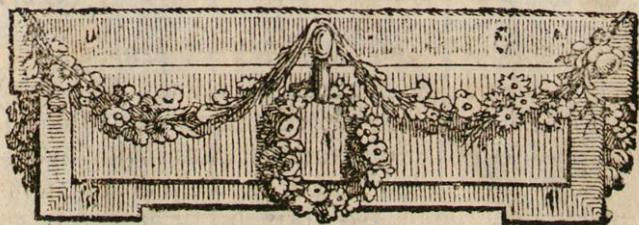
Ubi dierum numeri linea conjunguntur, *viz.* 12 — 16, significatur aliquam pluviam omni die, a 12 ad 16, decidisse.

x ad Caput figuræ, venti vim denotantis, indicat ventum istius ordinis fortem; ad Imum vero, lenem; adeo ut 4^x vehementem denotet procellam.

Per omnia utor *Juliano*, sive vetere.

Observationes factæ fuerunt bis die plerumque, scilicet hora fere octava matutina & sexta pomeridiana.

Literæ Romanæ, (A.) (B.) (C.) &c. ad notationes referunt.

OBSERVATIONES
DE
AERE ET MORBIS EPIDEMICIS.

ANNO MDCCXXVII, retorridæ æstati (majore quam antehac unquam erucarum numero infestæ) successit hyems pluvia fatis, nec intempesta valde, ni quod interfuit ficcus admodum mensis; Novemb. crassio tamen valde nubiloque cælo fœdatus. *Mercurius* interim in *barometro* ad stationem præaltam effectus est. Venti orientales plerumque, aut aquilonares, afflabant, haud vero insequabatur tempestivum gelu. Delabente *barometro*, Decembris initio, quamplurima decidit pluvia, paulo post autem resurgente gelu rigidum invasit, a die decimo octavo, scilicet ad vigesimum secundum: pluvia inde ad finem usque.

Morbilli, qui toto mense Julio Sextilique evanuerant, medio Septembri recurrebant, pluresque adoriebantur indies; malique admodum fuere moris Octobri & Novembri. Pari cum his passu progressa tussis *convulsiva* quamplurimos invasit pueros, donec uterque morbus caput subduxit mense Decembri. Porro durante Octobri & No-

vem-

vembri* febris lenta *nervosa* haud paucos corripuit; tussisque vehemens in omnes fere (A) equos grassata est, quæ ad finem usque Decembris perduravit, e qua tandem pars major evasit.

Ad hunc adeo modum desinebat annus MDCCXXVII, cujus exeuntis historiam ergo attigi leviter, ut, si qua forsan per conjecturas liceret, sequentium morborum causas rimaremur; neque enim, *epidemicorum* naturam investigando, solum interfit cognoscere quales dies sint, sed & (B) quales etiam præcesserint ante; ut cum Celso loquar, libro secundo, capit. I.

Totam pluviae quantitatem, quæ decedit hoc anno, sic habeto.

	Dig.	Dec.		Dig.	Dec.
Januario,	2.	965	Februario,	4.	452
Martio,	1.	868	Aprili,	1.	511
Majo,	5.	902	Junio,	2.	483
Julio,	1.	080	Augusto,	0.	209
Septembri,	3.	867	Octobri,	2.	490
Novembri,	0.	826	Decembri,	4.	172
				Dig.	Dec.
			Summa quantitas,	31.	915

Breves quaedam notationes.

(A) In obsidione Trojana, primo canes, mox muli, post homines, peste correpti fuerunt. Haud semel observavi morbum inter pecora erupisse primo, dein eum ipsum paulo post tempore in homines *epidemicè* sæviisse: quod & anno MDCCXXXVIII, & MDCCXXXIII, fuit manifesti-

* *Vid. infr. Dissertat. de hac febre, pag. 747.*

stissimum: in quibus nempe tussis gravissima omnes pene equos corripuit uno, alterove, mense citius quam homines.

Quum nimirum hoc animantium genus maxime sub dio versetur, morbosaë aëris *diatbesi* sit valde obnoxium necesse est, non tantum aërem inquinatum respirando, eumque per cutis *poros* imbibendo forsitan; sed, dum aquas hauriunt, & carpunt gramen, condensatam quasi sub specie rotis *atmosphæram*, morbidis particulis contaminatam, exugunt: nam ut Lucretius libro VI.

*Aut in aquas cadit, aut fruges perfidit in ipsas
Pestilitas.*

Inde est fortasse, quod morbi hujusmodi *epidemic*i longe frequentius inter rusticos & paganos oriuntur, quam incolas inter urbium & oppidorum; in his quippe locis ignis perpetui, frequentia hominum, atque id genus alia, gravem noxiumque aërem mutant maxime, aut omnino depellant: donec ita tandem sit onustus morbosa materia, ut, rupto quasi aggere, torrentis ad instar, irruat ubique. Hoc hisce sit argumento, quod, qui intra domicilia luculenta versabantur assidue, rarius *epidemic*o anni MDCCLXXVIII & MDCCLXXXIII, correpti fuerunt.

(B) Constat utique a primo autumno *atmosphæram* fuisse crassam admodum, & vaporibus plurimis onustam, quos ardor vehemens prægressæ tempestatis elevaverat: qui, licet hic ita condensati fuerint, ut, sæpe sub forma pluvie, durante Septembri & Octobri, deciderent, atque ita nostrum non inquinarent aërem; in aliis tamen locis & September & October fuere crassissimo aëre sædati, & menses proinde insaluberrimi. Per Novembrem certe, aër, etiam hic, *Huxb. Op. T. I.* C fuit

fuit crassus admodum & gravissimus, omnigena nempe fuligine e retorrída tellurè exhalata obscuratus: atque ab hac causa tanti fuit ponderis, non a pura sua *elasticitate* & gravitate propria, quæ vapores evehunt altius, eosque dispergunt æquabiliter.

Qui præsentem *atmosphærae* faciem, dum morborum *epidemicorum* causas disquirunt, intuentur solum nec respiciunt elapsam, parum utique vident, aut eorum causas, aut naturam. Exemplo sit aëris constitutio sicca & frigida quæ, non tantum uno, vel & altero die durans, nimiam fibrarum rigiditatem generat, & morbidam humorum densitatem, nisi & per dies aliquot continuos duraverit. Rarissime vides graves & pestilentes febres fieri valde *epidemicas*, si non post eximiam aliquam *atmosphærae* qualitatem, diu persistentem.

Per constitutiones aëris mutabiles, fibras forte nimium corrugat hodie siccus frigidusque Boreas, cras eas forte relaxat nimis humidus Auster: ita quoddam quasi æquilibrium, in quo sanitas consistit, servatur; atque id maxime profecto, si quis probe cavet subitas has mutationes. Haud raro hercle notavi, post procellas gravesque pluvias, febres *epidemicas* multum fuisse imminutas, & vi & numero; *effluviis* nempe contagiosis & *morificis atmosphærae* conspirationibus, hoc modo, dispersis. Ideo forte divus Augustus, cum in Gallia moraretur; templum & vocavit & fecit Circio, vento vehementissimo; eique turbini, etsi ædificia sæpe diruenti, gratias publicas agebat gens Gallica olim, referente * Seneca: utpote cui salubritatem cœli sui deberet.

DE

* *Quæstion. Natural. lib. 5. cap. 17.*

D E
 CONSTITUTIONE
 AERIS ET MORBIS EPIDEMICIS,
 ANNO MDCCXXVIII.

Januario.

PLUVIOSA admodum (A) humidaque tempe-
 -ras induxit annum; in ipso quippe mense
 Januario cecidit pluvia ad dig. 6, 108. immensa
 quantitas! fuit porro nivis aliquantum, gelu
 parum valde, procellæ utique satis. *Mercurius* in
Barometro depressus fuit maxime, ab ipso initio
 diem 21. adusque, sæpe infra 29, 0. Ventus ut
 plurimum australis erat, vel occiduus, isque sæ-
 -pe nimbofus: sub finem mensis autem Subsolanus,
 flante nonnumquam Borea, cœlo apricitatem &
 columnæ mercuriali altitudinem dedit, nive sub-
 -inde, aut gelu sequente. A 26 ad 28 haud pa-
 -rum pluvix decidit, etsi *Baroscopium* fuit ad 30. 0.
 & altius, Vulturno spirante: argumentum sane,
 aërem onustum esse vaporibus adhuedum.

Pluvia die $\frac{''}{1}$ — $\frac{'''}{6}$ — $\frac{''}{8}$ — $\frac{''}{10}$. $\frac{'''}{13}$. $\frac{''}{14}$. 16. $\frac{''}{17}$.
 $\frac{'''}{18}$. $\frac{''''}{19}$. — 22. 26. $\frac{''}{28}$.

Vehemens grando corruit 15. p. m. S S W 3.
 Nix gravis 23. a. m. E N E 3.

Tota quantitas adeo aquæ pluvix collectæ
 æquabat 6. 108.

(B) Maximi maris æstus inundantes 18. 19.
 S S E 3^s. Barom. 28. 5.

☿ ii Altitudo maxima fuit die 31, viz. 30.. 2. Eb N. 2. }
 — — — minima — — 18. — 28. 5. S S E. 3. }
 Barometri media Altitudo 29. $3\frac{1}{2}$ }
 Dies frigidissima fuit 25. Therm. Haukf. 69. NNW 1. }
 — tepidissima — 3, — — — 50. SW 1. }
 Temperies Aëris media 56 $\frac{3}{4}$ }

Ab incipiente mense tusses & *catarrhi* fuerunt valde frequentes, sæpe cum tumore faucium mollesto, levi comitante febricula plerumque: *rheumatismi* & anginae passim. Magnus adest undique spirituum languor, & creber *paroxysmus hystericus*.

Februario.

Altam tenuit stationem *mercurius* ab initio Februarii ad diem 18, spiraverunt ut plurimum interea venti aquilonares, qui cælum reddidere ficcum & apricum, terramque adstrictam gelu, ineunte præsertim mense. Post diem 18 nix, pluvia, ventusque ut plurimum australis: temperies aëris multo magis tepida & humida fiebat, gravi pluvia sub finem ruente.

Pluvia, die 13 18. $\frac{11}{20}$. $\frac{11}{21}$. $\frac{11}{22}$. $\frac{11}{23}$. $\frac{11}{25}$.
 Dig. Dec.

Nix multa 19 = 1. 924.

Levis fuit AB 26. Hora 9. p. m. Eb N. 1.
 ☿ Altitudo maxima 2. 30. 3. ENE 3. } media Altitud. hoc
 — — minima 20. 29. 0 WSW 2. } Mense 19. $8\frac{2}{5}$.
 Dies frigidissima, 1, 67. NE 2. } media Altitudo Ther-
 — tepidissima; 25, 47. S 1. } mom. 57. $\frac{1}{4}$.

(C) Tusses, quæ a primo Januario fuerunt valde frequentes, jam factæ frequentissimæ, plurimis, junioribus præcipue, infestæ sunt; quibus accesserunt destillationes maximæ, ac dolores faucium atque dentium, cum glandularum parotidum & maxillarum tumoribus. Hæc fere

omnia in mense superiore, at jam cum his ingruit febrilis affectio & respiratio difficilis, imo pluribus, medio in hoc mense accidebant pleuritides & peripneumoniæ; quorum sanguis extractus fuit viscidus & parum serosus; cum tamen, durante Januario, vel ab ipsis rheumaticis, raro fuisset valde glutinosus. Tunc porro satis fuit exhibuisse spirit. volat. eleos. elix. asthmat. le Mort. aut tale quid ex lenioribus diluentibus, ad sudores eliciendos & tussim sopiendam; raro venam secantes, nec epispastica frequenter admoventes. Jam sanguinem mittere sæpe necesse erat, & repititis anodynis vehementiam tussis lenire; anacarthasin & facilem respirationem larga pectorali & molli potione detergente moliri: ad quem quoque finem opus sæpe fuit medicamentorum ex oleosis, gum. ammoniac. oxymel. scillic. &c. cum eo tamen, ut, dum hæc facta sunt, virium languor cardiaca leniora postularret; epispasticis interea crebro applicatis. Febris namque fuit lenta plerumque, urina neque rubra valde erat; nec lingua valde arida, nec urgebat importuna sitis. Hoc mense porro variolæ erant sporadicæ & mites; raro lethales.

Martio.

Ventus Martio regnans fuit occidentalis, subinde ad austrum, septentrionem subinde, vergens, consequente, ut solet, pluvia, seu aprica tempestate. Mercurius in Barometro inconstans, raro sublimis. Nebulæ sæpe, procellæ aliquando, nivis aliquid sub finem mensis. Temperies aëris crassa & humida, attamen non valde frigida.

Pluvia I. 3. 6. 8. 9. II. 13. 14 16 — 18. 19.

III Dig. Dec.

20. 22. 24 — 26 29 = 3. 317.

Procellæ 14. 15. S 4 cum maximis maris æstibus. Nix alto mane 27.

AB 22. 10. p. m. W N W 1. Levis AB 23. 8. p. m. N N W 1. Maximus halo circa lunam 11. 12.

♀ Altitud. mayim. 3. 30. 2. Malacia. } media 29. 6 $\frac{1}{2}$
 — — minim. 14. 29. 1. S 4.

Dies frigid. 27. 60. N N W 3. } media Therm. Altid. 49 $\frac{3}{8}$
 — tepid. 17. 45. W. 2.

Tuffes frequentiffimæ toto hoc mense, levi plerumque cum febricula. Febres *rheumaticæ* & *catarrhales* quamplurimæ; ægrotantes omnes ad sudores erant valde prompti.

(D.) Tertianæ exquisitæ, ac semitertianæ, febres, jam sunt frequentiores longe quam assolent in hac regione: in paroxysmis urgent maxime vomitus biliosus, æruginosus, cum immensa pituitæ tenacis copia: *cephalgia* gravis ac sæpe delirium. Perpauci nunc *variolis* laborant: aliqui *rubeolis* corripuntur & juniores & adulti.

Aprili.

Principio mensis multa pluvia, cadente *mercurio*; assurgente vero, medio Aprili, apricitas, aër interim crassus & nebulosus. A die 19 ad finem usque humilem plerumque stationem tenuit *Baroscopium*, plurima ruente pluvia, ita ut paucissimi intercurrent dies aprici. Aër fuit valde crassus, humidus & subfrigidus toto fere mense: sæpe ventus occidentalis, persæpe furens Auster. Viæ publicæ omnes aqua & limo plenæ sunt.

Plu-

Pluvia I — $\frac{'''}{3}$ — $\frac{''}{5}$. 8. 9. 13. 19. 20. 21. $\frac{''''}{22}$. $\frac{''}{23}$.
Dig. Dec.

25. 26. $\frac{''}{28}$. — 30. = 4. 153.

☿ Altitud. maxim. 16. 30.0. Malacia. } media 29.5 $\frac{1}{8}$
— — minim. 29. 28.9. S b E 3^x }

Dies frigid. 11. 55. N W 1. } media Therm. Altit. 45 $\frac{1}{4}$
— tepid. 13. 36. S S W 1. }

Grando 11. 12. W N W 1.

Morbi superioris mensis, jam vi & numero aucti grassantur maxime: imo febres intermittentes a levi sæpe errore putridarum classem transfiliunt, haud contemnendo ægrotantium periculo; facillime porro recidivæ corripunt; quos ex toto reliquerant ante.

Majo.

Aëris constitutio pumida & ventus australis ad medium prope mensem duraverunt. Initio Barometer fuit depressus; a 16 Caurus, aut Septentrio, leniter spirans *mercurium* tenuit ad 29.8. circiter fere ad finem usque: acër interim siccus erat & subtepidus.

Pluvia $\frac{''}{1}$. $\frac{''}{2}$. — $\frac{''}{5}$. 9. 10. $\frac{''}{12}$. 15. $\frac{''}{18}$. 20. 21.
Dig. Dec.

= 1. 633.

☿ Altitud. maxim. 21. 30.0. Malacia. } media 29. 6 $\frac{1}{4}$
— — minim. 3. 28,9. S S E 3. }

Dies frigid. 1. 46. S b W 3. } media Therm. Altit. 35 $\frac{1}{4}$
— tepid. 23. 30. W N W 1. }

Febris *catarrhalis* ac tusses jam evanescere penitus; at (E) febres intermittentes sæviunt adhuc
Vix ullæ nunc *variolæ*.

Junio.

Prior Junii pars ventos habuit australes & occidentuos, pluviamque haud exiguam; *atmosphæra* etiam plerumque crassa erat & humida: *Baroscopium* mediam fere tenuit stationem. Posterior mensis pars erat magis serena, sicca & calida; venti ab Oriente, aut plagis arctois.

Pluvia $\frac{1}{1}$ 1. 2. 4. 7. $\frac{1}{8}$ 8. $\frac{1}{9}$ 9. $\frac{1}{11}$ 11. $\frac{11}{12}$ 12. 17. $\frac{1}{20}$ 20.
Dig. Dec.

25. 26 = 1. 636.

Fulgur & tonitru, 17. 26.

♀ Altitud. maxim. 28. 29, 8. N 1. } media 29, 5 $\frac{11}{16}$
— — minim. 8. 29, 7. SW b S 2. }

Dies frigida 10. 37. W. N W 1. } media Therm. Altitud. 30 $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{3}$
— calida 29. 23. ES 1. }

Febres intermittentes adhuc passim; aliquæ putridæ, lentæ, *nervosæ*.

Julio.

Per initia mensis aër fuit apricus, siccus & fervidus; ventus aut nullus, aut Subsolanus; ros plurimus: labente autem *mercuria* 9 & 10. multa pluvia, resurgente paulo post, serenitas: dein relabente magis 15 & 16. gravis pluvia: varia post tempestas ad finem usque Julii, vento plerumque ad Occidentem vergente: aër interea erat longe humidior, & ad finem valde crassus.

Fluvia $\frac{11}{9}$ 9. 10. $\frac{11}{15}$ 15. $\frac{11}{16}$ 16. 17. 18. $\frac{11}{20}$ 20. $\frac{11}{25}$ 25. 26. 28.
Dig. Dec.

39. = 3. 179.

Die 2 hora 11. p. m. Malacia; permagnum observavi lumen boreale, cujus radii lucidi, at non
CO-

colorati, vibrantes, terminari videbantur in coruscante quasi umbella paulo ultra Zenith octo, decemve, fere gradus, meridiem versus. Centrum hujus lucidæ coronæ eodem fere intervallo distabat ab arcu meridiano, certissime ad Orientem: quod idem utique haud raro nuperis annis notavi. Durante splendore hoc boreali plurimus ros decidit; si ventus fuit aliquis, a septentrione venit.

Die 22. H. 9. p. m. N. 1. leve, at insolitum lumen boreale eluxit, cujus radii pyramidales, inverso plane ordine, vibrabant: horum enim vertices ad centrum, quasi paulo infra horizontem, sub ipso axe boreo tendebant. Die 4 & 17. W N W 1. parvæ AB, at nihil insoliti. Tonitru 8.

♀ Altitud. maxim. 3.29,9. Malacia. } media 29. 6.
 — — minim. 16.29,0 S W 1.

Dies frigid. 23. 37 E. 1. } media Therm. Altitud. 28 $\frac{1}{2}$
 — fervidus. 7.18, ESE. 2.

Febres tertianæ & duplices tertianæ adhuc, paucæ quoque putridæ. Languores graves a profusis sudoribus, quibus omnes infestantur maxime: laxis nempe & patulis cutis *poris* humores, a fervore tempestatis rarefactos, & colliquatos, immoderate transmittentibus.

Augusto.

In eunte Augusto cœlum fuit plerumque solum, aër siccus & fervidus, *Barometer* altum tenuit locum, venti septentrionalis: exeunte autem aër fiebat humidior longe, & cum *mercurio* decidit pluvia; interim Zephyrus, Libs, aut Corus perstabant assidue.

Pluvia I. II. $\frac{'''}{13}$. 17. $\frac{'''}{20}$. — 22. 24. — 27. $\frac{''}{28}$.
Dig. Dec,

29. = I. 894.

AB. 18. 20. p. m. N N W 1. Fulgura & procella 20 nocte SW.

Maximus maris æstus 27. S S W. 3 — 28. S W. 3^x.

♀ Altitud. maxim. 9. 30. 1. N b W 1. } media 29 6 $\frac{2}{3}$;
— — minim. 28. 29. 0. S W 3^x. }
Dies frigid. 29. 38. N W 1. } media Therm. Altit. 30 $\frac{3}{4}$
— fervid. 5. 20. W N W 1. }

Febres intermittentes sub finem mensis frequentiores: *diarrhææ* & morbi colici plurimi.
Septembri.

Corus fere spirabat quotidie ab initio Septembris ad diem 11, *Barometrum* attolens, nubesque dispergens pulcherrime. A 17 ad ipsum finem ventus ex Oriente, flectens subinde ad austrum, subinde ad septentrionem, furens, sæpe perflabat, & *mercurium* magis, quam quis crederet, deprimebat, haud multa nempe tunc decedente pluvia: interim humidus erat & frigidus aër.

Pluvia, 4. 6 — 8. 10. $\frac{''}{16}$. $\frac{'''}{17}$. 18. $\frac{'''}{23}$ — 25.
Dig. Dec.

26 = I. 526.

Maximi maris æstus a 22 ad 25. perfurente Vulturno.

♀ Altitud. maxim. 10. 30. 1. N W 1. } media 29. 5 $\frac{1}{2}$;
— — minim. 24. 28. 5. S E b E. 3^x }
Dies frigid. 20. 46 E b N 3. } media Therm. Altitud. 38 $\frac{1}{2}$;
— tepid. 1. 27. Malacia. }

Febres intermittentes passim & nonnullæ putridæ, *diarrhææ* quamplurimæ; morbus autem coli-

colicus rarior solito hac tempestate: haud pauci
ophthalmia & tumore colli fauciumque correpti
sunt.

Octobri.

Libs fere perpetuus flavit a 2 ad 13 Octobris,
mercurio multum cadente; pluvia interim conti-
nua decidit: post Boreas, aut Euronotus, 27 adus-
que, scandente *baroscopio*, & consequente apri-
citate; inde humidus Auster gravem perpetuam-
que pluviam demisit.

Pluvia $\frac{''}{2}$. $\frac{''}{3}$ — $\frac{''}{6}$. $\frac{''}{7}$. $\frac{''}{8}$ — 10. 12. $\frac{'''}{13}$. 20.
 $\frac{''}{21}$. $\frac{''}{24}$. $\frac{'''}{28}$. $\frac{''}{29}$. $\frac{''}{30}$ = 5. 386.
Dig. Dec.

AB. 1. 8. p. m. NNE 1. levis AB. 14. 9.
P. m. NE. 2 — 15. NNE. 1 — 22. ENE 1.

☿ Altitud. maxim. 16. 30. 2. NNE. 1. } media 295 $\frac{1}{2}$
— — minim. 8. 23. 8. S W 2. }

Dies frigid. 16. 55. NNE 1. } media Therm. Altitud. 46 $\frac{1}{4}$
— tepid. 2. 40. SSW. 2. }

Febres *Erysipelatodes* & *Petechiales* passim.

Novembri.

Pluvia adfuit perpetua, non tamen valde gra-
vis, ad 9 diem Novembris, dum ventus ex au-
stro plerumque fremuit maxime. Aër interea
fuit humidus valde: tunc Aquilo discussit paulu-
lum nubes, flectens inde varie ventus ad oci-
dentem, per austrum recurrebat tandem, donec
orienrem attigit, mutans interim assidue cœli fa-
ciem & *Barometri* stationem: post vero deflectens
ad septentrionem, rigidam invexit brumam, cœ-
lumque serenum.

Plu-

Pluvia 1. $\frac{1}{2}$ 2. $\frac{1}{3}$ 3. — 8. 9. 14. 16. 18 — 20.
 $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{3}$ Dig. Dec.

22. 24. 25. = 3. 535.

Procella 1. mane primo W S W — 15. Nocte
 S b E — 18. H. 2. p. m S S E. 4^x.

Levis AB. 22. Permagus & vividus halo cir-
 ca lunam 6. 10. p. m. S. 3. Maximus maris
 æstus 18. S S E. 4^x.

♀ Altitud. maxim. 30. 30, 2 Malacia. } media 29, 5 $\frac{3}{8}$

— — minim. 25. 28, 8 E S E 3.

Dies frigid. 30. 72. rigidissimum Gelu. } media Therm.

— tepid. 7. 42. S S W. 3. } Altitud. 54 $\frac{1}{2}$

Morbus pestilens inter boves. Coryzæ &
 tusses sunt valde frequentes.

Decembri.

Ab initio Decembris subsedit sensim *mercu-
 rius* in *Baroscopio*, multa ruente pluvia. Ventus
 fuit interim varius quotidie, aër autem maxime
 humidus; donec Aquilo mutavit rerum faciem,
 geluque rigidissimum protulit & nivem; eaque
 borealis ventus, aut orientalis, continuabat ad
 ipsum anni exitum.

$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$
 Pluvia 3. 4. 5 — 7. 8 — 10 — 12. Nix. 17.

" " Dig. Dec.

18. 21. 23. 24. 25 = 2. 273; Nive excepta,
 eam namque totam non potui ullo modo colligere,
 quum cito impleverit vas recipiens, ibique con-
 gelata remanserit, avolante reliqua; fuit autem
 ejus quantitas procul dubio haud exigua, cum alta
 fuisset undique sexdecim saltem digitos.

♀ Altitud. maxim., 15. 30, 3. N I. } media 29. 7 $\frac{1}{4}$

— — minim. 8. 28, 8. S b W 3. }

Dies frigidissimus 23. 75, N. E 2. } media Therm. Altitud.

— tepid. 7. 52. S S W 3 } 64.

Febres

Febres *rheumaticæ* passim, & paroxysmi (F) asthmatici frequentes; quam plurimæ tulles, eaque sæpe graves, sub finem mensis præferim.

Dig. Dec.

Tota, quæ decidit, pluvia hoc anno fuit 36. 564.

Notationes aliquæ.

(A) Aër fuit ita humidus forte quod parum admodum gelu fuisset. Gelu certe atmosphæram reddit siccam, condensando vapores, eosque terræ coagmentando; terra interim ipsa ita gelu constricta est, ut exhalationes impediat. Hoc in degelationibus est maxime conspicuum, ubi omne solum, quasi aqua perfusum, humescit, imo fere spumescit; data scilicet via vaporibus a calore subterraneo elevatis, at gelu ante ad terræ superficiem astrictis. Hinc est, quod gelu diu durans terram fœcundet, retentis nempe salinis & sulphureis halitibus, ut agricolæ norunt: atque hinc forte post longum gelu, cum degelatio accedat, morbi *epidemicæ* oriuntur, ut observatur sæpissime.

(B) Nonne hi maris æstus exundantes, partim fortasse, pendebant a maxima aëris levitate, has in regiones incumbentis, qui maria nostra longe minus premebat quam circumfusum oceanum; aquis nempe hic confluentibus ad æquilibrium restituumendum? quoniam aquam inter & argentum vivum interest differentia, quod ad pondera, 14 ad 1. quam proxime; sequitur manifeste *Barometro* in hac regione integrum digitum subsidente, aquas debere hic quatuordecim digitos altius asurgere, quam ubi, ex proportione dicta, major est *atmosphære* pressura. — Annon porro hac ipsa

ipsa de causa forte violentissime urgente, displo-
 sis scilicet subito vaporibus, aëreque pro tempo-
 re maxime rarefacto, columnæ istæ aquarum
 (quas *Spouts* vocant) & immensi isti fluctus (quos
Boars) evehuntur nonnunquam? fulgetra nam-
 que semper fere hæc comitantur *phænomena*, quæ
 momentaneum quasi vacuum faciunt, Haud semel
 certe memini montem quasi aquarum (quem
 a *Boar* hic vocant) per brevem intra horæ qua-
 drantem, imo multo minore temporis spatio, in-
 undasse altitudinem perpendicularem pedum sal-
 tem duodecim, atque mox recessisse penitus: quod
 vix forte ulla alia ratione explicari potest.

(C) Humida valde frigidaque aëris intempe-
 cies semper gravedines, tusses, & morbos a *serosa*
 colluvie pendentes, gignit; idque non solum
perspirationem inhibendo, sed & insuper humidi-
 tatem noxiam, sale aëreo five nitro gravidam,
 sanguini per ipsos cutis poros insinuando: nec
 dubito, quin ob has causas tusses Britannos no-
 stros longe magis infestent quam Gallicum, aut
 Hesperium Populum, qui sicciore gaudent &
 tepidiore *atmosphæra*. An aër ipse quidem
 corpora nostra subire potest sub aëris forma,
 dubito; per *) cortices autem plantarum, imo
 arborum, penetrare certum est. Extra omne
 dubium vero aërea humiditas cutis *poros* permeat;
 nec mirum, quippe durissima ligna & saxa pene-
 trat. — Plura sane experimenta hanc aëri humo-
 ris attractionem confirmant; & quid quæso huic
 sit magis impedimento quam terebinthinæ, aut
 argenti vivi exhalationibus, quæ vel intimum in-
 trant corpus? ** *Juvenis* quidam sanus, jejuniò
 & la-

*) Hales's *Vegetable Static*, cap. 5.

***) Vid. *Facob. Keil. Medicin. Static. Britan.*

& labore confectus, spatio unius noctis octodecim uncias imbibit per *poros*. Hoc, etsi non tanta quantitate, notant sæpissime, qui cursibus præfunt equestribus, ubi jejuniis ad certum pondus redigendi sunt equifones.

Tria hinc in regenda valetudine confectaria ducantur: 1. Ut jejunus nemo, nec fatigatus admodum, contagioso se committat aëri, aut febre maligna, aut pestilente, correptos invisat: pluribus, imo medicis hoc fuisse exitio memini: tunc enim ex facili *effluvia* morbida accipiunt.

2. Cavendum est maxime, ne quis diu in aëre inquinato versetur. Methodici olim, teste *) Cælio Aureliano, vel cubiculi aërem medicabant: plurimum utique interest, an subfrigidam respirat auram ardente laborans febre, an ætuosam, liberam, an densam nimis; ideo, jubente ** Celso, in amplo conclavi tenendus est; si id quidem non est, eluceat modice focus, quo per caminum impura & morbida mephitis eliciatur, quæ diu aliter stagnans magis magisque in horas pestifera redditur; atqui hoc modo perflabile seretur cubiculum tutissime.

Hinc porro vides quanto discumbis periculo cum impuro lecti socio; quot tabidos, hac de causa, factos novi, sanissimos olim? quantum hinc cavenda lecti consortio? quantum hinc marcet formosa puella sicco admota seni; dum ille vigescit? Nec melior potuit inveniri modus refocillandi decrepitem Judæorum regem, David, quam consulendo, ut illum in sinu foveret perpulchra Shunamita virgo.

(D) Ex

* Lib. 2. cap. 36.

** Lib. 3. cap. 7.

(D) Ex humida valde & minus *elastica* aëris constitutione sanguinis lentor nimius produci-
tur facile; unde *circulatio* per vasa minima haud
expedita, per majora autem debito rapidior, ea-
que aucta plurimum a suscepto frigore, *perspira-
bile* subito reprimente. Unde paroxysmus sequi-
tur febriculofus; qui tamen brevi facessit, amo-
tis nimirum repagulis, & consequente sudore,
nisi aut sanguis sit lentus valde aut viscidus: tunc
enim vel putrida ac lenta febris, vel ardens ac
vehemens, subsequitur; prout nempe fibrarum
tonus, magis minusve *elasticus*, & status humorum
disposuerit. Quamobrem monerem tyrones me-
dicos, ne nimium forent in exhibendo corticem
Peruvianum, *alexipharmaca* & *salia volatilia*, præ-
propere, in ipso præsertim initio febrium inter-
mittentium, nec nisi post debitas (prout fuerit
opus) *evacuationes*: Error namque talis haud raro
pleuritides & peripneumonias arcessit, aut febrem
cum delirio, vel comate, continuam. Febris
utique intermittens raro aliquem jugulat; si ta-
men, ex ea, facta est continua in malis æger est
(monente Celso Lib. 3. capit. 15. ad finem.)

In primis ideo accessionibus vix aliquid ægro
necesse est, nisi ut sorbeat affatim potum aliquem
diluentem, tepidum; quod & horrorem discutit,
& vomitum, si urgeat, promovet, finemque
tandem *febrili* paroxysmo facit, sudores eliciendo:
ad quod idoneum est maxime ut æger se in lectu-
lo contineat, durante Paroxysmo. Tunc de-
mum febre bene finita, ex medicamento vomat,
alvum purget denuo, aut saltem ducat, si cita
ante non fuerit; tunc enim, ruarbarbaro exhibito
prius, eam comprimere licet.

Multum utique facit ad omnigenas febres ex-
tinguendas, post debitam (si sit necesse) sanguinis
missionem,

missionem, primarum viarum a putrida *caeco-
chymio* purgatio. Neque hoc solum modo prodest
vomitus, sed & ipsa ejus actio obstructions, vel
in ipsis corporis penetralibus, referare apta est:
ad utrumque igitur scopum eum provocare utile
est; id ipsum quippe febres quasdam intermit-
tentes sæpe sæpius curavit.

Post secundam, tertiamve accessionem, quod
genus febris sit scire licet, atque exin medicinam
aptare idoneam, in qua jure merito primum ob-
tinet locum cortex Peruvianus: at nescio quo
fato, utcumque seduli fuerimus in isto eligendo,
ad has febres abigendas, opinione longe minus,
proluit; nin primo cinnabari, camphora, myr-
rha; post *stomachicis aromaticis & chalybeatis* adju-
tus. Tunc equidem *mercurii alkalizati* usus mihi
haud innotuit, quem paulo post tamen mecum
communicavit optimus ille, celeberrimusque
medicus, D. D. Cheyne: hanc vero mercurii
præparationem ad plurimos morbos maxime effi-
cacem, esse milies inde inveni. Maximam pro-
fecto vim habent *mercurialia* contra sanguinis len-
torem & obstructions vasorum; imo sine stimu-
lo salino præparata non solum in febribus intermit-
tentibus esse utilissima, sed & in *pleuriticis, peri-
pneumonicis & rheumaticis*, post debitam sanguinis
missionem, plurimum prodelle novi: dum enim
lentos attenuant humores, parum interim rarefa-
ciunt sanguinem, aut exagitant, etsi pondere suo
momentum ejus multum adaugent. Acutissimus
TURINIUS demonstravit olim, *) gravitatem glo-
buli sanguinis rubri esse ad gravitatem feri, ut
1126. ad 1030: atqui tantæ potissimum gravitatis
efficti videntur globuli, ut feri tenuitatem con-
fer-

* Transact. e Philosoph. Anglic. No, 361.
Huxb. Op. T. I.

servarent, & sanguineos tubulos præstarent meabiles; at cum magna adsit tenacitas humorum, & obstructio vasculorum pertinax, iis utique utendum est, quæ multo majore pollent momento.

Sub finem vero harum intermittentium *stomachica chalybeata & austero-aromatica* juvabant maxime, quæ sine tumor pedum *oedematofus* semper, & recidivæ febres accedebant sæpissime; imo cum morbus ex toto discussus fuisset, ad recidivam præcavendam commodum erat omnino, die scilicet octavo, vel decimo post, corticem peruvianum & *martiata stomachica* resumere, ad paucos saltem dies. Nonne ideo eadem hæc, subinde assumpta, perbona sint ad *prophylaxin*, dum aër nimis humidus & parum *elasticus* sanguini lentorem inducit, & vim fibrarum enervat; idque præcipue debilioribus, ac *systasi* nervorum infirma affectis? Hæc utique methodus mihi optime cessit in *hystericis & hypochondriacis* sæpissime. — Hoc forsitan haud absurdum erit monitum iis, qui haud prospera valetudine gaudent, aut illis, qui eorum sanitati prospiciunt. Deliculis, ac mollitiis fluentibus, haud injucundum, nec forte inefficax antidotus, erit malum aurantium Hispalense tostum, ex vino rubro generoso, post debitam infusionem.

Nihil sane ad febres intermittentes eradicandas facit magis, quam frequens vomitio, præcipue ubi nausea & vomitus urgent, quod in his fere accidit semper: dum namque stomachus, seu muco acido obrutus, seu biliosa colluvie, languet, quasi vas iners, fermento imbutum putrido, ingesta omnia corrumpit: hinc perpetuus morbi fomes, donec perpurgatur ventriculus. — Ad movendum autem vomitum, vel decoctum radicis Ipecacuanhæ, vel infusio ex vino, exhibe-

exhibetur tutissime; si vis aliquid fortius, vini benedicti cochleare unum, alterumve, adjici potest. Perperam vero (quod suadent nonnulli) oleosa, aut immensa subtepidæ potione sollicitatur, quarum prior oblinat potius quam detergat ventriculum, eum altera onerat nimium: imo sæpe adeo non juvant immanes isti haustus, ut, stomachum nimio plus distendendo, vim ejus confringentem, omnemque actionem perdant omnino. Longe igitur longeque rectius promovetur vomitio modica potione tenuis infusus florum chamæmeli, sub finem vero vini rubri cum aquæ dimidio, duplo, aut triplo, prout res exigat, in quo lene aliquod aromaticum sit incotum: Sustentat hoc quippe totius corporis vires, & naturalem ventriculi potentiam erigit plurimum, ita ut, quicquid plicis suis inhæret, exprimat, se nempe corrugando validius; adeoque tandem ventriculi tunicas corroborat, ut multo minus postea sit obnoxius illuviei nocenti. Hinc fit, quod vomitus ex vino rubro austero & aromaticis parato tantum arthriticis proficit, ubi morbus stomachum occupaverit.

*) Provocabant olim Romani luxuriæ causa vomitum, quidni nos sanitatis? Quandoquidem vix aliquid subest periculi, modo descripta excitetur methodo, & post debitam, si commodum est, missionem sanguinis: nam sive plus est injectum quam quod concoqui possit, periclitari ne corruptatur nos oportet; sive jam corruptum est, nihil commodius est quam id, qua via primum expelli potest, ejicere. Haud alio utique modo expurganea est colluvies stomachi biliosa, aut pituitosa multorum sane morborum origo &

D 2

fomes:

*) *Celsus*, Lib. 1. cap. 3.

fomes: quicquid enim prima digestionem corrumpitur, haud quaquam emendatur in secunda concoctione, adeoque qualis efficitur *chylus*, talis fit sanguis.

Nec solum corporis vigorem conservat purus, firmusque stomachus, sed & animi etiam acumen; ideo * Carneades, academicus, scripturus adversus Stoici Zenonis libros, superiora corporis candido elleboro purgavit: perpauci sane philosophi ex Apicii schola prodire; vix aliquid certe cerebro officit magis, quam ingluvie distentus venter.

Audi ** Horatium, haud omnino Pythagoricum —
 ——— *Quin corpus onustum*

*Hesternis vitiis animum quoque praegravat una,
 Atque affigit humo divinae particulam aurae.*

Qui secum reputat nervi *intercostalis* & *paris vagi*, sive octavi, longas ambages, implexus, ramusculos, horumque concentum atque consensum; quorum alteruter veneno, aut acri aliquo tactus, vomitum ciet illico; qui porro spectat, actione vomitus, omnem intendi nervum, omnemque concuti fibram; idoneus solum est iudex, quibus in morbis, quaque sub conditione, excitanda sit vomitio: in pluribus haud dubie utilis est admodum, quum & omnes corporis humores attenuet, omnesque promoveat secretiones.

(E) Haud ita multum in medendi methodo mutavi, ni quod opportunum esse invenerim medicamentis, supra laudatis, addere elixir viatrioli, & aquas Spadananas, aut Pyrmontenses, haurire quotidie. Nee pœnitendo utique eventum, tunc temporis, balneum frigidum commendavi;

* *A. Gellii*, lib. 17. cap. 15. ** *Sermon*. lib. 2. Satyr. 2.

davi; præcipue convalescentibus ab intermittente rebelli: ad fibrarum nempe tonum restitnendum, & humores lentos comminuendos. Hinc didici tandem, quantum potest tale remedium, ubi vix alia proficit methodus, idque nonnunquam in pertinace quartana: novum hoc forsan & inauditum, mihi vero probe expertum.

(F) Dum Subsolanus afflat, seu Boreas, aër & elasticus valde & gravis evadit, plerumque porro frigidior; solito magis ideo distendit, premitque pulmones: quin etiam *atmosphæra* ponderosior externum corporis habitum comprimit, &, si sit frigidior, nervos fibrasque cutaneas confringit: minus hinc sanguinis *εἰς τὰ ἔξω. εἰς τὰ ἔντεα* vero ejusdem congestio, & proinde motus rapidior. Non mirum ideo, si infirma pulmonum *crassi* laborantes talem aëris constitutionem male ferunt, vesiculis nempe pulmoneis aëre distentis nimium, vasculis sanguiferis cruore. His de causis quamplurimi, vento ad Orientem vergente, certo certius fere asthmaticis paroxysmo corripiuntur. His præcipue asthmaticis convenit sanguinis missio, imo *dyspnaea* urgente maxime, necessaria est omnino; tunc lenia *antiphlogistica* purgantia, gas sulphuris, acetum & oxymel scilliticum, ex posca, mulso, aut potu tenui subacido, paroxysmum solvunt: porro pedes demittere in balneum ex aqua tepida hisce auxilio est, humores alliciendo ad partes inferiores. — Novi virginem elegantem uno, alterove, die ante menstrua, gravi spiritus difficultate corripi solitam, cui hoc certum semper subditumque attulit levamen.

Pituitosis contra, humidisque asthmaticis, vomitoria *epispastica volatilia*, purgantia, fortiora & detergentia acriora opitulantur.

DE AERE
ET
MORBIS EPIDEMICIS.

ANNO MDCCXXIX.

Januario

INEUNTE & exeunte Januario aër fuit frigidus valde; venti aquilonares, permagna elevatio Barometri, nebulæ sæpe densissimæ, & nonnunquam fœtidæ, gelu frequens & rigidum valde; Medio autem mense, subsidente mercurio, pluvia ventusque varius, qui ab occasu vergebat plerumque ad septentrionem. Ad finem orientales venti aërem desiccabant plurimum, quamvis fuerat ante multo humidior.

' ' "

Pluvia 4. 12. 13. — 16. 19. 21. Nix 7 No.
Dig. Dec.

Ëte = 0.900.

AB. permagna die 6. H. 11. noctis ENE. 1. lucidam quasi nubem observavi, die 14. H. 9. p. m. inter Orionem, Taurum & Os Ceti, coruscantem undique radiis vibrantibus, lucidissimis, etsi ne vel minima alibi extiterunt signa luminis borealis, ista nocte.

Altitud. maxim. 9. 30,4. Malacia. } media 29.9 $\frac{2}{3}$

— minim. 14. 29,1. WNW 2. }

Dies frigidissima 1. 74. ENE 1. } media Therm. Altitud.

— tepid. 19. 52. WNW 1. } 61 $\frac{1}{3}$

Tumor faucium *anginosus*, & tusses, valde frequentes; perniones, etiam inter adultos, frequentissimi: pleuritides & febres *rheumaticæ* passim. — Prælargæ sanguinis missio *pleuriticæ* juvabat

vabat maxime, potusque multus emolliens; eadem omnino methodus *rheumaticis* auxiliabatur: atroces vero artuum dolores plurimum levabant fomenta tepida laxantia, admota subinde.

Februario.

Initio Februarii *Baroscopium* indicavit 30. 2, flante Septentrione; post diem 7 ventus ab Occidente venit; flectens modo ad Austrum, mox quoque ad Arctum, pluvia cadente: a 14 ad finem usque flatus perpetui, ac sæpe vehementes, ex Oriente frigidam siccamque *atmosphæeram* fecere, surgente plurimum *mercurio*.

''' ' '

Pluvia 4. 7. 9. 10 — 12. Nix 5. 14. 24.
Dig. Dec.

= 1.814.

Ventus turbineus 23. 24. Fulgura 9. H. 8.
p. m. S W. b S 3.

(A) Spiritus Thermometri Hauksbeiani sæpe ad 16 hoc mense subsidebat, cum tamen vix ulla uspiam visa fuerit glacies, a 17 ad 21 præcipue.

♀ Altitud. maxima 25. 30. 3. E 3. } media 29.7 $\frac{7}{8}$.

— — minima 10. 29. 1. W 3.

Dies frigid. 6. 7 1. N 1.

— tepid. 9. 56. S W b S. 3. } media Therm. Altitud. 26 $\frac{1}{2}$ $\frac{3}{4}$

Graves *rheumatissimi* & arthritidis paroxyfmi, qui multo magis quam solito exeruciant. Tussis ficæ, laboriosæ, frequentes sunt. Sanguis, e quocunque fere detractus; est crassus valde, & perpaululum feri habet; ubi febris aliquid accessit, admodum est viscidus: Pleuritides tamen, ac peripneumoniæ, non æque frequentes sunt ac quis expectaverit. Multi adhuc asthmate laborant & plurimi, imo adulti pernionibus vexantur.

Aprili.

Siccus fuit & tenuis aër durante Aprili, ac sæpe frigidus, imo die 13 ipsa glacies: Ventus ab Oriente plerumque, medio quidem mense ad Septentrionem flectens, sub finem vero ad Austrum. Statio *Baroscopii* alte manebat ab 11. ad 29. Magna roratio, ac pruina nonumquam a 13 ad 19, cœlumque serenum.

Dig. Dec.

Pluvia I. 2. 7 — $\frac{1111}{10}$. $\frac{1}{25}$. $\frac{1}{27}$ — $\frac{1}{30}$. = 1.692.

AB: 11. 10. q. m. NNE. 2 — — levis. 21

NW 1. Procella 9 Nocte S. E. — 25. ESE.

♀ Altitud. maxim. 16. 30. 1. ENE 1. } media 29. $6\frac{1}{2}$
 — — minim. 25. 29. 1. ESE 4. }

Dies frigid. 12. 57. EbN 1. } media Therm. Altitud. $46\frac{2}{3}$
 — tepid, 29. 40. SSW 1. }

Erysipelas & pustulosa febricula frequens, *Variolae* passim. Tempesta infesta tabidis, his præcipue, qui, elapsis mensibus, febre lenta pulmonaria correpti, ad phthisin olim fuerant proclives.

Maio.

Hujus mensis initio, labente *Barometro*, pluvia, frigidaque tempesta; die octavo, bene mane, etiam stagna glacie fuere adstricta: vesperi autem ejus diei fulgura sæpe, at sine tonitru profusus. Cœlum deinceps varium, variusque ventus; a 16 ad finem usque Aquilo sæpe, Subsolanus sæpius, mercurium sustulerunt, *Atmosphærae* porro siccitatem & apricitatem reddiderunt.

Pluvia. $\frac{1111}{3}$ — $\frac{1}{5}$. 6. 10. $\frac{1}{12}$. 14. 19. 20. $\frac{1}{24}$.
 Dig. Dec.

= 1.560.

Levis AB, 6. 10. p. m. NbW 3.

D 5

♀ Al.

☿ Altitud. maxim. 8. 30,0. N W 1. } media 29 6 $\frac{1}{3}$ $\frac{2}{7}$,
 — — minim. 5. 29,1. W SW 3. }
 Dies frigid. 3. 54. W N W 1. } media Therm. Altit. 41 $\frac{2}{3}$ $\frac{4}{7}$
 — tepid. 28. 35 E b S. 1. }

Febres *peripneumonicae* & *erysipelatosæ*. *Variolæ*,
 ac febriculæ cum Pusulis *rubeolosis* (vulgo *the*
Chicken - Pox) passim, tumores quoque Pedum
 urentes, at recedentes brevi.

Junio.

Nulla fuit *Baroscopii* elevatio notabilis toto
 Junio: medio quidem mense statio humilis, haud
 exigua tunc ruente pluvia. A 11 ad 23 aër erat
 valde crassus, ac humidus, dum Africus sæpe af-
 flabat, intercurrente nonnunquam Malacia: Ini-
 tio autem & fine Subfolanus. Magna sub finem
 roratio.

Pluvia 2. $\frac{''}{3}$. 7. 8. $\frac{'}{11}$. $\frac{''}{12}$ — — 14. 16. $\frac{'''}{17}$.
 Dig. Dec.

22. = 1.662.

☿ Altitud. maxim. 26. 29,9. N 1. } media 29. 6 $\frac{1}{3}$ $\frac{2}{7}$
 — — minim. 13. 28,7. S 3. }
 Dies frigid. 4. 40. E 3x. } media Therm. Altit. 43 $\frac{1}{3}$ $\frac{6}{7}$
 — tepid. 29. 29. E 1 }

Erysipelas & *Variolæ epidemicae*. Febres inter-
 mittentes remittentes præcipue, lentæ, *nervosæ*,
 frequentes. *Cephalalgiae* & *Mania* passim. Tuf-
 ses inter pueros.

Julio.

Incipiente Julio serena satis effulsit tempestas;
 Ventus orientalis isque velox admodum; a 4 die
 ad 10, sæpe vehemens, fidente Mercurio; inde
 ad Austrum deflectens *Barometrum* usque depref-
 sit,

fi, *atmosphæra* facta nebulosa, ac humida valde: sub finem aliquanto resurgebat flante Favonio. Rara fuit apertitas post diem sextum, etsi tempestas erat æstuosa valde.

Pluvia $\frac{'''}{7. 9. 11. 16.} - \frac{'}{18. 21. 23.} \frac{'}{24.} \frac{'}{25.}$
 Dig. Dec.

27. 28. $\frac{''}{31.} = 1.918.$

Ventus turbineus & Tonitru 7. Nocte E.
 Fulgura 51 nocte.

§ Ititud. maxim. 3. 29. 8. Eb N 1. } media 29,4 $\frac{2}{3}$
 — — minim. 25. 29. 0. Sb E 3x. }

Dies frigid. 8. 36. E b N 2. } media Therm. Altitud. 28 $\frac{2}{3}$
 — ætuos. 22. 22. Malacia. }

Variolæ multos invadunt. — Porro toto hoc mense febris putrida, lenta, sub finem remittens, tandemque intermittens, fuit maxime *epidémica* In hac regione. Caput, stomachus & lumbi laborabant potissimum, quasi ingruentibus *variolis*, magna cum oppressione pectoris, suspiriis & gravi languore: talis forte affectus nomen dedit feбри *variolose* * Sydenhamii. Pueri, juniores, fœminæ, infirmiores, hac febre præcipue fuere correpti. Sanguis eorum detractus raro viscidus erat; Urina cruda plerumque, ac subtenuis, cum cineritia, mucosa & imperfecta *hypostasi* sæpe, quasi ex poltine farraceo (*ὑποστασις, νεμνώδης* Hippocratis:) quo sedimentum perfectius, eo major spes salutis effulsit. Lingua, non arida valde, glutinosa quodam & subfusco obducta fuit mucore. Sub morbi finem *diarrhoea*, aut cruenta nonnunquam *dysenteria* (præsertim si vomitus non fuerat initio arte promotus) urgebat maxime,
 imo

* Sect. 3. Caput. 3.

imo quibusdam erat exitio. Rubræ autem *petechiæ*; pustulæ *miliares*, rubræ, urentes, aut graves erumpentes sudores, morbum *saepissime* solvebant penitus.

Venæ sectio raro, nisi morbi initio, profuit; Vomitoria vero erant pernecessaria: *epispastico* dein frequentia, & gradatim admota, lenia interea *goradiaca* cinnabar, *parecrica*, sero lactis Canariensis & potione diluta, subacida, largius epotis, fuere valde utilia. Quamprimum coctionis signa, urina nempe subsidente & remittente febre, apparebant, cortex Peruvianus juvabat apprimere. Sin autem statu morbi coma; aut delirium, accesserint, opus fuerit extemplo cucurbitulis scarificatis, humeris cervicibusque affixis, sanguinem detrahere, applicando mox, *epispestica* pone utramque aurem præcipue, aut capiti deraso; injecto protinus *enemate* laxante.

Utcunque lenia purgantia, ex rhabarbaro potissimum, morbi reliquias putridas sub finem expurgabant percommode; *Drastica* tamen, aut *aloëtica*, pestiferos omnino habuerunt effectus: quorum nempe usu intempestivo vim magnam sanguinis dejectam vidimus, & horrenda excitata tormina: imo post *catharsin*, etsi valde lenem, haustus *paregoricus* erat omnino necessarius.

Quamplurimi hoc morbo correpti fuerunt, pauci vero periere.

Augusto.

Parum utique pluvie durante Augusto; Initio quidem & sub finem aliqua decidit, tunc quoque e madido Noto crassus influxit & valde humidus aër. A 10° ad 24 fervida ac aprica tempestas, Subfolano plerumque afflante placide,
Haud

Haud insignis erat elevatio, aut depressio *Barometri* hoc mense.

Pluvia, 1. 3. $\frac{1}{6}$. 9. 34. $\frac{11}{26}$. 27. $\frac{1}{29}$. 31.
Dig. Dec.

= 1.002.

Magna sæpe roratio mense medio. Tonitru e longinquo ab Occidente 20. 23.

☿ Altitud. maxima. 16.29,9 Eb_N1. } media 29. 6.
— — minim. 6.29,2 W_{NW}2. }

Dies frigid. 8. 37 NNW 1. } media Therm. Altitud. 28 $\frac{2}{3}$ °
— fervid. 23. 18. Malacia. 7 }

Febris *epidémica* perdurat adhuc: medio autem mense pustulæ rubræ, *miliares*, longe erant frequentiores quam mense proxime elapso. *Variolæ* mali admodum moris sæviunt. Scabies jam plurimos infestat, eos præcipue, qui ab *epidémica* febre convaluerant.

Septembri.

Hoc mense ruebant vapores, quos fervor æstatis excitaverat, in pluvias nempe graves & perpetuas resoluti; aër interim erat maxime crassus ac humidus: rara apricitas; *Barometer* demissus valde, Vulturnus fere assidue a secundo die ad decimum sextum, isque non raro vehemens; exin ad finem usque Libs furens sæpe.

Pluvia $\frac{11}{1}$. 4. $\frac{1}{6}$. $\frac{11}{12}$. 15. $\frac{11}{16}$. — $\frac{1}{19}$. $\frac{11}{21}$.
Dig. Dec.

$\frac{1}{22}$. $\frac{11}{23}$. — $\frac{11}{30}$. = 6.498.

Procella 8. No&e. S E b S — 21. S S W.
— 22. W S W. Turbo 10. E b N. AB 12.
E b S.

☿ Altitud.

☿ Altitud. maxim. 3. 29. 5. E b N 1, } media 29, 2 $\frac{3}{4}$
 — — minim. 16. 28, 7. S S E 3. }
 Dies frigid. 23. 42. W S W 2. } media Therm. Altitud. 32 $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$
 — tepid. 1. 28. W 1. }

Variolae adhuc malignæ grassantur maxime cum maculis purpureis, sæpe etiam nigris, interspersis: Statu morbi pustulæ nigrescunt, aut crudo diffuunt *ichore*. Crustæ nigræ diu admodum, etiam convalescentibus, adhærescunt: *Crisis* in *confluentibus* difficillima, nec febris sæpe finis est nisi post 17, sæpe non nisi post 21 diem; Vermibus sæpe ex alvo dejectis — (B) *Febris epidemica* etiamnum perdurat, rarius autem.

Octobri.

Initio pluvia, tunc apricitas, surgente *Mercurio*; derepente autem cecidit: a 15 ad 24 pluvia perpetua. Vento subinde ex plagis australibus furente: a 24 tamen ad ipsum finem inter Boream & Vulturum constitit, parca cadente pluvia.

Pluvia $\frac{''''}{1}$ — — $\frac{''''}{5}$. 6. 9. $\frac{''}{11}$. 12. 15: $\frac{''}{16}$. — —

Dig. Dec.

$\frac{''}{19}$. $\frac{''}{20}$. $\frac{''''}{22}$. $\frac{''}{23}$ — — 26. 31. = 3. 985.

Procella 11 Nocte. S W — gravis cum Fulgure & tonitru 19 Nocte. S S W — mane E S E. Grando 12. 20. 21. AB. 14. N W. 1.

☿ Altitud. maxima 8. 30, 0. Malacia. } media 29, 4 $\frac{2}{7}$
 — — minima 19. 29, 0 S W 4. }

Dies frigid. 14. 55. N W b W 1 Pruina mane. } media
 — tepid. 9. 34. S W 3. } Therm.
 } Altitud.
 } 45 $\frac{1}{7}$

Sæviunt adhuc *variolae Epidemicæ*, non hic solum, sed undique fere; eæque sæpe malignæ & atræ,

atræ, quarum crustæ nigræ, diu adhærentes, faciem deturpant maxime.

Febris *secundaria* solito vehementius urget, ac perdurat diutius; non raro ad vigesimum usque diem & ultra, pluresque sub tartara mittit. Ad hanc vero arcendam nihil successit felicius, nihil optatius, repetitis *catharticis*, adjecto interdum calomelane! *Paregoricis* vero interpositis subinde. Hoc non solum in carissimis meis liberis expertus sum, sed in quamplurimis aliis, faustissimo utique eventu; sane vix ulla alia medicina profecit.

Qui vult de hoc argumento plura, adeat epistolæ viri, dum viveret, undique perdocti, IOANNIS FREIND; nec non illustrissimi RICARDI MIAE, aliorumque doctissimorum medicorum, una conscriptas: etiamque, si non pigebit, quæ & * ipse de hac re olim disserui.

Vix quicquam profecto in his *variolis* magis funestum observavi, quam rigores accedentes, aut horrores, in ipsâ morbi ἀκμῆ: symptomata utique in isto morbo, isto tempore, atro semper carbone notanda!

Febris lenta, *nervosa*, jàm fere cessavit penitus.

Novembri.

Totus mensis fuit procellosus admodum, ac maxime pluviolosus; Libs sæpe furebat & Auster: hinc *Baroscopium* subsedit plurimum. Maximæ sunt inundationes undique.

Pluvia

* *Æt. Philosophie Anglic. No. 390. & infra T. III.*

Pluvia $\frac{1}{1}$ $\frac{2}{2}$ — $\frac{4}{4}$ $\frac{6}{6}$ $\frac{7}{7}$ $\frac{8}{8}$ $\frac{9}{9}$ $\frac{11}{11}$ — $\frac{13}{13}$ — $\frac{16}{16}$.

$\frac{18}{18}$ $\frac{19}{19}$ $\frac{20}{20}$ $\frac{23}{23}$ $\frac{24}{24}$ $\frac{25}{25}$ $\frac{26}{26}$ $\frac{27}{27}$ $\frac{30}{30}$ = 6. 333. Dig. Dec.

Procella 2- S S W — 6. Nocte. S W — 18. &
19. Nocte S S W 24. Nocte S b W — 27. mul-
to mane W N W. Magnum lumen boreale 5
H x. p. m. W N W 1.

♀ Altitud. maxim. 21. 30. 2. W N W 1. } media 29.4 $\frac{2}{3}$ $\frac{6}{9}$
— — minim. 25. 28,7. S W 3.

Dies frigid. 21. 56. N W 1. } media Therm. Altit. 47 $\frac{1}{2}$ $\frac{4}{9}$
— calid. 3. 40. S S W 3.

Variolæ Epidemicæ adhuc.—Febricula *catarrha-*
lis cum importuna tussi, levi *dyspnaea*, *anorexia*,
languore & doloribus *rheumaticis*, sævit passim;
cum autem solito vehementior est, in notham
abit pleuritidem, aut peripueumoniam: at ex fa-
cili abigitur plerumque missione sanguinis, ac
emetico leni; unum; alterumve, postea applican-
do *epispasticum*, & tunc exhibendo diluentia, blan-
da *sudorifera*, *papaverina* &c. inter quæ, Sp.
Voleat. Oleos.—C. C. Elix. Athmat. ex fero la-
ctis Canariensi diluto, tepido, profuerunt ma-
xime.

Decembri.

Perduravit nimbofa valde & pluvia tempestas
diem adusque decimum Decembris, Libanoto
fremente; inde vero fortis ab Oriente ventus
mercurium erexit plurimum, súdo nonnunquam
consequente: a decimo nono deflexit rursus ad
Auftrum per aliquot dies, & multa pluvia cecidit.
Ad finem mensis apricitas. Aër per totum cras-
sus maxime & humidus, ac solito tepidior, nem-
pe ut in superiore mense fere.

Pluvia

Pluvia $\frac{''}{1} - \frac{''}{3} - \frac{''}{5} - \frac{''}{7} - \frac{''}{9}$. $\frac{''}{11} - \frac{''}{13}$. $\frac{''}{18} - \frac{''}{20}$.

$\frac{''}{21}$. $\frac{''}{23}$. $\frac{''}{24}$. $\frac{''}{25}$. $\frac{''}{28} = 4$. 180.
Dig. Dec.

Grando vehemens 4. a. m. Nix. 16. ENE 1.
Celu 15. 16. Procella 3. Nocte SW — 5. SSW
Permagnus maris æstus 8. SSW 3.

♀ Altitud. maxim. 16. 39,2. ENE 1. } media 29. $6\frac{2}{3}$
— — minim. 1. 29,0. SW 3. }
Dies frigid. 16. 63. }
— tepid. 8. 44. S 2. } media Therm. Altitud. $51\frac{1}{3}$.

Tusses, febris *catarrhalis* & *variolae* adhuc *epidemicæ*: Mania solito frequentior.

Tota pluviae quantitas, Anno M D C C X I X.
Dig. Dec.

33.055.

Notæ breves.

(A) Haud raro equidem notavi, verno præfertim tempore, glaciem, etfi *Thermometrum Hauksbeianum* fuit ad 55 solum; media autem hyeme nullam, cum tamen ad gradum 65 & ultra descenderit: quod quidem, Februario elapso, diem inter decimum septimum & vigesimum primum configit: tunc enim vix ulla, vel levissima, glacies erat, quamvis *atmosphæra* erat valde frigida, ventusque fortis ab Oriente spiritum *Thermometri* deprellerat ad 67 usque.— Notante clarissimo Cyrillo Act. Philosoph. Anglic. No. 424 & 450; cum spiritus Therm. Hauksbeian. est ad 55 tantum, gelu adest Romæ plerumque — * Gradus adeo frigoris, quo glacies producitur, non videtur fixus & certus: quod sane haud leve argu-

* Vide *Prolegom.* p. 16.

gumentum est, congelationem non a sola privatione motus, aut caloris, pendere *.

(B) Annon humida calidaque temperies aëris, æstate prægressa, fibras relaxando plurimum sanguinem atque lympham ad lentorem nimium disposuerat? Olea vero salesque corporis ad acrimoniam justo majorem? Idque præcipue cum & istis a cesserit *atmosphæra* pressura solito plerumque minor? Estne ergo manifesta satis febris hujus, & *variolarum* malignarum, una grassantium, causa?

Per talem *atmosphæra* constitutionem morbi contagiosi haud dubio propagantur maxime; tunc enim latrinæ, mephitides & putrida omnia, longe pejus fœtent: imo animalium caro, bubula scilicet, aut ovilla, longe citius corrumpitur quam sicco durante, ac frigido aëre, qui impura & morbida *effluvia* excitat altius dissipatque. Cum vero circumvolitent, imo quasi terræ superficiem circumvallent, quantitate multo majore hauriuntur, non solum ipso cum spiritu, sed & per omnes etiam corporis *poros*: neque enim jam *atmosphæra* pondus idoneum, & debita fibrarum vis, satis valide impellunt humores, aut contagia propellunt; quo plus virus autem excipitur, eo pejores edit effectus. Frigida contra, vel procellosa tempestas, aut contagem arcet, aut pestilentem dispellit auram.

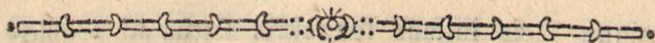
Quinetiam perdurante aëris constitutione calida, ac humida, humores ipsi corporis lentorem nimium contrahunt & acrimoniam: unde contagii vim tunc accipiunt promptius. Multum

uti-

* Vide *Prolegom.* p. 12.

utique facit instans sanguinis status ad promovendum, aut arcendum veneni effectum. Hunc vipera mordet, aut rabidus canis, illumque itidem; alterum cita mors abrigit, alter vix quidem ægrotescit. Hinc hyberna frigora non solum febribus contagiosis obstant, quatenus aërem faciunt puriorem, sed & fibras fluidaque corporum nostrorum corroborando minus obnoxia pestilitati reddunt: atque ideo quoque medicamen, quod hoc efficere potest, quale quidem est cortex Peruvianus cum *alexipharmacis* idoneis & *stomachicis*, optimum procul dubio *prophylacticum* erit. Ego uti soleo tinctura quinquinæ cum cortice aurantiorum Hispalensium & radice serpentariæ Virginianæ ex vino Hispanico, aut spiritu vini Gallici.

CONSTITUTIO AERIS, etc.

ANNO MDCCXXX.

Januario.

INCIPIENTE anno insignis *Barometri* altitudo sudum fecit cœlum & Borea assidue perflante frigidum: *Atmosphæra* interim fuit tenuis & sicca, at nonnumquam glacialis, quædam nebula omnia gelu quasi incrustabat, die duodecimo potissimum. Sub finem mensis, vergente ad occasum vento decidit *mercurius*: ad ipsum vero finem resurgebat, quod serenitatem reduxit & gelu.

Pluvia 14. 17. 20 — 24. 27. 28. 29. Nix 4.
Dig. Dec.
= 0.666.

☿	Altitud. maxim.	10. 30.6.	E N E 1.	} media 30. 0 $\frac{5}{30}$.
—	—	minim. 28. 29.4.	S W 3.	
	Dies frigid.	12. 70.	Malacia.	} media Therm. Altit. 59.
—	tepid.	28. 52.	S W 3.	

Variolæ sæviunt adhuc, haud tamen ita lethales: febris *catarrhalis* plures adhuc infestat. Paroxysmi graves asthmatici frequentes.

Februario.

Durante Februario ventus ab Occidente, aut Meridie, frequens pluviam demisit & *Baroscopium*; exeunte autem mense Aquilo glaciem, grandinem, nivem, miro quodam modo; pulchra nempe apricitate intercurrente subinde, maxima cum aëris tenuitate & siccitate, induxit: delabente tamen usque *Barometro*.

Plu.

Pluvia 2 ^{'''} — 4 — 6. 8. ^{''} 11. ['] 13. ['] 15. 16. 18. 20
Dig. Dec.

Nix. 8 — perpetua 27. Grando 14. 24. = 2.315.
Lumen boreale permagnum 23. H. 9. p. m.
N b E 1.

☿ Altitud. maxim. 1. 30,1. E b N 1. } media 29. $5\frac{2}{3}$.
— — minim. 27. 28,8, E N E 2. }

Dies frigid. 1. 66. E b N 1. } media Therm. Altit. $52\frac{1}{2}$.
— tepid. 20. 48. W 1. }

Variolæ adhuc *epidemicæ*, sed distinctæ, & raro mortiferæ: pleuritis & peripneumonia passim. Morbi colici graves sub finem mensis, ab eadem forte (A) causa, quæ fuit pleuritis; utrisque enim missio sanguinis profuit maxime; Cruorque æque viscidus ex colicis, ac ex *rheumaticis*, aut pleuriticis effluxit. Lenia tantum & *antiphlogistica purgantia* juvabant, nocebant prorsus *drastica* & medicamenta calidiora; imo horrenda sæpe excitabant tormina, ac urinam supprimebant penitus: *Clysmata* utique & fomenta emollientia inveni utilissima.

Martio.

A quarto Martii die octavum adusque Auster nimbosus mercurium maxime depressit, plurima ruente pluvia; inde ad decimum quintum nulla, nisi decimo, afflante plerumque Favonio: tunc cadente rursus Barometro pluvia quoque descendit usque ad vigesimum primum: sub finem vero resurgebat Barometer, licet ventus variabat quotidie.

Pluvia ^{''} 3. ^{''} 4. ['] 5. ['] 6. ^{'''} 7. 10. 15. ^{''} 17. ^{''} 18. ^{''} 19.
Dig. Dec.
— 21. ['] 25. 26. 28. 29. Grando 5. 23. = 3.432.
E 3 Le.

Levis AB. 9. H. 11. p. m. Malacia. Procella gravisque pluvia 6. fera nocte, S S W.

♀ Altitud. maxim. 31. 29,9. N. 1. }
 — — minim. 7. 28,5. S b W 3^x } media 29. 4 $\frac{1}{3}$ $\frac{2}{1}$.
 Dies frigid. 1. 63. NN W 1. }
 — tepid. 13. 42. Malacia. } media Therm. Altit. 49 $\frac{2}{3}$ $\frac{2}{1}$.

Variolæ adhuc *epidemicæ*, at ruri maxime Morbi colici graves passim; nec non peripneumonix affectibus *nervosis* stipatæ, sub finem mensis præcipue.

Aprili.

Ab ipso initio Aprilis ad decimum octavum diem varia fuit cœli facies ac tempestatis, variante paululum subinde *Baroscopio*: tunc Subsolanii aëriatus nubes dispulere & pluviam, *atmosphæra* quoque sicca facta est & tenuis valde.

Malacia interfuit frequens hoc mense, plurimum tum noctu decidente rore.

Dig. Dec.

Pluvia 3. 7. 9. 11. 13. 16 — 18 = 1.258.
 Tenuis glacies mane 20. E b N 1. Levis AB.
 1. Malacia — 3. W N W. 1.

♀ Altitud. maxim. 20. 30,1. E b N 1. }
 — — minim. 17. 20,3. W S W 2. } media 29.7 $\frac{1}{2}$ $\frac{2}{9}$.
 Dies frigid. 4. 52. N w b w 2. }
 — tepid. 28. 37. Malacia. } media Therm. Altit. 43 $\frac{6}{9}$.

Morbus colicus & *variolæ* adhuc passim. Febres *nervosæ*, remittentes, intermittentes, levi sæpe delirio accedente, frequentes. Tumores capitis *erysipelatosi*, medio præsertim mense: sub finem tussis, pleuritides, peripneumonix, & veræ, & nothæ.

Maio.

Fremuit ab Oriente, aut Septentrione, ventus, accedente magna *atmosphæra* siccitate, donec octavo die, stagnante aëre, pluvia decidit: ab undecimo ad vicesimum incerta admodum & pluvia tempestas, declinante *Barometro*, humidoque facto aëre; dehinc, etsi pluvia fuit parca, tempestas haud aprica sequuta est.

Pluvia $\frac{1}{8}$. $\frac{1}{11}$. $\frac{1}{13}$. $\frac{1}{14}$. $\frac{1}{15}$. $\frac{1}{17}$. $\frac{1}{18}$. $\frac{1}{19}$. $\frac{1}{23}$.
Dig. Dec.

25. 28. = 1.604.

☉ Altitud. maxim. 1. 29,8. E b N 3. } media 29,5 $\frac{7}{10}$.
— — minim. 19. 29,0. S 2. }
Dies frigid. 3. 46. N b E 2. } media Therm. Altitud. 31 $\frac{2}{10}$.
— tepid. 31. 30. N W 1. }

Febres intermittentes & remittentes cum profusis Sudoribus jam grassantur, quibus, in paroxysmis, accedit sæpissime aut delirium, aut *diarrhæa*: hæ, vel ex levi errore, in continuas malignas, *nervosas*, transibant haud infrequenter. Crebræ quoque hoc mense fuere febres *rheumaticæ*, *pleuriticæ*, *peripneumonicae*; facile autem & abunde (B) expectorabant sputa flava, subrudicunda, eaque brevi *judicatoria*; adeo ut, nisi ipso morbi initio, venæ sectionem, saltem repetitam, haud desiderarent.

Junio.

Prævaluit hoc mense ventus occidentalis, nunc ad Austrum, nunc ad Septentrionem flectens: & medio & exeunte Junio aër valde humidus: nulla fuit notabilis *Barometri* elevatio hoc mense.

Pluvia 6 — $\frac{''}{9}$. $\frac{''}{10}$. $\frac{''}{11}$. $\frac{''}{12}$. $\frac{''}{15}$. 17. 18. 24.
Dig. Dec.

26 — 28. = 1.715.

☿ Altitud. maxim. 1. 29,8. N W 1. } media 29. $5\frac{1}{3}\frac{6}{10}$.
— — minim. 15. 29,1. S W 1. }
Dies frigid. 1. 41. W N W 1. } media Therm. Altitud. $33\frac{2}{3}\frac{8}{10}$
— calid. 28. 28. Malacia. }

Jam fere vanescunt penitus febres $\sigma\upsilon\upsilon\epsilon\chi\acute{\epsilon}\epsilon\varsigma$:
vix ullæ nisi de languore virium querelæ, quod
inter omnes.

Julio.

Spiravit usque ab Occidente ventus, is vero
lenis, & paulo magis vergens ad Austrum, toto
Julio, Malacia sæge interveniente: eadem pene,
quæ in superiore mense, tempestas, ni quod *at-*
mospheera magis humida esset, tepida & nebulosa,
sub finem mensis præfertim.

Pluvia $\frac{''}{1}$. $\frac{''''}{7}$. 8. 10. 16. 25 — $\frac{''}{28}$. $\frac{''''}{29}$. 31.
Dig. Dec.

= 2.050.

Tonitru e longinquo 1. Fulgur & tonitru
cum gravissima pluvia 7. W. 1.

☿ Altitud. maxim. 15. 29,9. Malacia. } media 29. $6\frac{2}{3}\frac{1}{10}$.
— — minim. 29. 29,3. W S W 2. }
Dies frigid. 2. 40. NN W. 3. } media Therm. Altitud. $31\frac{1}{3}\frac{7}{10}$.
— calid. 22. 27. Malacia. }

Variolæ mali admodum moris per totam fere
Cornubiam: maxime de languoribus querelæ undi-
que, ac plurimi *hysterici* & *hypochondriaci* paro-
xyfmi. Exeunte mense icterus frequens valde,
ac plures febres lentæ; aliquæ *miliares*. Jam lues
bovina grassatur.

Au.

Augusto.

Ab initio Augusti ad diem decimum septimum ventus fuit varius, plerumque vero ab occidente; tunc orsus est Aquilo, sudo consequente cœlo: inde Boreas, aut Vulturnus ad ipsum finem. Aër fuit hoc mense humidus sæpe & nebulosus; a decimo septimo tamen ad vicesimum tertium fatis liccus.

Pluvia $\frac{1}{1}$. 6. 9. $\frac{11}{14}$. 15. 23. $\frac{11}{25}$. 27. 29. $\frac{11}{30}$.
Dig. Dec.

= 1.538.

Magna AB. 28. E 2. Fulgur & tonitru e longinquo 26.

☿ Altitud. maxim. 18. 30,0. N 1. } media 29. 6.
— — minim. 26. 29,2. SSE 2. }

Dies frigid. 24. 39. ENE 1. } media Therm. Altit. $29\frac{3}{8}$ f.
— calid. 12. 22. Malacia. }

Morbus regius frequens etiamnum cum febricula & gravi nonnunquam hæmorrhagia. Variolæ adhuc in vicinâ Cornubiensi; perpauci aliter morbi.

Septembri.

Multa pulvis decidit inter quartum & decimum quintum diem Septembris, vento interim variante quotidie; post id tempus Eurus fere perpetuus, at pluvie parum, quamvis cœlum fuit plerumque nubilum, & aër sæpe valde humidus. Maxima roratio a decimo septimo ad vicesimum quartum.

Pluvia 4. $\frac{11}{5}$ — $\frac{11}{10}$. $\frac{11}{11}$. $\frac{11}{12}$ — 15. 26 = 2.068.
E 5 Dig. Dec. Levis

Levis AB. 24. Eb S I — 27. NNW I —
magis lucidum 26. Malacia.

☿ Altitud. maxim. 18. 30.0. E 1. } media 29. $5\frac{2}{3}$.
— — minim. 11. 28.8. S W 3. }
Dies frigid. 18. 45. Pruina. } media Therm. Altitud. $34\frac{1}{2}$.
— tepid. 6. 29. S 2. }

Plures *apoplexia* & *paralyfi* correpti sunt.
Mulieres multæ tumore crurum *erysipelatofo* ve-
xantur: Tuffes & coryzæ sub finem frequentes.

Octobri.

Perflavit diem adusque octavum ventus orien-
talis violenter, quarto autem & quinto vehemen-
tissime, adeo ut omnes fere arbores, ictas quasi
fulmine, foliis spoliaverit; imo plures evertit
funditus. Postea multo lenior ab Occafu, aut
Meridie, fuffeffit ventus finem adusque durans,
multa interim ruente pluvia. (C) Tantos exci-
tavit vapores procella mensis initio, ut reddita
effet inde atmofphæra maxime humida; frondes
arborum gustu valde falſas deprehendi ad tertium
& ultra a littore lapidem: adeo mare perturbavit.

Pluvia 6. $\frac{1}{7}$. $\frac{1}{8}$ — 10. $\frac{11}{12}$. $\frac{1}{14}$. $\frac{11}{17}$. $\frac{11}{18}$ — $\frac{11}{23}$.

— $\frac{11}{25}$. $\frac{11}{28}$ — $\frac{11}{30}$. = 3.372.
Dig. Dec.

Procella 3. E 4_x — 4. E 4^x — 5. Eb N 4^x.

☿ Altitud. maxim. 16. 29.8. W 1. } media 29. $4\frac{8}{10}$.
— — minim. 5. 29.1. }
Dies frigid. 6. 53. E. 3. } media Therm. Altitud. $41\frac{5}{10}$.
— tepid. 15. 38. Malacia. }

Multæ tuffes & affectiones *rheumaticæ* toto
hoc mense, at fere sine febre. Morbi colici,
diarrhæa plerumque comitante, quamplurimos
inva-

invadunt; at longe vehementius cum sine *diarrhæa*.
Asthm, & notha pleuritis, passim.

Novembri.

Initio mensis horrida tempestas; primo die fulgur cum tonitru vehemens, gravissima ruente pluvia, Libs porro sævissime perfurebat, ab octavo autem magis læta rerum facies, *Mercurio* resurgente, ac Favonio flante: decimo sexto tamen Libs recurrit nimbofus & pluvius admodum; aër interim maxime humidus. A vicefimo sexto Septentrio perpetuus, qui *Barometrum* reddidit elatum valde, aëremque siccum, accedente gelu.

Pluvia $\frac{''''}{1} - \frac{''}{3} - \frac{''}{5} \cdot \frac{''}{6} \cdot \frac{''}{8} \cdot 10 \cdot 11 \cdot 15 \cdot \frac{''''}{17} \cdot \frac{'}{18}$
Dig. Dec.

$\frac{''}{19} \cdot 20 \cdot \frac{''}{21} \cdot \frac{''}{22} \cdot 23 \cdot 27 = 4.480$.

Procella 1. S W 4^x - 2. S W 4^x - 3. S W b S 4^x - 17. S W 4. Nix multa 25. p. m.

§ Altitud. maxim. 30. 30.4. N 1. }
— — minim. 3. 28.9. S W b S 4^x . } media 29.7 $\frac{3}{9}$.
Dies frigid. 30. 65. N. 1. }
— tepid. 22. 41. W. 1. } media Therm. Altitud. 48 $\frac{2}{9}$.

Morbi colici plures aum affectibus *rheumaticis*:
Gravedines & *catarrhi* frequentes: *Synochus* putrida passim.

Decembri.

Permagna fuit *Barometri* altitudo mense Decembri, Septentrione, Borea, aut Euro, afflantibus assidue.

Incipiente mense rigidum gelu, tunc quoque, ac sæpe post, serenitas: a vigesimo primo
ad

ad finem usque aër valde humidus, pluvia subinde cadente.

Pluvia 8. 10—12. 16. 23. 25. 26—28. 31.

Dig. Dec.

= 1.190.

☿ Altitud. maxim. 3. 30,5. N b E 2. } media 30. 0 $\frac{2}{8}$ $\frac{1}{8}$.
 — — minim. 23. 29,5. S S E 2. }
 Dies frigid. 2. 68. N N E 1. } media Therm. Altit. 58 $\frac{2}{8}$ $\frac{4}{8}$.
 — tepid. 27. 50. Malacia. }

Colica fuit frequens hactenus; *Rheumatismi* porro cum inflammatione multo majore; quam antea: Tusses siccae, laboriosae cum tumore faucium: Peripneumonia passim, sub finem vero mensis praecipue. Febres lentae, *nervosae*, per viciniam, at in oppido rarius.

Tota pluviae quantitas, quae hoc anno decedit, fuit 25.698.
 Dig. Dec.

Notationes aliquae.

(A) Nihil sane in artem medicam pestiferum magis unquam irrepsit, quam generalia quaedam nomina morbis imponere, iisque aptare velle generalem quandam medicinam. Ita videlicet omnis dolor ventris morbus colicus nuncupatur protinus; indito sic nomine, quid ultra empirici, balatrones, id genus omne, quam arcanum quoddam porrigere, aut *pharmacopœia* cujusdam indicem evolvendo, quærere quid ibi ad colicem? Quid inde? Elixir salutis, Tinctur. sacra, Pil. Goch. min. vel e duob. aut tale quid, exhibetur illico; seu inflammata sint intestina, seu constrieta *spasmo*: unde saepe toxica potius, quam remedia,

dia, fiunt. — Prudentis autem est medici, primo æstimare morbi causam, eumque deinde solvere tentare. — Adeo nimirum ubi sævit abdominis dolor vehemens, fixus, pulsans & acris calor adest, pulsusque velox & tensus; non protinus exhibenda sunt acria *cathartica*: quo plus enim proceditur, *drastica* urgendo *phamaca*, eo vehementius furit morbus, donec supervenit tandem *ileos* crudelis, *sphacelusque* demum lethalis. Sed ante omnia, sanguis mittendus est, nec parce nimis: post enim alvus vel leni respondebit *cathartico*, obserata secus validissimo. Ubi vero pituita tenax & acida dominatur, & colicos producit dolores, res longe aliter se habet.

(B) In morbis utique pulmonariis, ubi excretio facilis & expedita est satis, adeo non juvat sanguinis missio, ut eam sæpe supprimat omnino: nullo ideo modo indicatur ex usu fore, nisi evidens adsit *plethora*, aut vehemens aliquis dolor, aut *dyspnœa* gravis, aut sinceri sanguinis sputum, urgeat. Audi Coum senem, Πύελον χεῖ ἐπὶ πᾶσι τοῖσιν ἀλγῆμασι, τοῖσι περὶ τὸν πνεύμονα ἢ τὰς πλευρὰς, ταχέως τὲ ἀναπτύξαι ἢ εὐπετέως. Hippocrat. Prognostic. vide & ibidem paulo infra: porro Coac. Prænotion. 13. Sect. de pleuritide & peripneumonia, ex editione Dureti: perpende etiam, quæ Ballonius in Epidemic. de hac re optime conscripsit; si is non est, quæ ex eo & Dureto diligenter congescit Baglivius. Appendic. ad Pleuritidem. Tyroni certe medico consulo, ut non audeat tractare pectoris morbos, antequam ista probe perlegerit.

(C) Plures utique vapores excitat procella quam vel sol ardentissimus, potissimum si a mari venit:

venit: hinc post procellas graviores atmosphæra plerumque redditur nebulosa valde, & graves corruunt pluvix; condensatis scilicet modo vaporibus, quos vehementia tempestatu disperse- rat undique.

Minutissimæ quidem aquarum particulæ, sub forma vaporis, per aërem diffusæ se mutuo fugere videntur; at frigore condensatæ, vel adver- sis concurrentibus ventis congestæ, aut monti- bus impactæ obstantibus, in mutuos amplexus ruunt & decidunt illico.

terposito nonnunquam oxymelite scillino, & applicatis humeris cervicibusque *vesicatoriis*. Cruciativ plurimos plurimum arthriti. Variolæ passim in Cornubia.

Februario.

Initio Februarii resurrexit *mercurius*, at frigus remisit; octavo & nono, ab Austro procella *Barometrum* depresso plurimum: a decimo octavo ad finem usque venti septentrionales nubes abegerunt, nulla omnino decidente pluvia; surgente iterum *Baroscopio*.

Pluvia 3. 4. 10. 11. 13. 14. 15. 16. 18.
Dig. Dec.

Nix 20. Grando gravis 1. = 1.706.

Lumen boreale parvum 19. H. 10. p. m.
Nb E 1.

♀ Altitud. maxim. 2. 30,3. ENE 1, } media 29. $6\frac{1}{2}$
— — minim. 9. 28,9. SSE 4. }
Dies frigid. 1. 73. NNW 1. } media Therm. Altit. $57\frac{1}{2}$.
— tepid. 10. 53. W. 1. }

Tussis *asthmatica* frequens adhuc. Pleuritides & peripneumonix haud paucæ. Morbus *anginosus* (*tbe Strangles* dictus) inter equos sævit plurimum.

Martio.

Statio *Baroscopii* toto Martio fuit valde sublimis, ventus ferme assidue borealis, Malacia tamen sæpissime intercurrente: Aër purus & maxime siccus, exeunte mense præsertim: Pluvia parca admodum, at pulchra plerumque serenitas.
Dig. Dec.

Pluvia 4. 12. 18. 27 = 9.140.

♀ Altitud.

\varnothing Altitud. maxim. 2. 30,4. Malacia. }
 — — minim. 12. 29,7. Malacia. } media $30.0\frac{2}{3}$.
 Dies frigid. 1. 62. N b W. 1. }
 — tepid. 14. 45. N N W. 2. } media Therm. Altit. $50\frac{2}{3}$.

Tusses adhuc & angina valde frequens inter equos. Graves arthritidis paroxysmi, sævi quoque *rheumatismi*.

(B) Pleuritides, peripneumonix, pleuro-peripneumonix; tusses sicca, asthmaticæ, laboriosissimæ, sunt valde *epidemicæ*; perparce admodum expuunt ægroti, anhelant maxime; multi moriuntur.

Aprili,

Boreas, isque sæpe velox valde, a primo ad duodecimum diem Aprilis perflavit; tempestas interea fuit admodum serena & pro anni tempore, frigida maxime & sicca: a decimo tertio ad vicesimum Libs, aut Favonius, pluvia cadente & *mercurio*; recurrebat dein ad Orientem ventus, vicesimo secundo & tertio valde procellosus, magis post vergebat ad austrum, humescente *atmosphæra*.

Pluvia 13. $\frac{III}{15}$. $\frac{I}{16}$. $\frac{I}{18}$. 19. 23. 24. 26. 28.
Dig. Dec.

= 1. 254.

Gelu 7. 10. 11. Tonitru 18. Permagna AB.
26. 10. p. m. N W 1.

\varnothing Altitud. maxima 7. 29,2. ENE 3. }
 — — minima 16. 28,8. S S W 3. } media 29,5.
 Dies frigid. 10. 62. N E b N. 2, rigidum Gelu } media Therm.
 — tepid. 28. 43. E S E 2. — — } Altitud. $48\frac{2}{3}$.

Jam morbus inter equos evanesci *Variolæ*
 passim: pleuritides & peripneumonix frequen-
Huxb. Op. T. I. F tif-

tissime sæviunt, ob humorum tenacitatem & difficilem excreationem morbus evadit valde periculofus; ubi vero expuitur facile, brevi sedatur; præcipue si sputa mixta sunt rufo quodam sanguine: Spumantia sane, & aquosa minime laudo.

Maio.

Hoc mense Subfolanus, aut vulturinus, flabant majore ex parte, Libs aliquando, Caurus sæpius; ad finem vero fremebat Aquilo: a decimo nono ad tricesimum primum aër erat maxime ficcus.

— Dig. Dec.

Pluvia 4. 5. 6. 8. 10. 16. 17. 22. 24. = 0.634.

Fulgur & Tonitru 22- 24. Malacia.

☿ Altitud. maxim. 30. 30.1. NNE 3. } media 29.7.
 — — — minim. 6. 29.3. SE I. }
 Dies frigid. 1. 48. SE Iⁿ. } media 36. $\frac{8}{3}$.
 — tepid. 23. 28. NW I. }

Morbi pectoris adhuc. *Varicellæ sporadicæ*; passim *erysipelas*; Ischias solito frequentior: Tempestas autem ut plurimum salubris est.

Junio.

Procedente Junio aër fuit valde ficcus, ventus subfolanus, aut arctous, malacia non raro intercurrente; sensim autem delapsus est *mercurius*, aërque factus est sensim humidior. A vicesimo Libs plerumque regnavit, *atmosphæra* temperiem, ut solet, reddens humidam valde, nebulosam, atque etiam frigidioram.

Pluvia 10. 16 — 19. 20. 23. 24. 25. 26.

Dig Dec.

28. = 2.148.

☿ AI-

☿	Altitud. maxim.	1. 30,0. E. 2.	} media 29. $4\frac{1}{2}\frac{5}{8}$.
—	—	minim. 20. 29,1. W S W 1.	
Dies	frigid.	7. 38. N 1.	} media Therm. Altit. $32\frac{5}{8}$.
—	tepid.	20. 29.	

Variolæ epidemicæ æque sæpe mali moris; sub *crisim* aut humore crudo plenæ, aut nigram exhibentes faciem. Erysipelas frequens, cæteroquin mensis fuit saluber satis,

Julio.

Haud notabilis fuit *Barometri* ascensus, aut descensus, hoc mense; ventus inconstans, Malacia porro interveniebat sæpissime, multo decidente rore: aër ut plurimum ficcus fuit & non raro valde calidus, præsertim exeunte mense.

Dig. Dec.
Pluvia 7. 8. 15. 16. 20—23. 25. 31. = 1,300.
Fulgur & Tonitru 31. p. m. SSE 1^x.

☿	Altitud. maxim.	10. 29,8. Malacia.	} media 29. $55\frac{1}{2}\frac{5}{8}$.
—	—	minim. 31. 29,3. SSE 1.	
Dies	frigid.	19. 37. ENE 1.	} media Therm. Altitud. 27.
—	calid.	30. 21. Malacia.	

Crebræ adhuc *variolæ*: Febres intermittentes, tertianæ potissimum, sub finem mensis, at ruri maxime.

Augusto.

Ventus ab exortu perflavit toto Augusto fere, initio ad Septentrionem declinans, *Barometro* tamen haud multum surgente; sub finem Vulturnus plurimos attulit vapores & pluviam.

Pluvia 1—3. 9. 10. 21. 22. 23. 25. 26. 27.
Dig. Dec.
28. 31. = 1,988.

Levis AB. 16. NbE 1. Fulgur & Tonitru 9
— 21. ESE 2.

♀ Altitud. maxim. 12. 29,9. NE 1. }
— — minim. 26. 29,0. ESE 2. } media 29. $4\frac{1}{2}$.
Dies frigid. 12. 38. }
— calid. 8. 22. N 1. } media Therm. Altitud. 29.

Sævæ variolæ, & febres milliares rubræ, epi-
demica; Tusses convulsivæ inter pueros.

Septembri.

Ineunte Septembri Libs, aut Favonius; ab
undecimo Eurus fere perpetuus; Malacia frè-
quens autem medio mensè cum roratione ma-
xima: ad initium & ad finem aer erat valde
humidus.

Pluvia $\frac{1}{1}$. 2. 4. 6. 8. 18. $\frac{11}{23}$. 24. 26. $\frac{11}{27}$.
Dig. Dec.
 $\frac{1}{28}$. — 30. = 1,300.

Levis AB. 13. Malacia, permagna autem 27
H. 10. Malacia.

♀ Altitud. maxim. 11. 30,0. E 1. }
— — minim. 27. 29,2. SSE 2. } media 29,5 $\frac{1}{2}$.
Dies frigid. 9. 42. WNW 1. }
— tepid. 1. 30. SW 1. } med. Therm. Altitud. $92\frac{2}{3}$.

Variolæ passim. Febris miliaris cum pravis
admodum symptomatibus haud infrequens. Cho-
leræ plurimæ.

Octobri.

Principio afflavit Zephyrus, Malacia sæpe in-
terposita; ortus est Vulturnus undecimo, qui du-
ravit fere ad diem vigesimum septimum, flante
tamen Borea a vicesimo ad vicesimum secundum;
ad

ad finem Libs infremuit, labente plurimum
Baroscopio.

Pluvia 6. 9. ^{''}13. ^{''}14. ^{''}15. 16. [']24. 25. 27.
Dig. Dec.
^{''}28 — [']30. 31 = 2.366.

Fulgur & Tonitru 14. Vesperi, Malacia.
Cholera adhuc, febre sæpe comitante, &
non raro eruptione *miliari* salutifera: colicus in-
super morbus jam grassatur.

Novembr.

Per initia Novembris *Barometri* statio fuit hu-
milis, etsi Eurus Zephyro successit, qui spiravit
a quinto ad duodecimum; a decimo tertio ad vi-
cesimum tertium Corus, aut Favonius, surgente
mercurio; inde Boreas, finem adusque perflans,
nubes dispulit, aërem siccavit plurimum, rigi-
dumque gelu induxit.

Pluvia [']1 — ^{''}4. 5. [']7. [']8. ^{''}9. 10. 14. 18. 20. 22.
Dig. Dec.
Nix 28 — 2.356.

☿ Altitud. maxim. 26. 30. 2. NE 3. } media 29. $6\frac{2}{3}$.
— — minim. 8. 28. 7. SE 3. }
Dies frigid. 30. 66. N NE. 1. } media Therm. Altitud. $50\frac{1}{2}$.
— tepid. 3. 40. W 1. }

Menfis minime morbosus: nihil nisi morbus
colicus, isque fere a *Pomaceo* novello.

Decembri.

Alta fuit *Barometri* statio toto fere mense,
flante plerumque Cauro, aut Aquilone; Libs
vero interdum nubes atque pluviam invexit.
Gelu, idque rigidum, a decimo nono ad vicesi-

num sextum, Borea furente; aër interea pro
anni tempore fuit siccissimus,

Pluvia 2. 5. — 8. 10. 13. 15. — 17. 25. 28.
Dig. Dec.

— 30 Grando 7. Nix 26 = 1.452.

Levis AB. 19. N. 1. Procella 13. fera nocte;
NW.

♀ Altitud. maxim. 1. 30.2. NNW 1. 2 } media 29. 8 $\frac{8}{8}$.
— — minim. 6. 29.4 W b S. 2. }
Dies frigid. 52. 67. NE 1x. } media Therm. Altit. 56 $\frac{1}{2}$ $\frac{2}{8}$.
— tepid. 12. 49. WNW 1. }

Morbus colicus adhuc *epidemicus*; Gravedines
frequentes.

Dig. Dec.

Tota pluviae quantitas hoc anno fuit 17.266.
at magna pars nivis, mense Januario, amissa fuit.

NOTATIONES.

(A) Haud exiguum saepe, ac subitum *mercurii* descensum notavi, cum instantis *atmosphærae* facies nulla hujus indicia prodiderit; sed inquirendo diligentius, aut vehementes imbres corruisse, aut fulmina, inter finitimos reperi: unde circumfusus aër ad æquilibrium restituendum illuc ruebat confestim.

(B) Ortum duxisse videntur hi morbi *inflammatorii* a diuturna frigiditate aëris ac siccitate, quæ fibras tenfas nimium & sanguinem plus justo densum effecerant. Notavit olim Hippocrates, quod aquilonia tempestas tusses moveat, ac dolores lateris & pectoris excitet, Aphorism. v. Sect. 3. Ego vero observavi sæpissime, quod, quo sicciora fuere tempora, eo parcius exfereatio, ac pectoris pur-

purgatio difficilior evenit; quod tamen in morbis pulmoneis permagni haud dubio momenti est: vix utique feliciter solvitur peripneumonia sine larga sputorum ejectione. Nec id magis promovet aliquid, quam larga & frequens potatio tepidi alicujus liquoris *antiphlogistici*, nitrosi, leniterque detergentis; præcipue post debitam sanguinis missionem: quod si minus ex voto procedat, Gummi Ammoniacum, scilitica, oleosa, detergentia, *mercurialia* idonea, & nonnunquam etiam *volatilia*, adjicienda sunt. At bibere affatim tepide, imo calide, perpetuum esse debet, durante præsertim magna *atmosphæra* siccitate: quod & vapore pulmones fovet & relaxat, & sanguinem satis fluidum conservat. „ Fervida hæc li- „ quorum potio (ait Baglivi) est mihi in secretis „ pro dissolvendis pertinacibus visciditatibus in „ pleuritide epidemica & maligna, nec non in „ aliis pectoris morbis, a tali causa pendentibus. „

At si nimia fuerit in pulmones destillatio, ea- que cruda & acris, eam lenire oportet *opiato* idoneo, quale est syrupus e Meconio, Laudanum, Elixir asthmaticum, Pilula Mathæi, &c. Cursumque humoris avertere debemus *epispasticis* admotis; idque præcipue furis internis, modo magna adsit *dyspnœa* & *anacatharsis* difficilis: sunt enim salutifera maxime. Vel ipse medicinæ parens abscessus ad tibias ortos in morbis etiam vehementibus pulmonis utiles pronunciavit: *αἱ δὲ ἀποσάσεις αἱ ἐς τὰ σκέλεα*, &c. Hippocrat. Lib. Prænotion. Quantus sane consensus est has inter partes, ab hoc uno elucet satis; quod, qui ex asthmate veteri tumore pedum hydropico laborant; asthmate liberentur: sponte autem evanescente tumore, vel arte repulso, protinus anhelant.

Sed ut in peripneumoniacis movere sputa opportunum est maxime, id in simplice pleuritide moliri ineptum est prorsus. Nihil enim hic æque juvat ac larga, frequens, & matura sanguinis missio, interposita quoque multa, diluente, emolliente potione; hæc enim sanguinem diluit & fovet, dum fibras nimis rigidas relaxat, tandemque coacta resolvit; præcipue nitro & camphora recte assumptis; quibus & subinde rectissime adjungitur papaveris lacryma, ad compescendam nempe doloris vehementiam: huic enim inest etiam relaxandi vis maxima, adeoque in omnibus morbis, ex nimia *strictura* (ut Methodici loquuntur) ante omnia juvat. Hinc est, quod rapidum nimis sanguinis cursum reprimit, & morbidæ materiæ *Pepsin* promovet maxime: hinc vides plerumque post opii usum sedimentum in urinis copiosum.

Vera sane pleuritis haud magis *bechica*, *ecclegmata*, atque id genus alia, poscit quam inflammatio cruris, aut ipsa podagra: longe profecto magis proficimus fomentis idoneis; hæc enim sæpissime levant dolorem, morbumque evocant. — Imo in pertinace ac sævo dolore cucurbitulæ, atque etiam ipsæ scarificatæ juvant maxime, aliis vix aliquid proficientibus. Sic Celsus, Capit. de Laterum dolore. „Confugiendum ad cucurbitulas est ante summa incisa cute„. Sic Aretæus Cappadox, ἐπιδηλοτάτη γὰρ ἐπὶ τῶν πλευριτικῶν ἢ ἀπὸ συκίης ὠφελεῖν, Cap. de Curatione Pleuritid. Quidni & *epispastica* quandoque in graviore casu admoveantur? Veteres sane frequenter sinapi super pectus imponebant. — Vivit adhuc & viget bonus quidam ad sacra minister, qui, multis abhinc annis, pleuritide sævissima correptus erat. Hunc nihil prælarga, eaque quater repetita, sanguinis detractio juvabat, anodyna & fomenta

parum, brevi recurrente vehementer dolore: tandem levi scarrificatione facta, leniterque cucurbitulis extracto cruore, *vesicatorium* superimponi iussi. Quid sit? intra perpauca horas evanuit omnino dolor, neque postea recurrit. Fateor equidem, quod ulcuscula paulo difficilius sanarentur; sed quid istud, ubi mors aliter brevi fuerit pro remedio?

Quandoquidem ergo tanta fit differentia pleuriticidum inter & peripneumoniam, non erit alienum forsitan, *diagnostica* utriusque signa describere.

Proprium est pleuritides incipere a rigore, quem mox calor ardens excipit; hisque confestim accedit lateris dolor vehemens, pungens, nunc ad spinam, ad claviculas sæpe, nonnunquam ad anteriora pectoris, tendens: dum vero hæc vigent, insignis adest pulsus durities, chordæ admodum tensæ vibrantis adinstar. Hæc quidem pleuritidis signa *παρογνωμονικώτατα* prorsus agnosco; Tussis utique, pace dixerim Galeni, haud raro abest omnino.

Peripneumonia, ut ex Hippocrate Celsus, plus periculi quam * doloris habet. Pulmonum gravitas ac *dyspnœa*, pectoris oppressio, & spiritus ex ore fervens, purulentorumque rejectio. febre comitante ac tussi, propria & minime fallacia sunt peripneumonix indicia.

Fateor equidem quod hi morbi, longe frequentius quam vulgo putatur, aut invadunt una, aut invalescenti pleuritidi peripneumonia quoque accedit: ideo Riolanus horum conjunctionem re-

F 5

ctissime

* Α' πόνη ἢ μένος Φλεγμονῆ Πνεύμων, απουσι γὰρ ἡ Φύσις αὐτέῃ; Aret. Cappad. Capit. de Peripneum.

Etissime nominavit *pleuripneumoniam* — Perpende modo utriusque morbi sedem: ita rationem ex facili videbis, cur hoc evenit sæpissime. Exeunt namque ex *aorta* ad angulos pene rectos arteriæ *intercostales*, ex quibus *pleuriticæ*; exeunt ex eadem ad eundem fere modum arteriæ *bronchiales*, pulmonis substantiam irrigantes. Jam ergo cum multo abundat glutine sanguis, & vasa, solito magis elastica, humores validissime propellant, pars magis viscida sanguinis, utpote levior ad aortæ latera urgetur, dum fluit mobilior puriorque per axim canalis; proinde & in vascula pleuræ & pulmonis, modo descripto ab arteria magna producta, impellitur: unde sanguis maxime crassus, parumque idoneus harum arteriarum ramusculos permeare, obstructions ibidem ac inflammationes creat. Quis adeo non videt, ita non mirandam esse, peripneumoniam cum pleuritide conjunctam, ut mirum magis videatur, cur uterque morbus, eadem urgente causa, non semper concurrat simul; eoque magis cum globi pulmonum pleuræ coalescant, quod non raro, cætera sanis, accidit?

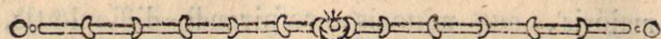
In ipso quidem initio omnis peripneumoniam sanguis rectissime mittitur ex magno vase, per magnum vulnus, ut quantitas & vis ejus minuantur, & locus adsit diluentibus; ac ne, dum urget usque inflammatio in extremis *bronchialibus* arteriis, ipsi etiam ramusculi arteriarum pulmonalium inde compressi, obstructi quoque brevi fierent, unde sævissima oriretur peripneumonia, jugulans ocyslime; potissimum si multæ *arteriole pulmonales* affectæ sint: quo in casu vix aliquid proficiat, nisi largissima sanguinis detractio, imo fere ad deliquium usque. — Pro ratione autem

ma-

majoris, aut minoris, respirandi difficultatis, major, minorve cruoris quantitas emitti debet. Pulsus enim haudquaquam in hoc morbo hujus fatis fidus est index; quandoquidem sæpe ob impeditum sanguinis cursum mire turbatur; imo qui vix sentiendus erat ante venæ sectionem, sæpe post valide pulsat. — Haud tamen tuto mittitur post diem quartum; utique si sputa subflava, rubescentia, copiosa, libere rejiciuntur. Vide Notationem (B) anno MDCCXXX.

Hæc pauca cursum de pectoris inflammationibus protuli; qui vult plura, eaque perfecta omnino, perlegat diligenter consummatissimos Boerhaavii aphorismos Capit. de Peripneumonia, &c. — At proh dolor, dum hæc scribo, ad deos abit vir immortalis, *quem sæcula nulla tacebunt!*

CONSTITUTIO AERIS, &c.

ANNO MDCCXXXII.

Januario.

MENSIS Januarii principio afflavit aquilo, & sudum fecit & gelu rigidum, *atmosphæram* quoque maxime siccam. Totum hoc pulchrum ventus a meridie brevi subvertit; imo 15 & 16 gravissima ruebat pluvia, inde Malacia perpetua fere ad diem vicesimum secundum: post varia admòdum, at plerumque pluvia tempestas, cadente *mercurio*.

Pluvia 8. ^{///} 11. ^{///} 15. 16. 17. 19. 22. 23. 24.
[/] 25. ^{///} 26. [/] 27. [/] 28. [/] 29 = 3.564. Dig. Dec.

Lumen boreale parvum. 18. Malacia.

☞ Altitud. maxim. 21. 30.0. Malacia. } media 29. 6.
 — — minim. 27. 28.9. S W 3. }
 Dies frigid. 9. 70. N 1. } media Therm. Altitud. 58 ⁵/₂.
 — tepid. 26. 50. S W 2. }

Morbus colicus passim; tusses, raucedines, gravedines & tumores faucium valde frequentes.

Februario.

Toto hoc mense ventus occidentalis prævaluit, aliquando ad septentrionem, sæpius ad austrum flectens, continua quasi cadente pluvia, haud tamen gravi: nullum gelu.

Pluvia 2. [/] 4 — [/] 7 — ^{///} 10. [/] 11. [/] 12. 14. 16. 19.
^{///} 21 — ^{///} 23. 25. 26. ^{///} 28 = 2.924. Dig. Dec.

Levis

Levis AB. 7. W. 1. Procella-6. multo mane.
SSW 4^x — 10. Nocte. SWbW.

☿ Altitud. maxim. 13. 30.1. WNW 1. } media 29. 7 $\frac{3}{5}$.
— — minim. 7. 29.1. W 1. }
Dies frigid. 8. 46. WNW 1. } media Therm. Altitud. 49.
— tepid. 4. 44. SSW 2. }

Iidem, qui in præcedente mense, morbi, at
severiores: (A)tusses *convulsivæ* frequentes inter
pueros.

Martio.

Incerta fuit durante Martio tempestas; nunc
nimbosa, sæpe tranquilla, vento variante sæpif-
sime, plerumque vero e Septentrione. Initio &
paulo ante finem *Barometri* statio erat satis alta,
aërque ficans & purus; medio autem mense eoque
desinente, concidebat *mercurius* & pluvia multa.

Pluvia $\frac{1}{1}$. 2. 5. 6. 7. 9. $\frac{11}{12}$. 13. $\frac{11}{14}$. $\frac{11}{18}$.
Dig. Dec.
27. $\frac{11}{28}$ — $\frac{11}{31}$. Nix. 10. $\frac{11}{11}$ = 3.174.

Fulgur & tonitru 28. p. m. procella 2. Nocte,
WNW gravis 29. mane, SE 4^x.

☿ Altitud. maxim. 4. 30.2. Malacia. } media 29. 6 $\frac{1}{30}$.
— — minim. 30. 28.8. ESE 3^x. }
Dies frigid. 11. 64. NBW 1, rigid. Gelu. } media Therm.
— tepid. 20. 43. Malacia. } Altit. 49 $\frac{2}{3}$.

Tusses & gravedines adhuc: pleuritides, *rheu-
matismi*, peripneumoniæ, præcipue vero nothæ,
sæviunt passim: *Variolæ sporadicæ*.

Aprili.

Barometer haud fuit elatus per totum Aprilem,
quamvis Aquilo spiravit nonnunquam, ac Mala-
cia interfuit sæpe: medio & fine mensis aër liqui-
dus

us erat & valde ficcus: a decimo octavo ad vigesimum quartum humidus, perflante Austro.

Pluvia $\frac{1}{1}$. $\frac{1}{3}$. $\frac{1}{7}$. $\frac{1}{10}$. $\frac{1}{15}$. $\frac{1}{18}$. $\frac{1}{19}$. $\frac{1}{20}$. $\frac{1}{21}$.
 Dig. Dec.
 22. 23. 25. 27 = 2.196.

♀ Altitud. maxim. 28. 29.7. N I. }
 — — minim. 25. 29.2. S b W 3. } media 29. $4\frac{2}{3}$.
 Dies frigid. 16. 52. Malacia. }
 — tepid. 27. 38. E S E I. } media Therm. Altitud. 44.

Idem usque regnant morbi: *variola* in vicinia *epidemica*.

Maio.

Subfrigida fuit *atmosphæra* hoc mense, a decimo sexto ad vicesimum secundum sicca valde & fuda: ventus tamen ex plagis australibus *Baroscopium* depreffit.

Pluvia $\frac{1}{1}$. $\frac{1}{3}$. $\frac{1}{5}$. $\frac{1}{8}$ — $\frac{1}{12}$. $\frac{1}{22}$. $\frac{1}{23}$. $\frac{1}{25}$. $\frac{1}{26}$.
 Dig. Dec.
 — 28. 30 = 2.424.

♀ Altitud. maxim. 21. 29.7. N W I. }
 — — minim. 27. 28.8. S S W 3. } media 29. $4\frac{2}{3}$.
 Dies frigid. 21. 50. N W I. }
 — tepid. 16. 36. Malacia. } media Therm. Altitud. $40\frac{2}{3}$.

Cholera morbus passim; *diarrhææ* frequentes. Ferrox tussis plures cruciat infantes ac pueros, eosque sæpe in spasmos adigit.

Junio.

Ab initio Junii ad diem usque decimum octavum vix ulla pluvia, aër interim fuit maxime siccus & purus admodum, at sæpe frigidus. A die quinto ad duodecimum Eurus; aut Malacia: a decimo

à decimo nono ad vigesimum secundum gravis pluvia, Zephyro flante; Septentrio autem post *Barometrum* erexit. Permagna roratio hoc mense, sub finem præfertim.

				Dig. Dec.
Pluvia	17.	$\frac{1}{19}$.	$\frac{III}{20}$ — $\frac{III}{22}$.	24 = 1.270.
♀ Altitud. maxim.	26.	30,0.	NNW 1.	} media 29. $6\frac{3}{29}$.
— — minim.	10.	29,2.	Malacia.	
Dies frigid.	2.	40.	NW 12	} media Therm. Altitud. $31\frac{1}{29}$.
— calid.	28.	26.	N 1.	

Febres *miliares* compositæ & *rubeolæ* passim.

Julio.

Ad principium & sub Julii finem aër fuit valde siccus; Ventus enim e Septentrione spiravit, sed lenis admodum: ab octavo autem ad decimum quartum pluvia multa, flante Noto. Frequens corrente mense Malacia & ros plurimus.

Pluvia	8.	$\frac{III}{9}$ — $\frac{II}{11}$ — $\frac{III}{13}$ — $\frac{I}{14}$.	22.	$\frac{I}{27}$.	28.
Dig. Dec.	= 2.288.				

♀ Altitud. maxim.	1.	29,8.	Malacia.	} media 29. $5\frac{1}{31}$.
— — minim.	12.	29,0.	SSW 2.	
Dies frigid.	14.	38.	SSW 1.	} media Therm. Altit. $29\frac{1}{31}$.
— calid.	31.	24.	NNW 1.	

Tempestas maxime salubris.

Augusto.

Ineunte & exeunte Augusto ventus ab oriente *atmosphæram* siccavit plurimum; inter nonum & vicesimum sextum varius fuit, nunc scilicet ad austrum, nunc ad septentrionem. Parum admodum

dum pluvix hoc mense decedit, at immensa vis
roris.

Pluvia 9 — 12. 19. 23. = 0.362. Dig. Dec.

☿ Altitud. maxim. 30. 29.9. E b N 2. } media 29. 5 $\frac{1}{3}$.
— — minim. 12. 19.2. S 2. }

Dies frigid. 31. 38. E b N 1. } media Therm. Altit. 28 $\frac{2}{3}$.
— calid. 19. 23. S 2. }

Diarrhææ frequentes; *Febres intermittentes*
passim.

Morbilli jam ingruunt, sine nimirum mensis.
Tuffles plures jam vexant equos.

Septembri.

Diem adusque decimum Septembris *mercurii*
statio fuerat sublimis, Boreas interim ocyus af-
flans *atmosphæram* reddiderat maxime puram: a
decimo autem ad vicesimum quintum Libs, aut
Caurus, multa cum pluvia; inde Eurus.

Pluvia $\frac{III}{11}$. $\frac{III}{12}$ — $\frac{I}{15}$. $\frac{IIII}{17}$. 18. 19. 21. 23.
Dig. Dec. 27. = 3.050.

Procella 26. Noctæ. E S E. Tonitru nocte
12. S W 1.

☿ Altitud. maxim. 2. 30.1. N E 2. } media 29. 6.
— — minim. 13. 29.0. W N W 2. }

Dies frigid. 30. 45. E 3. } media Therm. Altitud. 35.
— tepid. 10. 29. S W 2. }

Morbilli epidemici. — Angina tussiens undique
inter equos (dicta *the Strangles*) quæ plurimos
suffocat prorsus.

Octobri.

Gravissima sæpe & perpetua fere pluvia deci-
dit mense Octobri, nimbis ab Austro una furen-
tibus,

tibus, plurimum etiam subleđit *Baroscopium*: id vero sub finem erexit ventus aquilonius; aërenque siccauit:

Pluvia $\frac{ii}{2} - \frac{ii}{5} \frac{ii}{7} - \frac{iii}{9} \frac{iii}{11} \frac{i}{12} \frac{ii}{13} \frac{ii}{14} \frac{ii}{16} \frac{ii}{17}$
 Dig. Dec.
 $\frac{iii}{19} \frac{iii}{20} \frac{i}{21} - \frac{iii}{23} \frac{i}{24} - \frac{i}{26} \frac{ii}{28} - 6.342.$

Procella 14. p. m. Fulgur & tonitru 22 mane.
 S b E 2.

§ Altitud. maxim. 30. 29,8. NNE 1. } media 29. $2\frac{2}{3}$
 — — minim. 14. 28,7. SW 4x. }
 Dies frigid. 31: 52. E b N 1. } media Therm. Altitud. $38\frac{5}{9}$.
 — tepid. 1. 34. E 1. }

Tusses, coryzæ & morbilli maxime epidemici:
 Jam morbus equorum sævit maxime.

Novembri:

Aër fuit valde ficcus & tenuis, ventusque ab Oriente, aut Septentrione, toto Novembri, isque a sexto die ad decimum furibundus: a vicefimo ad finem usque omni mane permagna pruina & gelu, dum lenis Aquilo spirabat:

Pluvia 1. 2. 10 — 12. 16 — 18. 19. 30:
 Dig. Dec.

= 0.584.

Turbo aquilonalis 6. H. 9. nocturna.

§ Altitud. maxim. 25. 30,4. NE b N 1. } media 29. 9.
 — — minim. 12. 29,4. ESE 1. }
 Dies frigid. 29. 63. NE 1. } media Therm. Altit. $55\frac{1}{8}$.
 — calidi. E. 48. E b S 1. }

Morbilli adhuc: & morbus epidemicus inter equos:

Decembri.

Perfitit usque ad decimum ventus aquilonius, hinc Subsolanus: a decimo sexto ad finem usque Libs, aut Auster, permulta ruente pluvia, ac subsidente plurimum *mercurio*. *Atmosphæra* initio valde sicca erat & frigida rigido cum gelu; a decimo sexto autem tepida, nebulosa & humida.

Pluvia 4. $\frac{''}{13}$ — $\frac{'}{16}$. 18. $\frac{''''}{19}$. $\frac{''''}{20}$. 22. $\frac{'}{23}$.
 Dig. Dec.
 $\frac{'}{24}$. $\frac{''''}{25}$. $\frac{''}{26}$. 27. $\frac{'}{29}$. $\frac{''}{30}$. 31. = 4.929.

Fulgura 20. 21. Noctæ. Procella 29 Nocte
 S. 4^x. Nix. 10. E b N 1.

§ Altitud. maxim. 2. 30,2. NE 1. } media 29. $52\frac{9}{8}$.
 — — minim. 31. 28,8. SW 2. }
 Dies frigid. 6. 66. NE 2. }
 — calid. 25. 44. S 1. } media Therm. Altitud. $54\frac{1}{8}$

Tusses, gravedines, anginae, valde frequentes. Lues equina adhuc grassatur, sed imminuta valde est.

Tota quantitas pluviae, Anno MDCCXXXII.
 Dig. Dec.
 = 33.069.

De Pertussi Puerorum.

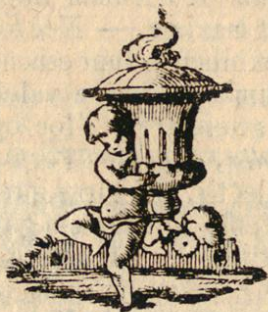
(A) Ingens adfert solamen (inquit *Sydenham*) venæ sectio *pertussi* infantum, in qua remedia quælibet, pectori dicata, longo post se linquit intervallo: Idem hoc sentit *Harris* de Morb. acut. Infant. — Oleosa utique & mucosa medicamenta damno prorsus; quippe quæ morbum augment, non abigunt certe: iis utcumque praxis vulgata utatur.

Quæ

Quæ mihi adeo magis esse ex usu, longa probavi experientia, sequuntur.— Sive evidens *plethora* adfit, sive sputum sanguine tinctum, venæ sectionem præcipio semper; inque præcipue, si febricula, quod sæpe fit, urget, aut vultus inter tussendum fere nigrescit: hanc insuper repeto nonnunquam, pro ratione scilicet virium & ætatis. Mox levem moveo vomitum Syrup. Flor. Persicor. Oxymel. Scillitic. Infus. aut Decoct. Ipecacuanhæ.— Tussis enim, partim saltem, est a stomacho, ut monuit olim *Waldschmidt*; nam vix unquam cessat tussis *convulsivæ* paroxysmus, antequam irritans pituita tenax vomitu rejicitur: imo tanta sæpe est illuviei copia, ut vomitionem terve, quaterve, proritare necesse sit.

Solvenda porro subinde est alvus, at lenibus tantum utendum est *catharticis*, nempe rhabarbaro, mercurio alkalizato, calomelane. Proluvies namque mucosa hoc modo expurgatur, adeoque nec *chylum* inquinat, nec, vasa lactea subeundo, sanguinem. Nocet utique adstricta nimium alvus: nam febriculam infert, aut dyspnœam aggravat maxime.— Nec solum evacuantibus opus est, exhibenda sunt etiam, quæ & nervos & stomachum confirmare valent, ac lentorem sanguinis attenuare. Hoc opus absolvunt optime *mercurialia*, & cortex Peruvianus, *stomachicis* idoneis adjectis. Spiritus interea difficultas & pectoris oppressio solutionem gum. ammoniac. expressionem Milleped. aut tale quid desiderant sæpe; Vehementiam autem tussis interdum compescere licet elix. asthmat. le Mort. e Syrup. Diacod. quod quidem est optimum, ac tutissimum, in hoc morbo *anodynum*. Atqui si humor acris admodum in laryngem, aut pulmones, destillat, eum oportet avocare admoto cervicibus *epispastico*.

His cedit remediis facile hic morbus, alias sæpe contumax admodum; nec nisi tempore & mutatione cœli fugandus: decantata sane mulierularum *specifica* (quantum ego unquam observavi) meræ sunt quisquilæ: imo muscus pyxidatus, modo si quid valeat, propter vim astringentem, adeoque corroborantem, & ad naturam corticis Peruviani aliquanto accedentem, valet. Nobile namque hoc Indiæ *pharmacum* non solum lentos attenuat humores, sed & totum *systema* fibrarum confirmat; atque sic utraque facultate agendo febres intermittentes discutit. — Atqui periodica hujus *pertussis* accessio haud minus certa sæpe quam vel intermittentium paroxysmus, non multum abesse ab earum indole hunc morbum indicat: hoc magis etiam probabile videtur, quod uterque morbus, eadem plerumque tempestate, grassatur, ab eadem prope causa pendet, & iisdem fere curatur remediis.

 CONSTITUTIO AERIS, etc.

ANNO MDCCXXXIII.

Januario.

INGREDIENTE an. pluvia frequens *atmosphæram* humidavit, vapores autem paulo post ventus ab Oriente discussit, a decimo sexto ad vicesimum quintum durans, surgente *Barometro*. Per paululum hoc mense gelu, imo exeunte eo aër erat valde nebulosus & pro anni tempore tepidus,

Pluvia I — $\frac{''}{4}$. 5. $\frac{''}{7}$. $\frac{'''}{8}$. $\frac{'}{9}$. 15. 22. $\frac{'''}{29}$. 30.
Dig. Dec.

31. = 2.384.

Procella 7. Nocte S, Gelu 14. N W I — 21.
E N E 2.

☿ Altitud. maxim. 24. 30,2. E 1. } media 29. $7\frac{2}{3}$
— — minim. 8. 29,3. S W 3. }

Dies frigid. 21. 62. E N E 2. } media Therm. Altit. $51\frac{2}{3}$.
— tepid. 28. 47. S 1. }

Tusses, Coryzæ, *Morbilli* frequentissimi.

Februario.

Flavit ab Occidente ventus toto Februario, ad Austrum vergens subinde, non raro etiam ad Septentriones: Aër interea fuit humidus & algidus, at non æque crassus ac elapso mense.

Pluvia $\frac{''}{1}$ — $\frac{'}{4}$ — $\frac{''}{6}$. $\frac{'}{7}$. $\frac{'}{8}$. 11. 14. 17 — $\frac{'''}{20}$. $\frac{'''}{22}$.

$\frac{''}{24}$ — $\frac{'}{28}$. = 3.734.
Dig. Dec.

G 3

Pro-

Procella 1. Nocte S W. Levis AB. 2. H. 10.
NNW 1.

☽	Altitud. maxim.	15.	30,0.	NNW 1;	} media 29. $6\frac{1}{2}$.	
—	—	minim.	4.	29,2. SW 2.		
					} media	
Dies frigid.	10.	60.	NW 1.	Gelu & maxima Pruina.	} Therm.	
—	tepid.	7.	49.	SSW 2.	— — —	} Altit.
						} $53\frac{1}{2}$.

Morbilli plures infantes puerosque peremerunt; declinante nempe morbo, quasi peripneumonia suffocatos: nihil profuit fere nisi tempestiva sanguinis missio.

Hoc tempore hanc regionem infestavit morbus, omnium, quotquot ego saltem memini antehac, maxime *epidemicus*; omnes pervasit domos, pauperum tabernas regumque tures: vix unus, aut alter, rure, vel in urbe, senex; aut puer, robustus, aut infirmus evasit. — Quandoquidem ergo tanta fuit ejus in omnes vis (idque profecto citius, tardiusve, per magnam terrarum partem) e re fore duxi, accuratam morbi, prout hic se habuit, historiam scriptis mandare.

Ab ipso initio Februarii, & in Cornubia, & in Damnonia citeriore, sævierat morbus hic *epidemicus*; nos tamen Plymuthi ante 4. Iduum Februarii vix attigit: quo die, nempe Saturni, plurimi subito quasi correpti erant, postridie innumeri, ad 15. Kalend. Martii omnes undique.

A levi incepit horrore morbus, cui mox accessere vagi & incerti calores, gravedo, magna ac importuna valde sternutamenta; dolor tunc dorsi & artuum errans, ac pectoris sæpe, at non consistens, gravissimam vero propter tussim non raro valde molestus: Tussi interea & sternutatione immensa vis mucii tenuis & acris ejecta fuit. Hæc quasi a frigore (ut dicitur) recens suscepto;

paulo

paulo post tamen febris aliqua, interdum haud exigua, secuta est, pulsusque velox, nequaquam vero, ut pleuriticorum, durus & tensus; neque erat urina valde rufa, sed crassa, ac plerumque subalbida: Lingua non arida, sed plurimo albescente mucō obducta fuit. Omnibus fere aderat insomnia, vertigo insuper, aut atrox capitis dolor angebat plurimos, levi nonnunquam comitante delirio. Tinnitus aurium quamplurimis molestus fuit, multisque in meatu *auditorio* dolor acutus, in abscessum aliquando desinens; Aspretudo tamen & faucium apostema frequentius enata sunt. Omnes pene ad sudores fuere valde proclives; qui multi, faciles, continui, intra biduum, aut triduum, erumpentes febrem fere discusserunt prorsus, urina plurima, subalbida, aut subflava, deponente sedimenta; lateritia vero raro admodum: plurimis autem, an ob profusos sudores, an ob *epispastica*, nil statuo, fuit valde difficilis. Alvus biliosa morbum sæpissime absolvit; haud raro pustularum urentium eruptio.

En morbi hujus *epidemic*i, ut hic sæviit, descriptio! Cui quidem loret omnes ferme succubere paululum, letho tamen (si numerum spectes) paucissimi, quos inter infantes præcipue, ac senes pulmonarii.

Abiit plerumque vel intra quatrimum perbreve, manente solum infesta tussi, eaque sæpe diuturna valde, cum majore virium dejectione, quam quis, pro ratione valetudinis, crediderit: idque præsertim, ubi intempestiva sanguinis missio præcellerat.

Illos potissimum venæ sectio adjuvit, quos pectoris dolor, aut pravitas, oppresserat; idque ingruente, non sane declinante, febre: Omnium pene sanguis albida quadam pellicula contactus

fuit, haud tamen valde glutinosa; nisi, ubi, ob missionem sanguinis diutius neglectam, in pleuritidem, aut peripneumoniam, febris abierat; quod quidem haud paucis contigit, ex nimio præsertim *volatilium & cardiacorum* usu.

Nausea, aut vomitus urgens, lene postulabat *emeticum*, quod & stomachi ægritudinem & pectoris oppressionem levabat maxime. Sudores exprimebat insuper; ad quos promovendos potus multus, tepidus, diluens, etsi sitis non admodum urgebat, erat necessarius omnino: quippe sine sudore vix unquam lætus hujus morbi exitus. Serum vinosum dilutius fuit instar omnium, tepide epotum; quod utique tanto erat in usu, ut vix satis suppeteret lactis ad id conficiendum.

Perutilia fuere, nec omittenda, *vesicatoria*, pone aures ac inter scapulas admota; Dolori capitis enim atque tumori & asperitati faucium certissimum tulerunt levamen: quinetiam nimiam in pulmones destillationem, cursum scilicet acris colluviei avertendo, prohibuerunt. — Me adhortante, pro remediis fuere maxime Lap. Contrayerv. Spirit. Volat. Oleos. Sp. C.C. — Lavend. C. Elixir. Astmat. le Mortii, & potiones ex Spermat. Ceti solut. cum larga portione decocti cujusdam pectoralis tenuis, aut seri lactis dilutissimi: quæ & percommode simul tussim leniebant, ac sudores eliciebant optime. Ubi vero, post sanguinis emissionem, respiratio gravior & excretio difficilis premebant, solutio Gummi Ammoniacy cum Oxymelite scillitico fuit necessaria profus: jam enim instar peripneumoniarum nothæ urgebat morbus, & eandem omnino postulabat medendi methodum; Pectoralia nempe maxime incidentia, & tibiis *epispastica*; *emetica* nonnunquam, aut lenia *cathartica*.

Furebat

Furebat tussis per totum morbi impetum; sæpe adeo vehementer utique, ut eam *anodynis* cohibere fuisset difficile satis; imo usque adeo interdum perduravit post febrem abactam, ut haud paucos, post unum alterumve mensem, in tabem lethalem abriperet; illos præcipue, quibus fuerat olim ex pulmonum infirmitate valetudo minus prospera. Cum vero notaverim frequenter, quod tussis, oborta *diarrhæa*, profligata esset, *ecoprotica* ex Rhabbarbo, Manna, Tartaro solubili &c. exhibui subinde, facessente febre, optato (quod solet) eventu, duce natura: quæ porro cibi appetentiam, toto morbi tempore prostratam valde, brevi restituebant.

Morbus fuit hercle, ni ex admissio gravi errore, raro lethalis, quem tamen multi, vel ob ipsam ejus frequentiam, temere spernentes, seferas dedere pœnas stultitiæ, asthmatici, hæctici, tabidi.

Martio,

Januario & Februario tepidiore, successit Martius per initia paulo frigidior; Ventus quippe ex plagis arctois spiravit, surgente *Barometro*: post vero frequens Vultur^{us} *mercurium* demisit, multamque pluviam. Ab octavo ad vigesimum secundum aër satis siccus fuit & tenuis, inde multo humidior.

Pluvia 1. ⁹ 7. ⁸ 8. 14 — 16. ¹⁶ 17. ²² 23 — 25 — 27.
 Dig. Dec.
 28. Nix 10. 21. Grando 9. 17. = 3.098.
 Levis AB. 21. 10. p. m. N W 1. Gelu rigidum 10. 11.

§ Altitud. maxim. 3. 30,2. NNW 1. }
 — — minim. 21. 28,9. SE 3. } media 29. $4\frac{2}{8}$.
 Dies frigid. 10. 62. NbE 1. }
 — tepid. 28. 44. ESE 2. } media Therm. Altitud. $52\frac{2}{8}$.

Incipiente mense febris *catarrhalis* undique maxime *epidemica*, quæ & adhuc perdurat; jamque etiam pleuritides, peripneumoniæ, & veræ, & nothæ, anginæ quoque frequentes.

Aprili..

Ventus ab Oriente, ad Septentrionem vero sæpe deflectens, toto Aprili prævaluit, unde aër ficus & frigidulus evasit; sub finem præsertim: Malacia tamen subinde & nebulæ aliquando intervenire.

Pluvia $\frac{''}{8}$. $\frac{''''}{13}$. $\frac{''}{15}$ — $\frac{''}{17}$. $\frac{''''}{18}$. $\frac{''''}{22}$. = 2.284. Dig. Dec.

§ Altitud. maxim. 29. 30,0. Malacia. }
 — — minim. 13. 29,1. SE 1. } media 29.6.
 Dies frigid. 27. 50. NE. 3. }
 — tepid. 22. 38. Malacia. } media Therm. Altit. $42\frac{2}{3}$.

Febris *epidemica* adhuc passim rure; multique nunc tabescunt ex male judicata febre. Peripneumonia & pleuritide multi corripuntur.

Maiio.

Hoc mense mediam plerumque stationem tenuit *Baroscopium*, flante febre quotidie Subsolano; *Atmosphæra* maxime sicca fuit & tenuis; a duodecimo ne vel guttula pluvix, at ros plurimus & Malacia frequens.

Pluvia $\frac{''''}{6}$ — $\frac{''}{8}$. $\frac{''}{10}$. $\frac{''}{11}$. $\frac{''}{12}$. = 1.010. Dig. Dec.

§ Altitud. maxim. 22. 29,8. E 1. }
 — — minim. 7. 29,2. Malacia. } media 29. $5\frac{1}{7}$.

Dies

Dies frigid. 5. 46. E. 2. }
 — tepid. 30. 28. Malacia. } media Therm. Altit. 37 $\frac{1}{2}$.

Febres pulmonariæ, ac intermittentes, invadunt plures. Haud pauci modo phthifici mortui sunt, rupto interdum pulmonis apostemata: illi præcipue, qui ex febre *catarrhali* in tabem inciderant, & quibus etiam inde tumor pedum aquosus accesserat.

Junio.

Venti fuerunt mutabiles durante Junio, sæpe ex Oriente, sed ab Occidente sæpius ad Austrum plerumque vergentes: intervenit haud raro Malacia. Initio aër erat ficcus; fine & ficcus & calidus. Maxima roratio sæpe.

Pluvia $\frac{''}{5}$. $\frac{'}{8}$. 9. 13. 15—19. $\frac{'}{20}$. $\frac{'}{25}$. = 1.534. Dig. Dec.
 Maxima *AB.* media nocte 27. W N W 1. Fulgura 12. nocte. Tonitru 26.

♀ Altitud. maxim. 22. 29.8. Malacia. }
 — — minim. 18. 28,8. SB W 3. } media 29. 4 $\frac{2}{3}$.
 Dies frigid. 21. 36. W 2. }
 — tepid. 27. 24. W 1. } media Therm. Altit. 28 $\frac{2}{3}$.

Febres remittentes & intermittentes adhuc, jam sæpe cum pustulis rubellis.

Julio.

Toto fere Julio aër fuit valde ficcus & fervidus, paucæ pluvix, rorationes autem maximæ. ventus australis raro, Corus & Aquilo sæpe: nihilominus statio *Baroscopii* erat ut plurimum humilis.

Pluvia

Pluvia 14. $\frac{1}{15}$. $\frac{1}{16}$. 21. $\frac{1}{28}$. 30. 31. Grando
Dig. Dec.
16. = 0.772.

Magna AB. 10. 10. p. m. NW 1. Tonitru
16. p. m. SSE 2 — 28. p. m. NNW 1.

♀ Altitud. maxim. 1. 29,7. NNE 1. } media 29. $4\frac{6}{8}$.
— — minim. 29. 29,0. NbW 1. }
Dies frigid. 31. 34. NW 1. } media Therm. Altit. $24\frac{2}{3}$.
— tepid. 5. 16. NW 1. }

Febres intermittentes sparsim: Cholera &
diarrhœa frequens. Mulieres plurimæ immerso
mensium profluvio laborant. Omnes fere de
languoribus ob æstum enormem undiquæ con-
queruntur.

Augusto.

Perpetuus spiravit ab Occidente ventus, ad
Meridiem sæpe deflectens, crebro etiam ad Se-
ptentrionem. Priore mensis parte pluvia, toni-
tru, fulgura frequentia, eaque gravissima, sudo
tamen subinde intercurrente.

Pluvia 1. $\frac{1}{3}$. $\frac{1}{4}$. 6. $\frac{1}{7}$. $\frac{1}{10}$ — 12. 16. $\frac{1}{17}$. 18.
Dig. Dec.
21. 24. $\frac{1}{27}$ — 29. 31. = 4.500.

Fulgur & tonitru vehemens 3. 6. 7. 10. ve-
speri. Procella 17. nocte SW.

♀ Altitud. maxim. 24. 29,9. NNW 1. } media 29. $4\frac{2}{3}$.
— — minim. 7. 29,0. SSW 1. }
Dies frigid. 24. 43. NNW 1. } media Therm. Altitud. 32.
— calid. 5. 24. SW 1. }

Perpauci morbi: aliqui *diarrhœa* & cholera
morbo corripuntur.

Septembri.

Variâ fuit tempeftas ventusque varius hoc mense, a noño tamen ad diem decimum octavum ab Oriente, ad Austrum declinando plerumque. *Atmosphæra* erat sicca, & statio *barometrica* altior ut plurimum, quam elapfo Augusto: Maximæ & crebræ rorationes.

Pluvia $\frac{i}{1}$. $\frac{i}{2}$. $\frac{ii}{3}$. $\frac{ii}{5}$. $\frac{ii}{11}$. $\frac{ii}{12}$. $\frac{ii}{13}$. $\frac{ii}{14}$. $\frac{ii}{21}$. $\frac{ii}{24}$.
Dig. Dec.
 $\frac{ii}{25}$. $\frac{ii}{26}$. $\frac{ii}{28}$. $\frac{ii}{30}$. = 1.978.

Magna *AB*. 8. 10. p. m. NNW 1 — levis 29.
H. 9. WNW 1.

Fulgur & tonitru 12 & 13. a. m. Fulgura nocte 26.

♀ Altitud. maxim. 19. 30. 1. Malacia. } media 29. $6\frac{2}{3}$.
— — minim. 26. 29. 0. SWbW 2. }

Dies frigid. 30. 49. NNE 1. } media Thermt. Altit. $37\frac{2}{3}$.
— tepid. 5. 33. SW 2. }

Tusses & *catarrhi* valde frequentes. Ad finem mensis cholerae & *diarhae* sæviunt.

Octobri.

Eurus & Aquilo hoc mense sæpe afflantes *Barometrum* extulerunt multum, temperiemque aëris siccam & frigidam reddidere, etsi haud raro intervenit nebula. Per initia mensis ros plurimus.

Pluvia $\frac{ii}{1-2}$. $\frac{ii}{11}$. $\frac{iii}{23-25}$. $\frac{ii}{27-29}$. = 2.026.
Dig. Dec.
Magna *AB*. 27. 9. WNW 1. Per magnæ pruinae 15. 16. NNE 1. Glacies 31. NNE 1.

♀ Altitud. maxim. 18. 30. 2. E 1. } media 29. $7\frac{1}{2}$.
— — minim. 25. 28. 8. SW 2. }
Dies

Dies frigid. 31. 60. NNE 1. } media Therm. Altit. $46\frac{2}{3}$.
 — tepid. 3. 37. SSW 1. }

Cholera & diarrhœa adhuc. Eruptio pustulosa *scorbutica* frequens sine febre. Apoplexiæ passim: sævæ aliquæ febres peripneumonicae. *Rubeolæ* & morbi colici plurimi.

Novembri.

Ex occasu plerumque ventus spiravit Novembri, at sæpe ad septentrionem deflexit, quamvis aër erat solito magis tepidus; sub finem valde crassus & humidus.

Pluvia 7. 9. 10. 11. 12. 14. 15. 17. 20. 21.
 Dig. Dec.

26. 28 — 30. = 1.882.

Magna AB. 27. H. 2. matutina NW 1 —
 29. 10. NW 1. Procella 20. nocte. S4.

♀ Altitud. maxim. 5. 30.2. NNW 1. } media 29. $7\frac{2}{3}$.
 — — minim. 11. 29.1. SW 3X. }

Dies frigid. 5. 58. Glacies. } media Therm. Altitud. $48\frac{2}{8}$.
 — tepid. 15. 44. S 2. }

Rubeolæ adhuc frequentes: Febres aliquæ pulmonariæ, morbus colicus passim.

Decembri.

Hic mensis fuit nimbosus maxime, continua fere procella eaque sæpe gravissima, a die nono vicesimum tertium adusque perduravit, Africo furente, dum pluvix corruerunt plurimæ, & horrida nonnunquam fulmina. Ineunte quidem Decembri apricitas aliqua effulsit cum tenui glacie, aër autem erat valde crassus; quintus utique dies fuit valde nebulosus & caliginosus maxime: Im-
 mensa

mensa forte vaporis copia *Barometrum* sustinuit partim, quod perpetuæ procellæ aliter multo magis deprefferint.

Pluvia I. $\frac{1}{20}$ $\frac{1}{22}$ $\frac{1}{23}$ $\frac{1}{25}$ $\frac{1}{26}$ $\frac{1}{29}$ $\frac{1}{30}$ $\frac{1}{31}$ $\frac{1}{15}$ $\frac{1}{16}$ $\frac{1}{17}$.
Dig. Dec. = 4.683.

Graves procellæ II. 12. 14. 16. 22. 23. 26.
Maximi maris æstus a 12 ad 14.

Fulgur & tonitrua gravissima eum vehemente grandine 12.

— — — — diu durantia 16 S W b W. 4.

♀ Altitud. maxim. 6. 30,1. N N W 1. }
— — — — minim. 27. 29,1. S W b W 4X. } media $29,5\frac{2}{3}$.
Dies frigid. 7. 62. N 1. }
— tepid. 14. 34. } med. Therm. Altitud. $49\frac{2}{3}$.

Incipiente mense morbi colici, & peripneumonix nothæ cum affectibus *nervosis* passim. Tussés & gravedines frequentes valde sub finem mensis: Paroxyfmi quoque multi *hypocondriaci* & *hysterici*.

Dig. Dec.
Tota quantitas pluvix hoc anno = 29,884.

CONSTITUTIO AERIS, &c.

ANNO MDCCXXXIV.

Januarius.

Post nubila plœbus! novo quippe cum anno multo lætior surgit cœli facies, Boreas nempe paulo post initum Januarii oriens vapores dispersit & nubes, rigido accedente gelu cœloque sereno: aëris autem temperies longe magis tepida fiebat exeunte mense.

Pluvia $\overset{ii}{i. 2. 8. 16. 22.}$ Nix & grando
Dig. Dec.

4. 5. = 1.480.

Procella 2. W S W. Fulgur & tonitru cum multa grandine 22. mane.

♀ Altitud. maxim. 29. 30.4. EbN 1. } media 29. $9\frac{1}{2}$.
= = minim. 3. 29.4. W 2. }
Dies frigid. 14. 71. ENE 1. } media Therm. Altitud. $60\frac{4}{7}$.
= tepid. 26. 34. NW 1. }

Gravedines, tussesque frequentes: morbi colici plurimi: Peripneumoniz passim.

Februarius.

In alto perstitit statione *Baroscopium* diem adusque undecimum Februarii, flante Cauro; a decimo quinto ad decimum octavum procella perpetua, imo saepe violenta maxime: ab Occidente ventus turbineus iterum vicesimo quarto & quinto, immensa quoque vis pluviz tunc deiecit, maximeque subleat *mercurius*. Nisi ipso mensis initio vix ulla glacies.

Pluvia

Pluvia 2. 3. 4. $\frac{///}{12}$. 13 — 15. 16. 17. 18.
 $\frac{///}{19}$. $\frac{/}{22}$. $\frac{///}{23}$. $\frac{///}{24}$. 25. 26. 27 = 5.554.
 Fulgura cum grandine 17. nocte. W N W 2.

♀ Altitud. maxim. 1. 30,4. NE 1. } media 29. $6\frac{1}{2}\frac{6}{10}$.
 — — minim. 24. 28,5. S b E 4. }
 Dies frigid. 1. 62. Gelu. } media Therm. Altitud. $53\frac{1}{2}\frac{8}{10}$.
 — tepid. 12. 50. S W 2. }

Incipiente mense morbi *peripneumonici*; procedente anginae, coryzae, tusses plurimae.

Martio.

Ventus quoque occidentalis toto duravit Martio, majore ex parte vergens ad Austrum, unde frequens pluvia & aër crassus & humidus; sub finem ad septentrionem deflexit paululum.

Pluvia 1 — 4. 5. 6. 9. $\frac{//}{10}$. $\frac{//}{12}$ — 14. 16 —
 $\frac{/}{18}$. $\frac{//}{19}$. $\frac{/}{20}$. 22. 23 — 25 — 28 = 2.812.
 Procella 29. nocte. S 4x.

♀ Altitud. maxim. 31. 30,0. W N W 1. } media 29,5.
 — — minim. 13. 29,0. S W b S 2. }
 Dies frigid. 15. 56. W N W 1. } media Therm. Altitud. $48\frac{7}{10}$.
 — tepid. 23. 45. W b S 1. }

Tusses, faucium tumores, lippitudines hoc mense frequentes: multi *rheumatismo* correpti, aliqui peripneumonia, & *paraphrenitide*; plures sub finem apoplexia.

Aprili.

Ne vel Guttula pluviae diem ad usque decimum octavum; a primo ad duodecimum Corus,
Huxb. Op. T. I. H in.

inde ad vicesimum tertium Subfolanus, post Libs :
medio mense aër erat ficcus & tenuis.

Pluvia 18. $\frac{1}{19}$. 20. $\frac{111}{22}$. $\frac{1}{23}$. $\frac{11}{25}$. $\frac{111}{26}$. 27.
Dig. Dec.

29. 30 = 2.126.

♀ Altitud. maxim. 12. 30,0. N N W 1. }
— — minim. 23. 29,4. E S E 2. } media 29. $6\frac{9}{8}$
Dies frigid. 13. 50. E N E 2. }
— tepid. 28. 37. W S W 2. } media Therm. Altit. $43\frac{3}{8}$.

Tuffis & tumor faucium frequens adhuc:
febres intermittentes, nec non apoplexiæ haud
paucæ: *Opthalmiæ* passim.

Hoc mense grassari cœpit febris quædam (si
ita dicam) *anginosa*, furens indies magis magis-
que. — Quos corripuit, primo algor invasit,
mox incertus ardor & *cephalalgia*, vomitus pro-
tinus aut *diarrhœa*, pauloque post dolor faucium
acutus & tumor: hinc febris haud levis, languor,
anxietas, ac pectoris oppressio, accedente sæpe
vel irio, aut soporoso affectu, quorum haud du-
bia fuere prænuncia urinæ vel tenues, vel quales
jumentorum turbidæ. — Felix ille tunc ægrotus,
cui sudores eruperunt affatim, aut pustulæ rubræ;
si ne hæc quidem, erysipelatis aliquid: ubi nihil
horum, brevi instabat fatum; nisi opportuna *diar-
rhœa*, aut tempestiva disruptio apostematis faucium
aut enitens parotis, fauste sublevarent.

Morbus hic haud raro vel intra sex dies dis-
cussus fuit; sæpe vero diutius in hærentem, sep-
timo, octavo, aut nono die, erumpentes pu-
stulæ crystallinæ (miliares dicunt) plurimæ ex-
pellebant prorsus: modo nimirum haud præma-
ture recessisset, quod certo sane fuit ægrotis exi-
tio. Idem omnino dicendum est de papulis ru-
bris, quæ sæpe etiam statu morbi apparebant.

Pue-

Pueros & juvenes potissimum invasit febris, qui vermes crebro dejiciebant: Seniores raro decubuerunt. Urina est rufa plerumque, subrubrum, vel ab ipso initio, deponens sedimentum: Lingua vero plurimo muco subflavo fœdata.]

Desideravit febris hæc *epidemica*, quam primum quis ea correptus erat, missionem sanguinis, eamque sæpe repetitam; haud raro utique vehementer urgente morbo, ad tertiam usque vicem; etsi cruor emissus non erat viscidus admodum, interdum floridus satis: vomitu dein lenem stomachi purgationem, continuo *epispastica* auribus, cervicibus, humeris. Sorbitio tepida, *antiphlogistica*, permulta, erat necessaria profus, levi sæpe interposito *cordiaco*, nempe ex lapid. contraverv. Croco, Theriac. Andromach. Confect. Fracastorii, Confect. Raleigh &c. idque præcipue dum appropinquabat morbi status, maxime profecto cum *exanthemata* evaserint sublivida; quod quidem pessimi omnis! Gargarismata emollientia, subacida, detergentia, ulceroso gutturi conducebant maxime, sensim insuper sæpeque deglutita *mucilage* ex semin. Cynodorum & Piyllii, Syrup. Moror. aut de Rub Idæis edulcorat. vel Linctu aliquo *anodyno*, tussi urgente præsertim, quæ fuit sæpissime permolesta. Ut primum aspera & squamosa quasi apparuit cuticula, purgantia lenia ex Rhabarbaro, &c. cum *mercurialibus* profuere maxime, perfectamque sanitatem brevi restituebant.

Maio.

Ventus ab occasu, flectens maxime ad Septentrionem, toto fere mense spiravit, intercurrente nonnunquam Vulturno. *Atmosphærae* tem-

peries fuit multo frigidior solito; statio *mercurii* ut plurimum demissa.

Pluvia $\frac{1}{1}$. 7. 11. 12. 15 — 18. 21. $\frac{25}{3}$. 26.
Dig. Dec.

28 — 30. Nix 13. Grando 14 = 1.764.

Leves AB. 14. 15. NW b N 2. Fulgur & tonitru 28. p. m.

♀ Altitud. maxim. 10. 29.9. N 1. } media 29.4. $\frac{10}{3}$.
— — minim. 29. 29.0. SE 2. }
Dies frigid. 14. 52. NNW 2. insolitum Frigus. } media 42.
— tepid. 25. 37. Malacia. — — — }

Tussis *convulsiva* inter pueros frequens, febres intermittentes passim. — Nunc febris *anginosæ epidemica* sævit maxime: Angina gravius urget, cui jam frequenter accedunt apthæ molestissimæ, & cum fera tussi strangulatio ferme, ni frequens subveniat tepida sorbitio & perpetua fere gargazatio.

Junio.

Eurus assidue flavit a sexto fere ad vigesimum; initio & fine Corus: Atmosphæra magis tepida fuit, ac humida, quam mense priore; ambo utique plus satis nubili.

Pluvia $\frac{1}{2}$. $\frac{3}{3}$. $\frac{1}{8}$. 10. $\frac{1}{11}$. $\frac{3}{14}$. $\frac{1}{15}$. 20. $\frac{1}{21}$.
 $\frac{3}{23}$. $\frac{1}{26}$. 29 = 3.208.
Dig. Dec.

♀ Altitud. maxim. 4. 29.7. NW b W 1. } media 29.4. $\frac{11}{2}$.
— — minim. 24. 29.1. WNW 1. }
Dies frigid. 20. 40. SE b E 1. } media Therm. Altitud. 31. $\frac{1}{2}$.
— calid. 22. 26. Malacia. } $\frac{1}{9}$.

Febres intermittentes adhuc; *Ophthalmiæ* passim. Morbo jam *epidemico* accedunt pustulæ fere omnigenæ, atque haud raro eruptiones *erysipelato*.

toſæ: minus vero premuntur fauces; Febris quippe jam magis ad exteriora tendit. Die ſexto, aut ſeptimo, cuticula aſpera fit & rupta, velut aſperſa craſſiore farina; idque quo magis, eo melius; tandem tota pene deſquamatur: ex pedibus ſæpe tantis portionibus, ut ſoleam quaſi detractam referant hæ morbi exuviæ. Hic equidem lætiſſimus eſt morbi exitus: ubi vero *exanthemata* tarde admodum & parcius erumpunt, erupta vero liveſcunt, maxime anxietates, languores, deliquia ſequuntur: pauloque ſæpe poſt vomitus, aut *diarrhæa*, enormis, quæ ægros non raro celeriter rapit.

Hæc febris, ut omnes fere, quas puſtulæ comitantur, contagiola eſt; plures namque ea correpti in eadem ſæpe domo decumbunt. — Quod vero jam cutim magis petat quam ſuperiore menſe, ob majorem aëris calorem eſſe arbitror, humores elicentem extra: medio enim Maio cum *atmoſphæra*, pro anni tempore, erat maxime frigida, dolor ac faucium tumor urgebant graviſſime.

Eadem omnino medendi methodus juvat utque; nunc porro *Mercurialia*, ſine ſtimulis ſalinis præparata, aptiſſime adjecta ſunt: quippe quæ in aliis cutaneis eruptionibus inveniuntur efficacia maxime, quidni & in his utilia ſint? Iſta utique vel in iſtis *variolis* proſpero ſæpiſſime eventu exhibui. Humores enim lentos nimium attenuant, glutinoſa vaſculorum repagula expediunt, ſaliumque cohæſiones diffingunt, ſuccos demum morbidos fluxos reddunt, tandemque abigunt proſus: dumque pondere ſolum & ſubtilitate partium agunt, ſanguinem incendunt minime.

Julio.

Prior Julii pars fuit aprica satis, at subfrigida, ventus plerumque a Septentrione; medio mense Libs intervenit, pluvia ruente; tunc iterum Septentrio: a 25 ad 28. pluvius Vulturinus. Trigesimo primo, vento omni momento variante, immensa quantitas pluviae decidit, cataractæ ad instar; inter horam octavam matutinam & meridiem ad digitum saltem integrum, licet milliariibus quindecim ad Orientem vix ulla. Aër fuit hoc mense valde humidus & Barometrum humile,

Pluvia $\frac{1}{12}$. $\frac{1}{13}$. $\frac{1}{14}$. 16. $\frac{1}{17}$. $\frac{1}{26}$ — $\frac{1}{29}$ — $\frac{1}{31}$.
 Dig. Dec.
 = 2.932.

Altitud. maxim. 5. 29,8. N 1. } media 29. 4 $\frac{1}{2}$.
 — — minim. 26. 28,9. SE 3. }
 Dies frigid. 3. 38. N 1. } media Therm. Altitud. 30 $\frac{2}{3}$.
 — tepid. 24. 24. Malacia. }

Febres intermittentes adhuc: Tusses frequentes inter adultos, *convulsivæ* inter pueros. Magnæ undique de spiritu langoribus querelæ. — Quamplurimæ aviculæ, dum plumas exunt, moriuntur.

Furit etiamnum febris *epidémica* inexplicabili quodam angore quosdam, vel intra sex sæpe dies, perimens. Hos leve primo corripuit delirium, quod utique pejoris fuit ominis, quam si, more bacchantium, aperto exarserant furore. Nil perinde tunc profuit ac sanguinis detractio cucurbitulis scarificatis, humeris cervicibusque admotis; post *clysmata* laxantia, aut mitiora *cathartica*; frequentia porro *vesicatoria*, cruribus præcipue.

Augusto.

Suda tempestas initio, medio autem Augusto permulta pluvia, eoque quidem exeunte nimia. Libanotus frequens, isque ad finem maxime furens, *Barometrum* valde depressit, aëremque reddidit humidissimum: maximæ fuerunt rorationes mensis principio, Aquilone spirante. Auster turbineus nocte inter 9 & 10 diem *Mercurium* præcipitavit plurimum gravissimamque pluviam; maris autem æstum extulit maxime.

Pluvia $\frac{''''}{9}$. $\frac{'}{10}$. $\frac{''}{12}$. $\frac{''''}{13}$. $\frac{''}{14}$. $\frac{''}{16}$. $\frac{''}{17}$. $\frac{''}{19}$. $\frac{''}{23}$.
 Dig. Dec.
 25. 26. $\frac{''}{28}$. $\frac{''}{29}$. 30. 31 = 4.022.

Procella 9. Nocte. SSE 4 — 28. Nocte. SW 4_x — 29. Nocte. SW 4_x — 30. WSW 4_x. cum fulgure & tonitru.

☽ Altitud. maxim. 3. 29.8. N I. } media 29. 3 $\frac{2}{3}$.
 — — minim. 10. 28.7. SSW 3_x. }
 Dies frigid. 31. 42. SW 2. } media Therm. Altitud. 30 $\frac{2}{3}$.
 — tepid. 7. 24. N Nb W 1. }

Febris *epidémica* plures adhuc premit, ingenti sæpe cum vomitu & *diarrhæa*: *Ophthalmiæ* passim: Scabies valde frequens. *Variolæ* jam grassari incipiunt, ac febres lentæ *nervosæ*.

Plurimæ aviculæ canentes pereunt: perraro auditur stridula cicada. — Æstas fuit magis nubila, magis frigida, magis denique pluviosa solito: Omnia nunc loca aqua & limo plena sunt.

Septembri.

Toto fere Septembri ventus ex Occidente spiravit, ad Septentrionem vero majori ex parte deflectens, qui *Barometri mercurium* exaltavit

manet usque tamen *atmosphæra* madida & paulo frigidior.

Pluvia $\frac{''}{1}$. $\frac{''}{2}$. $\frac{''}{3}$. 8. 17. 20. $\frac{''}{21}$. 22 — 24.
Dig. Dec.

27. 28. 30 = 1.752.

Parva AB. 9. H. 10. NNW. 1. Procella 21.
p. m. SW — 24. nocte WSW. 4x.

Vehemens grando 22. WNW 2. Magna
pruina 26. N b E 1.

☉	Altitud. maxim.	17.	30,0.	Malacia.	} media 29.6 $\frac{3}{27}$.
—	—	minim.	1.	29,0.	
Dies	frigid.	26.	45.	N b E 1.	} media Therm. Altit. 41 $\frac{10}{27}$.
—	tepid.	1.	36.	—	

Jam evanescit fere febris *epidémica*, nec multum augetur *variolarum* numerus. Cholerae, febres *nervosae*, *miliares*, intermittentes, passim.

Octobri.

Initio Africus nimbosus multam demisit pluvi-
viam; quarto die saeviit Vultur; a decimo
quinto ad vicesimum tertium perflavit Aquilo, &
Mercurium erexit plurimum; sub finem Corus:
aër frigidus est ac humidus.

Pluvia $\frac{''}{1}$. $\frac{''}{2}$. $\frac{''}{3}$. $\frac{''}{4}$. 5. 7 — 10. $\frac{''}{11}$. $\frac{''}{12}$. $\frac{''}{13}$.
Dig. Dec,

15. 19. 21. 23. 26. 28. 29 = 3.154.

Fulgur & tonitru cum grandine 2. p. m. Gran-
do 7. 8. Fulgur & tonitru 12. p. m. permagni
maris æstus a 1 ad 4 diem.

☉	Altitud. maxim.	29.	30,3.	ENE 1.	} media 29.5 $\frac{6}{3}$.
—	—	minim.	4.	28,8.	
Dies	frigid.	19.	64.	NNE.2.	} media Therm. Altitud. 51.
—	tepid.	1.	43.	SW. 4x.	

Variolæ jam factæ sunt *epidemicæ*. Morbi colici a *pomaceo* novello frequentissimi. *Catarrhi* & *faucium* tumores haud rari; imo quædam adhuc reliquæ febris *epidemicæ* sparsim notantur. Febris *nervosa* & *miliaris* passim.

Novembri.

A primo Novembris, diem ad usque vicesimum, ventus inter Orientem & Septentrionem constitit, qui & paulo sicciorem reddidit *atmosphæram*, multoque magis frigidam, *Baroscopium* vero extulit maxime: inter diem autem 21 & 24, fremente Africo, permulta pluvia decidit, corruente admodum *Mercurio*; at brevi Aquilo redud restituit rem.

Pluvia 1. $\frac{1}{4}$. $\frac{1}{7}$. 10. 21. $\frac{1111}{22}$. $\frac{111}{23}$. $\frac{1}{24}$. 23.

Dig. Dec.

= 2.068.

Gelu, idque subinde rigidum, hoc mense frequens.

☿ Altitud. maxim. 27. 30,4. NNE 1. } media 29. $5\frac{2}{3}$.

— — minim. 23. 28,8. SW 3. }
Dies frigid. 27. 68. NNE 1. } media Therm. Altitud. $58\frac{2}{3}$.
— tepid. 2. 52. Malacia. }

Variolæ & morbi colici valde *epidemicæ*: *Aplexiæ* plures: *Colica biliosa* passim.

Decembri.

Pluvia, procellosa, horrida tempestas hunc finivit annum. Vix unus & alter dies sine pluvia toto Decembri; Libs vehemens perfurebat sæpissime, gravi subinde cum pluvia: inde *Barometrum* erat frequenter * mire depressum. Jam magnæ sunt inundationes undique. Aër fuit

maxime humidus, gelu rarissimum, etsi *atmosphæra* fuit valde frigida sæpe.

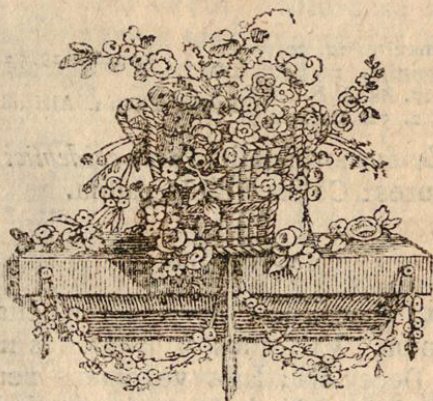
Pluvia $\frac{''''}{4} - \frac{''}{6} - \frac{''}{7} - \frac{''}{9} - \frac{''}{10} - \frac{''}{12} - \frac{''''}{14} - \frac{''}{15} -$
 $\frac{''}{17} - \frac{''}{18} - \frac{''}{20} - \frac{''}{23} - \frac{''}{24} - \frac{''}{26} - \frac{''}{28} - \frac{''}{29} - \frac{''}{31} = 6.192.$
 Dig. Dec.

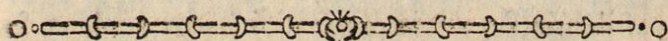
Procella I S W — 10. p. m. S W b S 4 — 14.
 a primo mane S W 4^x — 26. W N W — 27. W
 4^x — 29. W S W 4.

☿ Altitud. maxim. 25. 30.0. N W b W 1.2 }
 — — minim. 14. * 28.2. S W 4^x } media 29. 3 $\frac{9}{8}$ r.
 Dies frigid. 22. 64. N N E 1. Gelu }
 — tepid. 1. 52. W S W 2. } media Therm. Altit. 58 $\frac{4}{8}$ r.

Variolæ valde *epidemicæ* & sæpe *mortiferæ* :
Colicæ jam non adeo frequentes. *Rheumatismi* mul-
 ti; *Febres putridæ* & *petechiales* passim.

Maxima fuit pluvix quantitas hoc anno,
 Dig. Dec.
 nempe = 37.114.

CONSTITUTIO AERIS, &c.

ANNO MDCCXXXV.

Januario.

QUAMVIS *Baroscopium* fuerat sublime valde initio Januarii, ventusque arctous; id tamen procellosa tempesta, a sexto ad decimum quartum fere perpetua, ac subinde gravissima, ad ultimum pene gradum deturbavit: quod autem postea, a die scilicet vicesimo ad finem usque, ad summum ferme erexit Aquilo. *Atmosphæra* fuit frigida & sæpe humida valde: sub mensis finem rigidum gelu.

Pluvia 2. 5. ¹¹ 6. ¹¹ 7. 8. ¹¹ 10. ¹ 11 — ¹¹ 13. ¹ 14. ¹¹ 18
Dig. Dec.

19. 22. Nix 9. 11 = 2.526.

Procella 6 nocte. SW 4^x — gravissima 8. S $W 4^x$ circa meridiem *mercurium* depressit ad 28,3. — vehemens 10 nocte SSE 4^x . φ 28,4; violenta duravit procella ad horam octavam matutinam diei undecimi; *Barometer* vero subsedit ad 28,1: raro *mercurium Baroscopium* infra hunc gradum notavi!

φ Altitud. maxima 4. 30,5. Eb W 1.	} media 29.6. $\frac{24}{5}$.
— — minima 11. 28,1. S 4^x .	
Dies frigid. 25. 70. N 1.	} media Therm.
— tepid. 6. 54. SW 3.	

Variolæ sunt maxime *epidemicæ*, quædam valde malignæ; utpote quibus non raro accedunt *hæmorrhagiæ* ex omnibus fere corporis meatibus, & (A) *petechiæ* lividæ & nigræ. Vix unum vidi his correptum affectibus servatum; nam in tanta
pe-

pestilentia sanguinis *crassis* dissolvitur penitus, & maxime putrescunt humores: imo cruor emissus, putris instar saniei, diffluit; nec, ut solito, in frigore coagulatur.

Colicus morbus cum doloribus sævis *rheumaticis*, & *paralyfi* nonnunquam brachiorum manu-umque, a *pomaceo* novello, frequens adhuc. Multæ tussēs sub finem mensis: *ophthalmiæ*, febres *miliares* & *erysipelatosæ* passim.

Februarius.

Sublimem retinuit stationem *Mercurius* ad diem usque decimum sextum, Septentrione afflante, aut Vulturno: sub finem madidus *Notus Baroscopium* demisit. Sudum haud raro eluxit. hoc mense; Gelu affuit rarius.

Pluvia 8. 14. 17. 18. 22. 23 — 26. 27.
Dig. Dec.

= 1.978.

Procella 26 nocte S S W 4x.

☽	Altitud. maxim.	2. 30,5.	NNE 1.	} media 29. 7 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{5}$.
—	—	minim. 27. 29,0.	SSW 3x.	
	Dies frigid.	21. 66.	ENE 1. rig. Gelu.	} media Therm. Altit. 57 $\frac{1}{2}$ $\frac{8}{5}$.
—	tepid.	9. 52.	Malacia.	

Pleuritides & peripneumonix frequentes, at rure maxime: *Variolæ epidemicæ* adhuc, sed non ita pestiferæ.

Jam in popellum ingruit febris quædam contagiosa, pustulis sæpe & *petechiis* comitata: Merx admodum infelix! Classe, ut credere par est, advecta; quippe quæ diu ante inter nautas apud *Portum-magnum* commorantes sævierat; multosque dederat letho: de hac plura mense sequente.

Mar-

Martio.

Varia fuit tempeſtas menſe Martio, varia quoque *Barometri* ſtatio nunc alta nempe, nunc valde depreſſa. Libs initio, a ſexto ad decimum ſeptimum Vulturnus, tunc Aquilo, poſt Caurus: *Atmoſphæra* erat frigida fatiſ, at paulo humidior.

Pluvia I. 2. $\frac{11}{4}$. $\frac{11}{5}$. 14. $\frac{11}{15}$. $\frac{11}{16}$. $\frac{1}{23}$ — $\frac{1}{25}$.
 Dig. Dec.

28. 30. 31. = 2.234.

Maximus maris æſtus 15 mane S b E. 3^x.

Gelu a 20 ad 23.

☿	Altitud. maxim.	21.	30,0.	NE 2.	} media 29, 3 $\frac{2}{3}$.
—	—	minim.	16.	28,7.	
Dies	frigid.	20.	64.	N b E 2.	} media Therm. Altitud. 54 $\frac{1}{3}$.
—	tepid.	15.	50.	S b E 3.	

Variolæ hæctenus *epidemicæ*; pleuritis & peripneumonia paſſim: apoplexiæ quædam.

Nunc maxime diſpergitur contagium *epidemicum* in plebeculam maxime. — Quibus febris hæc contigit, primo levi quaſi horrore, ac univerſa pene laſſitudine, correpti ſunt; mox nauſea & vertiginoso capitiſ dolore: haud vehemens tamen infeçuta febris eſt, nec immodica fitiſ, quamvis media lingua ſcabra fuit & fulca, imo ſæpe arida valde, utroque vero a latere muco oblito ſubſtavo. Interim de dolore gutturis, haud raro ſtrangulante fere, & de teneriſ oculiſ, lumina reſugientibuſ, multæ querelæ. Urinæ plerumque *χειμνώδες* erant, aut tenueſ, paucæ, luridæ, vapidæ inſtar *cereviſiæ*: quæ quidem omnibuſ in febribuſ ſunt peſſimæ notæ!

Hæc ferme per quatridduum, quo aut vigileſ omnino decubuere, aut ne ſentientibuſ quidem breviffimuiſ & maxime interruptuiſ obrepiſſit ſom-

nus. Jam surditas, desipientia, suspirium frequens, immanis præcordiorum oppressio, manuum tendinumque tremor & subsultus accedebant: attamen de valetudine rogati vix querebantur quicquam, adeo invaluerat torpor.

Diem circiter sextum, nunc citius, nunc tardius, *petechiæ* rubræ, purpureæ, lividæ, nigræ, imo vibices quasi, sæpe apparuerunt. Mali admodum ominis hæc *exanthemata!* eoque pejoris, quo magis ad nigritiem spectabant. Frequenter porro videbantur innumeræ maculæ minutissimæ fusci coloris, cutis lenticulas aut pulicum morsus adumbrantes, sed paulo magis atræ: quas utique haud minus esse lethales observavi quam ipsius nigerrimas. — In hoc rerum statu, aut sopor perpetuus urgebat, aut furor cæcus; imo sæpe haud erat assidentibus, etiamsi robustis, facile ægros continere, ne e lectulis exilirent, tanquam alio abituri: quo quidem symptomate vix aliud magis tunc funestum memini.

Tristia dum hæc agebantur, supor profusus viscidus, olidus, aut fœtidissima, livida *diarrhœa*, miseros colliquabat ægros. Lingua porro nigra, aridissima, vox faucibus hærens, singultus, *spasmi*, pulsus formicans, aut coacervatus, livor manuum, ac sæpe ipsorum etiam cubitorum, atræ mortis certissima instabant prænumcia: die undecimo aut decimo quarto plerumque, multo citius nonnunquam. Tanta fuit, tamque cita putrefactio cadaverum, ut ea sepelire fuerit necesse prorsus aliquando vel intra horas viginti quatuor.

Dira quidem hæc & acerba maxime; erant autem plurimi, quibus fors melior, die scilicet quarto, aut quinto, benignum dedit morbi exitum; Eruptione nempe pustularum rubrarum,

miliarium, atque blandi per totum corpus sudoris. — Multi diu morbo conflictati, innumeras tandem habuere pustulas *miliares*, limpidas, sæpe salutiferas : pluribus autem erat periculosa plenum opus aleæ.

Aprili,

A die secundo Aprilis ad decimum spiravit Eurus; post varius ventus variaque admodum tempestas, at pro anni tempore frigida & humida.

Pluvia I. 8. 9. 10. 14 — 16. 18. 20. 22.
 " " " " Dig. Dec.

24. 27. 29 = 2.252.

Ventus vehemens 22 prima luce. W N W.
 Nox procellosa 26. S. 4.

☿ Altitud. maxim. 16. 29,9. ESE 2. } media $5\frac{1}{2}$.
 — — — minim. 10. 28,8. SE 3. }
 Dies frigid. 7. 54. E b S 2. } media Therm. Altitud. $46\frac{2}{9}$.
 — tepid. 25. 42. W N W 1. }

Auctus jam variolarum numerus est: atque modo febris *anginosa miliaris*, quæ verno tempore elapsi anni fuit hic *epidemica*, vicinam infestat regionem. — Febris contagiosa, maligna, sævit jam magis quam antehac unquam. Raro nunc adest strangulans faucium dolor, paucæque nunc erumpunt pustulæ; at loco earum *petechiæ* fuscæ, purpureæ, nigræ, ac nimis frequenter lividæ vibices, atro semper carbone notandæ! — plurimi moriuntur.

Maior.

Boreas afflavit, aut Corus, a primo ad vicesimum quartum Maii, post Vulturnus; Tempestas fuit

fuit valde frigida ac nubila. Maxime pruinae a duodecimo ad decimum quartum.

Pluvia I. II. 12. 15. 17. 20. 22. 23.
Dig. Dec.

24. 26. 30. 31. = 1.646.

Grando vehemens 23. Fulgur & tonitru 30.

♀	Altitud. maxim.	19.	30.	I.	N	W	1.	} media 29. $6\frac{1}{2}$ $\frac{2}{T}$.
—	—	minim.	16.	29.	I.	S	E	
Dies	frigid.	14.	54.		N	W	1.	} media Therm.
—	calid.	31.	36.		S	S	E	
								} Altit. 43. $\frac{6}{3}$ $\frac{1}{T}$.

Multi apoplexia corripiuntur: *Variolæ* adhuc, Febris contagiosa plurimos perdidit; optima sæpe spremit consilia: sequens tamen methodus per multos fervavit.

Ipsa quidem morbi initio venæ sectio profuit, raro post unquam; imo temeraria suscepta manu sæpe obfuit maxime. Si tamen post sanguinis missionem *cephalalgia* & vertigo urgebant usque, fuit utile admodum cucurbitulis scarificatis, humeris cervicibusque admotis, sanguinem detrahere: quod quoque vomitionem, post excitandam, reddidit tutiorem. Cruorem vix unquam notavi valde glutinosum, serum plerumque vero viride erat, haud raro rubellum; quod infaustum semper! quibus enim id contigit, *petechias* nigerimas, aut vibices habuere certo certius cum phrenitide perpetua, aut gravi comate.

Continua fere nausea, ac frequens, biliosus vomitus lenes semper poscebant *emeticum*; quo & ventriculi colluvies ejiceretur & præcautum foret contra pestiferam *diarrhæam*, quæ aliter morbi statu, aut paulo post, semper evenit: nam ubi ventriculi saburra, diutius morando, acrior fit assidue; tandem per intestina descendens, ista utique torquet maxime.

Nul-

Nullo non tempore morbi *epispastica*, alia scilicet aliis succedentia, necessaria fuerunt omnino; lenia porro desiderabant *cardiaca*, eaque repetita frequenter, languor continuus & collabentes assidue vires: quæ & sudores etiam maturos, criticosque sæpe, movebant, aut pustulas expellebant. Ad hæc promovenda Confect. Raleigh. Theriac. Andromach. Lap. Contrayerv. Rad. Serpent. Virg. aliquando Sal. C. C. & quibus non fuit ingrata admodum, non uno solum nomine laudanda, Camphora (quæ nempe Opio felicius arcessiebant somnum, ac delirium compecebat magis) aptissima fuere remedia. — Imo, quod multo minore pompa paratur, vinum rubrum *ustulatum* (quod dicitur) Cinnamomo & Maci incoctis cum aquæ pauillo, haud minus efficax ad vires sustinendas inveni, quam celeberrima *alexipharmaca*; non in hoc tantum morbo, sed & in omni febre lenta & *nervosa*, potissimum cum coliquante sudore, vel immodico alvi fluxu declinante. Didici hinc tandem, quod astringentia aromatica mitiora *crasin* sanguinis firmando, fibrasque vasculorum corroborando, vera fuere hujus, exeuntis saltem, morbi *alexiteria*; fortasse & antidota fuissent. — Ipsi etiam veteres antidotis & *alexipharmacis* immiscebant semper astringentia quædam medicamenta, ut passim apud eos videre est.

Ad eum adeo finem, optato demum cum successu, post summum morbi incrementum, exhibui aliquam ex cortice Peruviano medicinam cum *alexipharmacis* idoneis & Elixire Vitrioli Mynsichti acidulatam; nec otiose interea expectans sedimentum urinæ laudabile, & quod dicitur lateritium: modo scilicet vel minimam morbi remissionem observassem. — Si in singulari gan-

græna valeat quinquina, quidni in univerſa humorum corruptione? *Exanthemata* nigra, vibices & citiſſima cada verum putrefactio, *gangraenofam* utique ſanguinis *diatheſim* ſignificabant.

In longis equidem febribus nihil magis neceſſe eſt, quam ſolida inter & fluida æquilibrium conſervare debitum. Nihil ad id ſane facit efficacius, quam, diluente liquore, ſanguinem fovere aſſidue, ac vim fibrarum confirmare medicamentis appoſitis; donec natura, his auxiliis morbi victrix, læta criſi eum expellere poſſit: nam ut febris ardens fræna ſemper poſcit, lenta ſæpiſſime indiget calcaribus. — Profecto nunquam non arte molienda criſis eſt, cum nil ultra aſſequi valeat natura. — Febribus ideo tarde admodum decreſcentibus, lenia *cathartica* ſæpe ex uſu ſunt maxime, *cardiacis* interim aſſumptis: In hac ſane, de qua agitur ſupra, cum vix alia profecerint, rhabarbarum exhibitum quotidie valuit plurimum, vinum uſtulatum interim aſſatim ſorbendo: hoc modo enim putris expurgata fuit colluvies, & viribus interea conſultum eſt optime.

Junio.

Caurus hoc menſe ſpiravit ſæpiſſime, hiſcebat etiam ſubinde Libs: Vulturſus a decimo nono ad vigefimum ſecundum. Aër erat plerumque valde frigidus, craſſus & humidus.

Pluvia I. 3. 4. ^{III} II. 15. 16 — 18. ^{II} 19. ^I 20.
Dig. Dec.

— 22. 25. 26. 28. = 1.936.

☿	Altitud. maxim.	5.	29,9.	NW	1.	} media 29,5 $\frac{7}{29}$.
—	—	minim.	18.	29,1.	SW	
Dies	frigid.	2.	44.	NW	1.	} med. Therm. Altitud. 36 $\frac{6}{29}$.
—	tepid.	14.	34.	Malacia.		

Variolæ,

Variolae, & febres intermittentes, haud infrequentes. Febris *miliaris* rubra cum enormi vomitu & alvi fluxu rure grassatur usque. Morbus contagiosus modo sub finem mensis mitescit paululum.

Julio.

Aër fuit humidus maxime & frigidus toto Julio, ventus ab Occidente plerumque & plagis australibus, Eurus aliquando. Tempestas utique fuit nubila, pluvia, infausta admodum, hyem̄ magis quam æstati similis. Omnes fructus *ώγαῖος* acerbi sunt & immaturi. Vix audis cicadam, rari volitant papiliones: Plurimæ aviculæ canentes inter plumas exuendas intereunt.

Pluvia I — 3. $\frac{1}{6}$. 7. 10. $\frac{11}{12}$. $\frac{14}{15}$.
 Dig. Dec.
 16. $\frac{1}{19}$. 21. $\frac{22}{25}$ — 27. 30. = 3.536.

Procella II nocte. W b S. Tonitru 30 p. m.
 Coruscationes nocte.

☿ Altitud. maxim. 28. 29. 7. SE 1. }
 — — minim. 16. 28. 9. S W 3x. } media 29. $4\frac{2}{3}$.
 Dies frigid. 19. 42. S S W 2. }
 — tepid. 30. 30. W 1. } media Therm. Altitud. $34\frac{2}{3}$

Febris *epidemica* contagiosa hic imminuta est valde, at sævit adhuc in vicinia: Multi *variolis* usque laborant; (B) Pfora frequens.

Augusto.

A die secundo Augusti decimum tertium adusque ventus perpetuus ab Oriente spiravit, pulchra interea calidaque tempestas eluxit, postea misera, procellosa & horrida secuta est; nunquam memini, *atmosphæram* ita humidam fuisse hoc

anni tempore: Omnia fere loca aqua exundant & limo — Plures aviculæ canentes moriuntur: Apes exanimatæ parum mellificant. Folia arborum æque sunt decidua jam, ac si exiisset Autumnus.

Pluvia I. 2. $\overline{14}$. 18. $\overline{19}$. $\overline{21}$. $\overline{22}$. $\overline{23}$. 25.
Dig. Dec.

— 29. 31. = 2.906.

Maximæ rorationes, durante apricitate, mensis initio.

Magna AB. 20. N W I. Procella 22. p. m. S W — vehemens 23. nocte. S S W.

♀ Altitud. maxim. 12. 29.9. E. I. } media 29.6.
— — minim. 22. 29.2. S W 4x. }

Dies frigid. 27. 42. WNW. I. } media Therm. Altit. $32\frac{6}{9}$.
— calid. 13. 26. E. I. — }

Fatales etiamnum reliquiæ passim febris malignæ: *Variolæ* adhuc: Scabies & pfora frequens, cholerae ac *diarrhoeae* plurimæ. Permulti, gravi quasi tempestate perculsi, inerte quadam fœcordia torpent. — Plures canes rabidi discurrunt.

Septembri.

Nubilus fuit, madidus & frigidus hic mensis; Caurus afflavit sæpe, Libs aliquando, Eurus frequenter, sub finem præcipue: Boreas 8,9,10.

Pluvia I. 3. 6. 7. $\overline{11}$. $\overline{12}$ — $\overline{14}$ — $\overline{16}$. $\overline{17}$.
Dig. Dec.

18. 20. 22. 24. $\overline{26}$. 28. 29. = 1.918.

♀ Altitue. maxim. 23. 29.9. E. I. } media 29. $6\frac{7}{8}$.
— — minim. 11. 29.2. WNW I. }

Dies frigid. 23. 46. S E. I. } media Therm. Altit. $36\frac{1}{3}\frac{1}{8}$.
— tepid. 3. 30. N W I. }

Febres

Febres *petechiales* sparsæ adhuc: *Variolae* frequentes: *Diarrhoea* & cholera multos infestant: Tussis plurimæ ad finem mensis.

Octobri.

Venit ab Oriente ventus fere constans per totum Octobrem, initio & fine ad Septentrionem inclinans; unde aër tenuis factus est, at paulo frigidior: medio autem ad Austrum.

Pluvia $\frac{''}{7}$ $\frac{''}{8}$ — 10. 12. $\frac{''}{14}$ $\frac{'''}{26}$ $\frac{'''}{27}$ = 2.756.
 Levis AB. 3. Malacia — 4. E. 1 — 12. N. 1.
 Gelu & maxima pruina 30. ENE 1.

♀ Altitud. maxim. 30. 30.1. ENE 1. } media 29. $6\frac{1}{3}$.
 — — minim. 9. 29.1. WNW 1. }
 Dies frigid. 30. 64. }
 — tepid. 26. 40. SSE 1. } media Therm. Altit. $47\frac{2}{5}$.

Multæ febres lentæ, ac intermittentes, passim. Aliqui hoc mense, subito quasi asthma correpti, in tumores pedum & abdominis, hydropicos velut, inciderunt, ex quibus nonnulli brevi sunt mortui — Multi canes rabie perciti.

Novembri.

Sequitur November pluvius admodum & procellosus, sub finem præcipue: turbidus Auster prævaluit maxime, crassamque fecit *atmosphæram* ac humidam valde. — Exeunte mense permagnæ inundationes undique.

Pluvia 4. $\frac{''}{5}$ $\frac{''}{7}$ $\frac{''}{9}$ 10. 13. 14. $\frac{''}{15}$ $\frac{'''}{17}$ —
 $\frac{''}{19}$ $\frac{''}{21}$ $\frac{''}{23}$ $\frac{'''}{25}$ $\frac{'''}{26}$ $\frac{'''}{27}$ — 29. = 4.922.
 Dig. Dec.

Procella 9 ab hora 10. a. m. ad 2. p. m. SWS
 4^x — 23. tota die SW. — 26 Nocte S 4^x — 27. S4^x —
 Ma.

Maximi maris æstus 27, quamvis luna jam erat in quadratura; altiores etiam quam si interlunium fuisset, aut plenilunium. Tonitru vehemens 24 noctu.

☿ Altitud. maxim. 11. 30.0. NW 1 } media 29. $4\frac{1}{3}$.
 — — minim. 27. 28.4. S 4^x. }
 Dies frigid. 1. 58. Malacia. } media Therm. Altitud.
 — tepid. 19. 44. SSW 2. } $49\frac{1}{3}$.

Cephalalgiae, vertigines, insultus epileptici, tumores faucium & parotidum, frequentes: *dyspnoica* pectoris gravitas haud paucos premit. Febres lentæ *nervosae* plurimæ. — Multi canes rabiosi circumcursant.

Decembri.

Vix unquam *atmosphæram* memini ita humidam fuisse, ac erat toto Decembri; etsi Subsolanus perflabat sapissime: fateor equidem, quod madidus notus intervenit frequenter, ac pluviae haud parum demisit.

Pluvia $\frac{1}{1}$. $\frac{1}{4}$. $\frac{1}{5}$. $\frac{1}{6}$. 7. 9. 17. 19. $\frac{1}{24}$. $\frac{1}{25}$.

Dig. Dec.
28. 30. 31. = 2.364.

Gelu rigidum 12. 66. EbN 1—13. 64. E 1—16. E. 1—23. 64. E 1.

Procella 24 Nocte. SbE—27. SWbW 4^x.
Maximi maris æstus 21. 22. ESE 2—permagni 24. 25. 26. Astro furente:

☿ Altitud. maxim. 21. 30.0. Ebs. } media 29.6 $\frac{6}{27}$.
 — — minim. 28. 29.0. SWbW 3^x. }
 Dies frigid. 12. 66. EbN 1. } media Therm. Alt. $54\frac{1}{27}$.
 — tepid. 1. 46. Wbs 2. }

Tusses

* Vide Dissertationem de Febre lenta nervosa, infra.

Tuffles, colli fauciumque tumores, raucedines, levi sæpe cum febricula, sunt valde frequentes. Febres putridæ *nervosæ* passim.

Dig. Dec.

Summa pluvix hoc (C) anno est = 30.974.

Natationes quæ am.

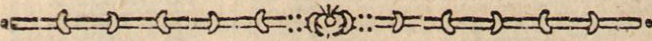
(A) Hæ maculæ oriri videntur ab infractis, aut dissolutis, sanguinis globulis, *arteriolas serosas* intransibus; dumque ibi hærent, *petechias* formant, aut vibices: velut in contusionibus sanguis ruber in vasa iniqua urgetur, & cutim reddit discolorem. — Pestiferæ semper sunt, quod cruorem putridum esse, aut maxime solutum, denotant: imo adco sæpe dissolvitur sanguis, ut profusæ subsequantur *haemorrhagiae*. Quod quidem *scorbuticis* quoque accidit crebro, cum ne vel minima febris signa adsint, etsi totus fere corporis habitus innumeris violaceis maculis inficitur; qui tamen mox, ac ne quidem tale quid somniantes, funesto sæpe sanguinis fluxu corripuntur: iste tamen cruor nunquam, more solito, concrefcit. — Hos certe *scorbuticos* austera acida, opportune data, adjuvant maxime, ut haud raro notavi. — In talibus ideo *variolis* & aliis maculosis febribus, valeant plurimum. — Missio sanguinis utique obesse magis, quam prodesse, videtur.

(B) Estne peculiaris aliqua *atmosphærae* constitutio ad eruptiones cuticulares gignendas apta? utique per idem fere tempus, quo *variolæ*, aut pustulosæ febres, grassantur, *exanthemata* quoque omnigena. ut papulæ, scabies, erysipelas, &c. infestare solent, ut observatur sæpillime: imo dudum, & vulgo noverint vel mulierculæ, quod

morbili, aut *rubeolae*, *variolas* plerumque præcur-
runt. Nonne adeo desumendum sit hinc moni-
tum *propbylacticum*? — Forte lenia *Mercurialia*
quæ in aliis cutis morbis tantum valent, tempe-
stive assumpta, aut *variolis* sint antidota, aut
morbum saltem faciant leviozem: idque potissi-
mum cum & vermiculos enecent, qui junioribus
præcipue adeo infesti sunt, & tam diras sæpe
(una sævientibus *variolis*) movent tragædias. —
Hæreo tamen ne forte sanguinem quorundam dis-
solvant nimium, & ad *haemorrhagias* disponant fa-
tales: hoc autem ex facili præcaveri potest corti-
cem peruvianum, aut tale quid exhibendo simul.

(C) Annis maxime pluviosis hic debet annu-
merari, ob frequentiam saltem, si non ob pluviae
quantitatem: nam continua fere decedit, quanquam
raro admodum gravis, Imbres utique vehementes
aërem faciunt sicciorem, quatenus vapores per *at-
mosphaeram* congestos deturbant; hinc post eos ple-
rumque aër purus valde & liquidus apparet, & mul-
to majorem ejus siccitatem *Hygrosopia* indicant:
densa autem, & nebulosa quasi pluvia, omnia hume-
ctat maxime. — Vix unquam sane memini *atmos-
phaeram* magis fuisse humidam & crassam, quam hoc
& elapso anno: Hyems fuit tepida nimis, æstas per-
frigida; utraque infausa semper & pluviae ferax ac
nunquam non morbis abundans. — Ex quo sane tam
udas habuimus tempestates, febres putridæ, lentæ,
nervosae, ac intermittentes omnigenæ, per has regio-
nes grassatæ sunt maxime; etiam in hoc oppido & per
viciniam, cum tamen annis abhinc viginti veras in-
termittentes rarissime viderim. Imo bene memini
milites plurimos, emeritos, ad arcem nostram olim
trafvectos ab oris Icenis & portu magno, per-
tinaci admodum quartana tantum non confectos
penitus; qui tamen hic, a sola benignitate cœli
convaluere protinus.

CON-

 CONSTITUTIO AERIS, etc.

ANNO MDCCXXXVI.

Januario.

TRISTI sub aspectu annus exoritur: dum enim *madidis Notus involat alis*, perpetuæ fere ruunt pluvia. Paucissimi sane fuere dies aprici toto Januario: *Atmosphæra* vero quam maxime humida & crassa; exeunte mense algida. Gelu raro admodum, diluvia sæpe.

Pluvia $\frac{''}{1}$. $\frac{'}{2}$. $\frac{''}{3}$. 4. 6. 8 — $\frac{'}{10}$. $\frac{''}{11}$. $\frac{''}{12}$. —
 $\frac{''}{14}$. — $\frac{''}{16}$ — $\frac{''}{18}$. $\frac{'}{19}$. 21 — $\frac{''}{23}$. $\frac{''}{24}$. $\frac{''}{25}$ — $\frac{''}{28}$. $\frac{'}{30}$.

Dig. Dec.

31=5.070.

Grando 2. 13. 20. 26. Fulgur & tonitru cum pluvia gravissima 16. Vesperi.

Gelu 16. NNW 1—22. NNW 1. Procella 25. Vespere SSW.

♀ Altitud. maxim. 6. 29.8. WNW 2. }
 — — minim. 25. 28.7. SSW 4. } media 29. $2\frac{2}{3}$.

Dies frigid. 22. 66. NNW 1. }
 — tepid. 4. 50. SSW 2. } media Therm. Altitud. $56\frac{1}{2}$.

Multi tussi vexantur, fauciumque & parotidum tumore. Apoplexia & *paraplegia* passim: Prurigo & pustulæ frequentes.

Februario.

Quamvis initio Februarii tempesta fuit nimbofa valde, mox tamen successit apricitas aliqua, ac frigus acre, flante plerumque vento aquilonali

nali, qui aërem siccabat plurimum, & omnia sæpe rigido constrictis gelu. Principio mensis inundationes permagnæ; post etiam *satis terris nivis atque grandinis misit pater.*

Pluvia	'''	''	''	'	''	}	Dig. Dec.	
	1.	2.	3.	5.	7.			8.
	14.	26.						=3.082.
Nix	16.	17.	N N	W	1	—	19.	
	20.	E	3	—	23.	N N	W	
	3	—	24.	N	N			
W	1.	—	—	—	—			
Grando	2.	W	N	W	2	—	19.	
	21.	24.						
	26.	E	S	E	2	—	28.	
	28.	N	N	W	1.			

Leves *AB.* 7. *ESE* 1—19. *E b S I*—magna *AB.* 6. *H.* 8. *p. m. N.* 1. Rarii coruscantes vibrantur vel ab ipso Austro, corona lucida magis vergit ad Orientem, quam vidissem antehac unquam.

Magnus erat hic maris æstus Die 16. *N N W* 3, at minime inundans ut apud Londinenses, Icenos, Cantianos atque Belgarum oras, ubi quam maximus fuit.

☽ *Altitud. maxim.* 29. 30.0. *N b E* 2. }
 — — *minim.* 22. 28.5. *W S W* 2. } *media* 29. 31.2.
 ☽ *Dies frigid.* 13. 72. *N N E* 1. }
 — *tepid.* 2. 56. *W N W* 2. } *media Therm. Altit.* 60.2.6.

Tuffles & *catarrhi* levi sæpe cum febricula permulti; Anginæ, pleuritides & peripneumonix haud raræ: Juniores quamplurimos perniciosa vexant maxime.

Martio.

Frigida tempestas ad diem usque decimum Martii post autem multo tepidior evasit: Spiravit Eurus hoc mense sæpissime, & pulchra non raro affulsit apricitas cum aëre puro siccoque.

Pluvia

Pluvia I. 6 — 8. II. 19. 21 — 23. 27. 29.

Dig. Dec.

Nix 3. E 3 — 8. N W I = 2. 138.

☿ Altitud. maxim. I. 30,0. E b N 2. } media 29. $4\frac{1}{3}$.

— — minim. 22. 28,8. S S E 2. }
 Dies frigid. 7. 66. NW I. rigid. Gelu } media Therm. Altit.
 & maxima Pruina. } 51 $\frac{8}{5}$.
 — tepid. 27. 45. S S E 2.

Perniones ulcerosi molestissimi frequenter;
 Peripneumonix passim, præcipue vero nothæ.

Aprili.

Eurus afflavit sæpe, Boreas nonnunquam;
 Caurus frequenter, hoc mense; quod *Barometrum*,
 diu depressum, resurgere fecit, nubesque
 abegit: a decimo quinto tamen ad vicesimum
 quintum pluvia frequens.

Pluvia I. 15 — 18 — 21. 22. 25. Grando 15.

Dig. Dec.

= I. 340.

Pruina maxima II. 12. Maximæ rorationes
 ad finem.

☿ Altitud. maxim. 3. 30,1. E. I. } media 29. $7\frac{1}{2}$.

— — minim. 25. 29,3. WSW I. }
 Dies frigid. 11. 58. N I. } media Therm. Altit. 43 $\frac{2}{3}$.
 — tepid. 29. 32. Malacia. }

Pleuritides & peripneumonix frequentes, An-
 gina & *optthalmia* passim.

Maiio.

Perflavit Eurus plerumque durante Maio, is-
 que sæpe velox, ac deprimens *mercurium barosco-
 picum*, Aquilone tamen, aut Coro, nonnunquam
 intercurrente. Ineunte mense frigora pro anni
 tem-

tempore haud exigua, post vero aër tepidus sæpe & tenuis.

Pluvia $\frac{'''}{2}$. 4. 5. $\frac{''}{9}$. 11. $\frac{'''}{12}$. 15. 16. $\frac{'''}{22}$.
 Dig. Dec.

23. 27. = 2.536.

Ventus vehemens 21. p. m. ESE. Magnus halo circa lunam 9. H. 10. p. m. E 2 — permagnus igneus halo 11. H. 10. p. m. SE 3.

♀ Altitud. maxim. 19. 29,8. ESE 2. } media 29. 5.
 — — minim. 12. 19,1. SE 3. }

Dies frigid. 3. 52. NNW 1. Frigus insolitum! } media Ther.
 — tepid. 31. 27. NW 1. — — — } Altit. $3\frac{1}{2}\frac{0}{7}$.

Pleuritides & peripneumonix sparsim: Eruptio pustularum rubrarum urentium plures molestat. Tempestas infesta tabidis.

Junio.

Per initia Junii aër valde crassus fuit & humidus; tenuis post, ac fervidus sæpe finem adusque fere mensis, maximo decidente rore: dum incerto admodum cursu spiravit ventus; Eurus sæpe, Boreas haud raro, Caurus quoque interfuit frequenter, Libs initio.

Pluvia $\frac{'}{3}$. 4. 6. $\frac{'}{13}$. 14. 23. $\frac{''}{27}$. $\frac{'}{29}$.
 Dig. Dec.
 30. = 1.614.

Fulgur & tonitru 29. Nocte. SE 2 — e longinquo 23 — 28. p. m.

♀ Altitud. maxim. 8. 29,9. NNE 1. } media Barom. Alt.
 — — minim. 27. 29,3. ESE 2. } 29. $6\frac{3}{5}$.

Dies frigid. 6. 38. WNW 1. } media Therm. Altit. $26\frac{6}{5}$.
 — fervid. 11. 20. NNE 1x }

Febres tertianæ, semitertianæ, & quotidianæ, passim; *optthalmiæ* frequentes: Phthifici colliguntur

quantur maxime. Aliquæ pleuritides & peripneumoniam incipiente mense: *psoricae* eruptiones plurimæ. — Innumeri asili armenta molestissime infestant.

Julio.

Varius fuit hoc mense ventus, & Malacia frequens, Caurus vero sub finem plerumque, fudo existente cælo, ac fervido, cum rore maximo. Immensa vis pluviam decidit die secundo & octavo, flante Vulturno; decimo autem, eodem perflante vento, quantum vix unquam per idem temporis spatium; ab hora enim istius diei tertia pomeridiana ad quintam matutinam

Dig. Dec.

undecimi pluvia fuit 1,686.

Pluvia I. $\frac{''''}{2}$. $\frac{''''}{3}$. $\frac{''''}{8}$. $\frac{''''}{10}$ — $\frac{''}{12}$ — $\frac{''}{14}$. $\frac{''}{19}$. $\frac{''}{25}$.
Dig. Dec.

28 = 4.870.

Procella 2 nocte S E. Fulgura noctu 13.

☿ Altitud. maxim. 16. 29,9 Malacia. }
— — minim. 11. 29,1. SSE 2X. } media 29. $5\frac{2}{3}$ T.

Dies frigida 4. 40. N 2. }
— fervid. 29. 18. W N W 1. } media Therm. Alt. 27 $\frac{1}{3}$ T.

Febres intermittentes & *miliares* aliquæ mali admodum moris, ruri præcipue: *Variolae* hic *sporadicae*: Cholerae, *diarrhoeae*, ac *dysenteriae* etiam, undique valde frequentes sunt.

Augusto.

Ineunte Augusto aër fuit crassus & valde calidus, medio mense multo frigidior, flante Cauro; cæterum ventus erat inconstans maxime: sub finem ros plurimus decidit, ac rediere calores.

Pluvia

Pluvia 1. $\frac{''}{4}$. 6. 7. 8. $\frac{'}{12}$ — $\frac{''}{14}$. $\frac{''}{15}$. 17. $\frac{'}{26}$.
Dig. Dec.

$\frac{'}{28}$. 31. = 1.834.

Nox procellosa valde 13. S W b W 4. Fulgura 20 noctu. Magni maris ætus 26. 27. S S E 2^x.

Die 25. W 1. inter horam nonam vespertinam & undecimam zona quædam angusta, at lucida valde, ab imo Occidente ad summum Orientem usque extensa, magnæ Iridis instar effulsit, stupente populo. AB. 29. N. 1.

♀ Altitud. maxim. 18. 29.8. NWbN 1. }
— — minim. 26. 29.1. S S W 2. } media 29. $4\frac{1}{2}\frac{7}{8}$.
Dies frigid. 16. 42. W N W 1. }
— fervid. 3. 19. W S W 1. } media Therm. Altit. $27\frac{7}{8}$.

Febres *miliares*, malignæ, frequentes; in Cornubia præsertim. Cholerae, *diarrhoeae*, *dysenteriae* æque aliquando cruentæ, frequentissima.

Mellificant apes optime; plurimæ cicadæ & vespæ. Optimum undique frumentum.

Septembri.

Flavit plerumque Corus mensè Septembri, initio & sub finem pluvia: altam fere tenuit stationem *Barometer*: Aër majore ex parte crassus.

Pluvia 1. 3. $\frac{'}{4}$. $\frac{'}{6}$. 8. 10. 13. 15. $\frac{'}{22}$ —
Dig. Dec.
 $\frac{'}{24}$. 26 — 29 = 1.512.

Leves AB. 26. 27. H. 9. N. W 1. Maximus halo circa lunam 12. H. 11.

♀ Altitud. maxim. 21. 30.0. NNE 1. }
— — minim. 30. 29.3. SWbS 2. } media 29. 7.
Dies frigid. 18. 50. maxima Pruina NNW 1. }
— calid. 7. 29. S W 1. — — — } Altit. $36\frac{2}{3}$.

Cholerae

Choleræ, *diarrhoeae*, *dysenteriae*, adhuc valde frequentes, febre nonnunquam comitante.

Plurimæ febres *miliares*, *scarlatinae*; pustulosæ; aliquæ porro lentæ, *nervosæ*: sæpe cum glandularum parotidum fauciumque tumore, ac profusis semper sudoribus: Australibus in oris Devonix & Cornubiæ præsertim.

Octobri.

Ineunte & exeunte Octobri immensa pluvix copia decidit, dum Libs sæpe fremuit vehementer; a duodecimo autem ad vigesimum primum ne minima pluvia, Euro flante, aut Aquilone: ad finem mensis aër erat valde crassus & humidus.

Pluvia $\frac{'''}{1} - \frac{'}{3}$. 6. $\frac{''}{7} - \frac{''}{9}$. $\frac{'''}{10}$. $\frac{'''}{11}$. 22. $\frac{''}{23}$.
 $\frac{''}{26}$. $\frac{''}{27} - \frac{'''}{29}$. 30. $\frac{'''}{31}$. = 6.534. Dig. Dec.

Procella 1. multo mane. Sb W — 7. S W — 9. Mane. S W b W 4^x. ab hora autem prima ejus diei pomeridiana ad tertiam usque Corus vehementissimus, quasi circius Gallicus omnia deturbans, perfremuit, velocissime cadente *Mercurio*. — Maximus halo subluteus circa lunam 6. H. 8. W 1. AB. 27. H. 8. W N W 3. media autem nocte grando gravis & fulgura.

☿ Altitud. maxim. 21. 30. 1. NNE 1. } media 29. 4 $\frac{1}{3}$.

— — minim. 9. 28. 4. EW 4^x. }

Dies frigid. 21. 54. NNE 1. } media Therm. Altitud. 42 $\frac{1}{2}$.

— calid. 16. 36. ESE 1. }

Febres lentæ, *nervosæ*, *miliares*, haud paucæ, cum sudoribus profusis: Choleræ ac *dysenteriae* adhuc passim; præcipue mensis initio: Sub finem tussis *ferinae* inter pueros.

Morbus pestilens boves consumit plures & porcos in australi Devonìa.

Novembri.

Altum plerumque tenuit gradum *Barometer* hoc mense: Ventus ab Oriente sæpe spiravit, sæpe & a Septentrione. Aër fuit non raro valde humidus & gelidus sæpe: Initio glacies; ad finem gelu maximæque Pruinæ.

Pluvia I. 6. $\frac{1}{7}$. 9. 11. 12. 16. 18. 21.
 " " Dig. Dec.
 24. 25. 28 = 1.150.

Procella vesperi. 24. S. W b W, & tota fere nocte grando multa 7.

AB. levis, 7. NE 1—major 8. H. 10. NNE 1.
 magna variegata 13. H. 7. NW 1.

☿ Altitud. maxim. 5. 30.3. ENE 1. } media 29. $8\frac{2}{9}$.
 — — minim. 25. 28.8. W 2. }
 Dies frigid. 27. 65. ENE 1. } media Therm. Altitud. $8\frac{2}{9}$.
 — tepid. 22. 44. WNW 1. }

*Dysenteria*e adhuc: Tussis *convulsiva* passim. Innumeri fere tussi, coryza, tumoribus colli ac faciei, corripuntur; haud pauci angina. Plurimi morbo *rheumatico* vexantur.

Decembri.

Perstat usque *Mercurius* altam tenere stationem, etsi medio mense Libs furens istum deturbavit, plurimamque demisit pluviam, *atmosphæram* vero fecit humidissimam. Sane ab exitu Octobris, ad hoc usque tempus, aër immensa vaporum copia abundavit, quæ, partim saltem, *Mercurium* sustinuit.
 Septen-

Septentrio gelu nonnunquam produxit, idque sub finem mensis regidum.

Pluvia $\frac{1}{2}$. $\frac{1}{3}$. $\frac{1}{4}$. $\frac{1}{5}$. 10 — 13. 14. $\frac{1}{15}$ — $\frac{1}{17}$.
Dig. Dec.

$\frac{1}{18}$ — $\frac{1}{20}$. $\frac{1}{22}$. $\frac{1}{25}$. $\frac{1}{27}$. $\frac{1}{28}$. 31 = 5.026.

Fulgur & tonitru cum vehemente grandine
6. primo mane. W N W 4^x.

Procella 17. nocte. W S W — 20. bene mane.
S W b W.

♀ Altitud. maxim. 24. 30,4. N 1. }
— — minim. 20. 29,1. S W b W 4. } media 29.7 $\frac{1}{2}$ $\frac{8}{9}$.
Dies frigid. 25. 70. N 1. }
— tepid. 14. 48. S W 3. } media Therm. Altit. 55 $\frac{2}{3}$ $\frac{9}{10}$.

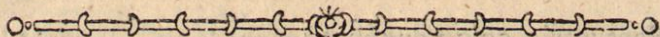
Diarrhæa & dysenteria adhuc; *Rheumatismus* frequens & icterus: maximæ querelæ de languido virium statu undique. — Tumores faucium, glandularum, parotidum, ac maxillarum; Tussis, destillationes, coryzæ, raucesines, levi non raro comitante febricula, per omnes undique. Plures vel in iisdem ædibus simul & semel corripuntur; evanere vero hæc omnia facillime, modo se in lectulo paululum continerent, & multa tepida portione sudores elicerent.

Tota pluvix quantitas Anno MDCCXXXVI.

Dig. Dec.

= 36.706.

CONSTITUTIO AERIS, &c.

ANNO MDCCXXXVII.

Januario.

ATMOSPHERA, innumeris adhuc gravata vaporibus, *Mercurium Barometricum* sustinet usque ad stationem sane præaltam, Cauro plerumque spirante. Aër interea æque humidus esse persistat, ac si afflaret madidissimus auster; irruit quidem medio mense Libs, durans tamen parumper: a vicelimo primo ad vicesimum quintum gelu.

Pluvia 2. 7. 12 — 14. $\frac{1}{16}$. $\frac{111}{17}$. 26. 27. 29.

$\frac{11}{30}$. Nix 24. Grando $\frac{1}{28}$. = 1.588.

Halo circa lunam magnus omni nocte a 22. ad finem.

♀	Altitud. maxim.	19.	36.6.	N 1.	} media 30. $1\frac{6}{10}$.
—	—	minim.	17.	29.6.	
	Dies frigid.	25.	70.	Malacia.	} media Therm. Altit. $55\frac{9}{10}$.
	— tepid.	1.	48.	W 1.	

Febricula *catarrhalis* innumeros etiamnum infestat, prout mense Decembri: imo & jam quam plurimi equi eodem pene morbo affici videntur, quorum certe pereunt plures. Haud parce quoque grassantur pleuritides ac peripneumonix, nothæ præcipue: nec infrequens est icterus.

Februario.

Ventus occidentalis hoc mense prævaluit, ad Septentrionem sæpe, ad Austrum vero flectens sæpius; Aquilo nonnunquam, aliquando Vultur-

nus,

nus, interfuit: humidus permanfit aër, at subfe-
dit *Barometer*.

Pluvia $\frac{''''}{1}$. $\frac{''}{3}$. $\frac{''''}{6}$. 8. 11. $\frac{''}{13}$. 14. $\frac{'}{15}$. $\frac{''''}{16}$. 17.
Dig. Dec.
 $\frac{''}{18}$. 19. $\frac{''}{21}$. $\frac{'}{24}$. Grando 25. 26=3.488.

Maxima pruina & gelu 5. 6. 8. 9. Procella,
fulgur & tonitru 17. nocte. W b N. Maximus
halo circa lunam 27. 28.

♀ Altitud. maxim. 9. 30,2. N b E 1. } media 29. $8\frac{1}{2}$.
— — minim. 16. 29,2. S W 3^x. }
Dies frigid. 2. 66. N 1. } media Therm. Altit. $55\frac{2}{7}$.
— tepid. 23. 49. S W b W 2. }

Multi *rheumatismo* & angina laborant, plurimi
adhuc morbo *catarrhali* pulmonario. *Variolæ* hic
sporadicæ, multis in locis *epidemicæ*. *Tullis an-*
ginosa durat ufque inter equos.

Martio.

Principio & fine Martii Eurus afflavit, aut
Boreas, medio autem plerumque Corus: Aër
evalit tenuis magis & ficcus ad finem præcipue;
delapsis fcilicet jam vaporibus.

Pluvia $\frac{''''}{7}$. $\frac{'}{8}$. $\frac{'}{10}$. 11. $\frac{''}{13}$. $\frac{''}{14}$. 15. $\frac{'}{16}$ — $\frac{''}{18}$.
Dig. Dec.
 $\frac{''}{19}$. $\frac{'}{20}$. $\frac{''}{21}$. $\frac{''}{22}$. $\frac{''''}{30}$. 31.=4.328.

Levis AB. 7. W N W 1 — 18. N W b W 3.
Procella 18. a. m. S 4^x.

♀ Altitud. maxim. 6. 30,1. N N E 1. } media 29. $5\frac{1}{3}$.
— — minim. 14. 28 8. W b N 3^x. }
Dies frigid. 6. 64. rigidum Gelu } media Therm. Altit. $52\frac{2}{3}$.
— tepig. 31. 46. S E 1. — — }

Pleuritides, ac peripneumonix, & veræ &
nothæ, haud raræ: *Rheumatismus*; ischias diu ad-
mo-

modum vexans, & sævæ arthritides, multos cruciant. — Tuffes plurimæ cum gutturis dolore ad finem mensis.

Aprili.

Ab initio mensis ad diem decimum octavum ventus ex Oriente perflavit, a vicesimo Libs, aut Argestes: ineunte Aprili aër fuit valde frigidus, medio ficcus admodum, & exinde tepidior.

Pluvia $\frac{''''}{1}$. $\frac{''}{2}$. 4. $\frac{'}{8}$. 9. $\frac{'}{19}$. $\frac{''''}{21}$. $\frac{''}{22}$. $\frac{''}{23}$. $\frac{'}{26}$.
Dig. Dec.

28. gravis grando 24=3.058.

Procella 2. ESE 4 — 13. tota die. E 4^x.

♀ Altitud. maxim. 12. 30,0. NE 1^x. } media 29. $6\frac{4}{8}$.
— — minim. 23. 29,0. SSE 3. }
Dies frigid. 6. 58. E 1. } media Therm. Altitud. $43\frac{1}{2}\frac{1}{8}$.
— tepid. 30. 32. E 2. }

Multi apoplexia, paralyfi & vertigine correpti sunt; aliqui pleuritide & peripneumonia. *Variolæ* passim: Athma valde frequens, medio mente præsertim. — Tuffes, coryzæ, tumores colli ac faciei undique. — Crebræ tuffes *convulsivæ* inter pueros in australibus Damnoniæ oris.

Mai.

Recurrrens jam ad Orientem ventus per totum fere mensem spiravit, ad Austrum flectens sæpe, ad Septentrionem vero sæpius magisque. Tempestas fuit per initia (si diem unum, alterumve, excipias) tepida satis; post vero fervidissima successit. Rorationes maxime agros hortosque fovebant assidue durante tempore fervido, alioquin omnia fere fuissent adusta.

Plu-

Dig. Dec.

Pluvia 8. ¹/₉. 13. 15. 27. = 0.332.

Fulgur & tonitru hic 27. p. m. SW b W 2.
Fulgur & tonitru ad septentrionem, prope Alpes
Damnonienses, & in occidentali parte Cornubiæ,
cum gravissima pluvia 24. 25. 26, nulla hic.

♀	Altitud. maxim.	16.	30.0.	NE 1.	} media 29. 5 ¹ / ₅ .	
—	—	minim.	12.	29.2.		ESE 2.
Dies	frigid.	10.	52.	N 2.	insolitum Frigus!	} media Therm.
—	fervid.	25.	15.	Malacia.	— — —	

Febres *miliares* compositæ (commixtæ nempe cum pustulis limpidis papulæ rubræ) hic passim, valde frequentes in occidua Corrubia. Initio mensis plures morbis capitis correpti, ac pectoris. Multi *hæmorrhagiis* immodicis laborant; quarum causa haud dubia fuit enormis admodum aëris mutatio: medio enim mense pene horruimus frigore, sub finem arsimus æstu.

Junio.

Priorem Junii partem Aquilo frequens siccam quidem reddidit, at frigidam valde; calida vero posterior evasit, Cauro plerumque spirante. Aër per totum fere mensem fuit tenuis admodum, plurimæ vero & maximæ cecidere rorationes. — Terra, solis ardore percalefacta, quamplurimos emittit vapores, qui, nocturno condensati frigore, herbas graminaque grato sovent humore: nisi totos fere, dum exhalantur, ventus rapidus secum verrat per auras. Ideo cum aut nullus sit ventus, aut lenis admodum, ros plurimus videtur, dum fortis adfit, dissipatur protinus; æque tamen exhalante terra vapores.

Dig. Dec.

Pluvia ¹/₄. ¹/₅. ¹/₁₄. ¹/₁₇. ¹/₁₈. 23. 25. = 1.066.

Tonitru a. m. 25. NW 1.

K 3

♀ Alt.

§ Altitud. maxim. 7. 30.0. N 1. }
 — — minim. 5. 29.2. ENE 1. } media 29.6 $\frac{1}{3}$ $\frac{2}{5}$.
 Dies frigid. 15. 42. NNW 1. }
 — fervid. 22. 19. Malacia. } media Therm. Altit. 27 $\frac{2}{3}$ $\frac{4}{5}$.

Procedente mense febres *rheumaticæ* & *coryzæ* plurimæ: *Diarrhœa* frequens admodum. Tussis *convulsivæ* inter pueros passim. *Variolæ* in vicinia, jam vero hic nullæ.

Julio.

Æstuosus subsequitur Julius, crassum tamen congerit aërem creber ex Austro & Occidente ventus, sub finem præcipue. Immensa vis roris decidit initio. Muscæ innumeræ molestant undique, & erucæ plurima vorant.

Pluvia 8. 13. 14. 18. $\frac{111}{19}$. $\frac{1}{20}$. $\frac{1}{22}$. 23. 25.
 Dig. Dec.
 $\frac{1}{28}$ — 31. = 1.320.

Tonitru e longinquo 7. 11. Procella 22.
 SW b S 4^x.

§ Altitud. maxim. 4. 29.7. SE 1. }
 — — minim. 22. 29.0. SW b S 4^x. } media 29. 4.
 Dies frigid. 31. 36. NW b W 1^x. }
 — fervid. 7. 17. W S W 1. } media Therm. Altit. 25 $\frac{1}{3}$ $\frac{8}{5}$.

Febres *miliares*, rubræ præcipue: perigneumoniam & morbi colici passim. Tussis *convulsivæ* in australi Devonia quamplurimos infestant pueros. *Ophthalmiæ*, & cholera haud raræ.

Augusto.

Ineunte & exeunte Augusto ventus fuit ut plurimum Septentrionem inter & Occidentem, Libs autem medio interfuit frequenter: *Atmosphæra*

sphæra facta est crassa valde & humida, ac multo frigidior.

Pluvia 1. ^{////} 2. ^{///} 3. ^{///} 5. ^{///} 6. 7. 10. 13. 15. 19. ^{///}
 Dig. Dec.
 20. ^{///} 21. ^{///} 23. ^{///} 25. 26.—3.848.

Gravis procella 20, primo mane. S W b S
 4^x. AB. 9. H. 10. N W b W 1. maxima AB.
 10. H. 9. N W 1. Hujus radii variis erant, at-
 que maxime vividis, distincti coloribus: Corona
 pulcherrime rutilans a zenith nostro ad Orientem
 duodecim circiter gradibus, ad meridiem quo-
 que declinabat paululum. Permagna rursus AB.
 11. 10. p. m. N W b N 1. Corona erat eodem
 ipso loco, quo hesternæ nocte coloris ferri igniti.
 Levis AB. 12. H. W N W 1.

♀ Altitud. maxim. 9. 29.9. N W 1. } media 29.5.
 — — minim. 20. 28.8. S W b S 4^x. }
 Dies frigid. 4. 44. N N W 1. } media Therm. Altit. 33 $\frac{2}{3}$.
 — calid. 17. 27. S S W 2. }

Tusses, *diarrhææ* & cholerae, valde frequen-
 tes. Febres lentæ, *nervosæ* & *miliares* passim:
Variolæ sporadicæ.

Septembri.

Toto hoc mense humilem tenuit stationem
Barometer, Vulturno plerumque flante, aut Afri-
 co. Aër interim redditus est humidus valde &
 frigidus: nam Septentrio quoque aliquando in-
 tercurrebat.

Pluvia 2. ^{///} 11—15. 18. ^{///} 19. ^{///} 20—22—24. 26.
 Dig. Dec.
 27. ^{///} 28—30.—2.826.

Procella 11. S E b S 4^x—22. S W 4. Fulgur
 & tonitru a. m. 20.

Maximus halo circa Lunam 27. S b W 1^x.

§ Altitud. maxim. 10. 29,9. NNE 1. } media 29.3 $\frac{1}{2}$ $\frac{8}{7}$.
 — — minim. 22. 28,5. SW 4. }
 Dies frigid. 30. 46. NNW 1. } media Therm. Altit. 36 $\frac{8}{27}$.
 — calid. 6. 28. ESE 1. }

Diarrhœa plurimi laborant, aliqui febribus intermittentibus, *anomalis*; multi morbo colico & cholera. — Tumores faucium, parotides, coryzæ cum tussi valde frequentes: *Variolæ* sparsæ. Nec infrequens est icterus, nec *rheumatismus*.

Octobri.

Frequens ab Oriente ventus, mense Octobri, *Baroscopium* subinde erexit; qui porro, ad Septentrionem deflectens sæpe, tempestatem fecit paulo frigidiorum, non raro tamen intercurrente pulchra tepidaque die: Aër autem plerumque humidus fuit & crassus.

Pluvia $\frac{''}{1}$. 5. $\frac{'}{8}$. 9. $\frac{''}{11}$. $\frac{''}{15}$. $\frac{'}{18}$. 24. 30.
 Dig. Dec.

=1.556.

Procella 15. nocte. SW 4^x. Glacies & maxima pruina 14. 15. NNE 1.

Die 20. H. 7. p. m. vividam iridem lunarem observavi, densissima, at tenuissima, decedente pluviola.

§ Altitud. maxim. 14. 30,1. NNE 1. } media 29.6 $\frac{3}{4}$.
 — — minim. 16. 29,0. W b S 2. }
 Dies frigid. 22. 61. NE 1^v. } med. Therm. Altitud. 50 $\frac{3}{8}$.
 — tepid. 3. 43. Nbb 1. }

(A) Icterus frequens; *Variolæ* passim. Dentium dolores, tumoresque faucium ac faciei, cum
 cru-

cruciatibus *rheumaticis* sæpe præcipue lumborum, plurimos vexant.

Novembri.

Nunc Boreas, nunc Corus, *mercurium barometri* sustinent usque, maxime per initia Novembris, aërem tamen neququam desiccabant: medio quidem mense haud parum sæpe intervenit humidus Auster.

Pluvia $\frac{1}{12}$ — $\frac{1}{14}$ — 17. $\frac{1}{19}$. $\frac{1}{23}$ — 25. 26. 28.
Dig. Dec.

= I. 334.

AB. 1. 10. p. m. ENE — 7. NW b N 1.
Vehemens ventus 27. p. m. NW b W.

☿ Altitud. maxim. 4. 30.4. ENE 1. } media 29. $7\frac{1}{2}$.
— — minim. 16. 29.1. W 1. }
Dies frigid. 30. 65. NE 1^x. } media Therm. Altit. $53\frac{6}{7}$.
— tepid. 12. 48. S b W 2. }

Per omnia undique loca incessit hoc mense morbus, medio tamen hoc in oppido potissimum: omnes fere, cujuscunque fuerint habitus, aut ætatis, corripens; Modo quidem haud abfimili, quo febricula *catarrhalis epidemica* a. MDCCLXXXIII. at sæviore multo.

Magna adfuit gravedo & capitis dolor, nausea frequens, sternutamenta perpetua, destillationes maximæ, ac Tussis sæpissime importuna valde. — Per initia discruciauit multos acerbis dorsi atque lumborum dolor, quod male plerumque significabat; nam & magna simul accessit præcordiorum oppressio & haud modica febris, sæpe plane *peripneumonica*: perliquida vero expuerunt, raro coctum aliquid. De his actum esset prorsus, si phrenitis quoque interfuisset. —

Tanta sæpe fuit in fauces destillatio, ut anginam haud levem faceret: sæpius vero faciei tumor, parotidum, maxillarum, sequuta est, ac immensa pituitæ acris ex ore naribusque fluxio. — Plurimum acutissimus dentium dolor torfit, etiam quibus ante fuerant sanissimi: idfue per sæpe uno solum a latere, desinens accuratissime inter dentes *incisores*. Doluit & sæpe dimidium tantum caput, quasi in *hemisrania* exquilita.

Longe plurimi sola laborabant febricula cum gravedine infesta, *catarrho* & molestissimis dentium doloribus, accedente ut plurimum tumore faucium & aspredine: Juniores autem, incremente morbo, delirabant sæpe. — Per multos cruciavit dolor *rheumaticus* vagus, quosdam *ischiadicus* vahemens, non raro durans diu: haud paucos errantia tormina corripuerunt, *diarrhæa* sæpe insequente *critica*. Lingua fuit alba plerumque, raro arida, nec multum sitiebant ægri: Urina turbida fere & subrubra. Cruor sæpe pleuritico-rum similis.

Febris hæc *catarrhalis* plures jam per hyemes plus, minusve, grassata est: varias autem induit formas, pro ratione variarum hominum constitutionum. Plures levis solum febricula tenuit, modico protinus discussa sudore; haud paucos autem peripneumonia gravis: in genere tamen multo vehementius hoc anno sæviit, & largiorem sanguinis missionem postulavit.

Omnino mihi pendere videtur a crasso, udo, gelidoque aëre, spiracula cutis occludente, & acrem intra corpus colluviem congerente; nam & præcedit hunc morbum semper, ac comitatur, crassa admodum humidaque *atmosphære* temperies, nec grassatur unquam, nisi mensibus hybernis,
& ejus-

& ejusdem probe indolis esse videtur cum hyemali febre *Sydenhamii*.

Decembri.

Varia fuit admodum hoc mense aëris temperies, nunc frigida valde, flante Aquilone, nunc longe tepidior, irruente Africo sæpe, nec infrequenter Vulturno: immensa vis vaporum, per *atmosphæram*, diffusa *Barometrum* mire sustinuit; etsi haud pauca corrueant pluvia.

Pluvia $\frac{''}{2}$. 4 -- 6. $\frac{'''}{8}$. $\frac{''}{12}$. 14 -- 16. 18 -- 20.
Dig. Dec.
 $\frac{'}{22}$. $\frac{''}{23}$. $\frac{'''}{24}$. $\frac{'}{26}$ 30. Grando 31. = 2.620.
Procella 18. SSE 4 -- 30 SSW 4x. Maxima sæpe pruinæ.

☿ Altitud. maxim. 4. 30,3. NNE. 1. } media 29. $8\frac{1}{2}$.
— — minim. 8. 29,3. SW 3x. }
Dies frigid. 29. 73. NE 1. } media Therm. Altitud. $57\frac{2}{3}$.
— tepid. 24. 49. SW 2. }

Prima vespera diei hujus mensis quinti cœlum totum, nube quasi tenui obductum rutilabat maxime, lumine velut ignis triumphalis reflexo: haud minorem utique spargebat lucem, quam vel ipsa plena luna, nubibus operta. Perduravit vero mirum hoc *Phænomenon* ad mediam fere noctem; at longe clarissime effulsit inter horam quintam & septimam vespertinam: levem sane vulgum haud leviter perterruit; hic tristitia incendia timens, ille cœlum deprecans perinde quasi sanguineum. — Aër toto fere die nebulosus fuerat, ac tepidus, irrorante sæpe pluviola, præcipue post meridiem; vix ullus ventus: Vespero vero nebula ingratum mittebat odorem; imo per dumeta forte tunc perequitans, pluviolæ
gut-

guttulis aspersus, insuavem admodum percepit gustum, ceu ab ingrato dulcore. — Longe, lateque, insolitum hoc lumen septentrionales Europæ partes illustravit; apud Kilkenniam vero, in Hibernia, globus quasi igneus, in aëre suspensus, videbatur, eodem vesperi, per horam fere, tunc terribili fragore displosus, flammam dispergebat undique.

Ad extremum fere mensis duravit passim morbus *epidemicus*, jam vero evanescit; plurimi tamen inde conqueruntur de maximo virium languore: Aliqui in icterum, plures in phtisim incidunt; permulti in arthritidem & *rheumatismum* pertinaceum.

Quod ad hujus *epidemicæ* curationem attinet, parum certe discessimus a methodo; quam anno MDCCXXXIII, supra descripsimus: atqui in hoc sane magis fuit necessaria sanguinis detractio, imo & nonnunquam repetita juvit, præsertim urgente febre, ac sæviente dorso, aut pectoris, dolore. — At magno certe implicatur errore, quisquis in morbis hujusmodi, ab acri nempe pituita productis, æque liberalem venæ sectionem imperat, ac in vera pleuritide, aut peripneumonia; quod quidem candidissimus notavit dudum *Sydenhamius*, alias utique haud parcus sanguinis detractor, *Section. v. Capit. v.* quem velim ut consulat lector.

Post sanguinis missionem frequentia *epispastica* admoveri jussi: ex ulcusculis acerrimi serii quantitas plane stupenda defluxit.

Nihil magis in hoc morbo profuit, quam blandus, tepidus, per omnia membra æqualiter diffusus, sudor. Nihil eum ciebat tutius, quam ferum lactis vinosum dilutius, tenue decoctum eryngii, aut tale quid, epotum tepide: optimo quoque successu subinde dedi misturam ex sale cornu

Cervi,

Cervi, fucco limonum saturato, aqua Menthæ, auc Hyssopi adjecta. Hæc percommodo movebat sudores; si minus id quidem, saltem urinam; porro mollem semper præstabat alvum: omni utique modo colluviem expellit pituitosam, ac spiritum reddit expeditiorem, admisso præcipue oxymelite scillitico. — Elixir asthmaticum de Mortii tussis vehementiam lenibat optime, & promovebat etiam sudores. — Alvus non solum per totum morbi impetum tenera servanda erat, sed & sub finem purganda; ne graviora crearent mala morbidæ reliquæ.

Post febrem penitus abactam, obstinatissimi sæpe permanebant dolores *rheumatici*, quos quidem expugnabant bene *cathartica mercurialia*. Nihil tamen inveni præstantius, quam sequentem Antimoni præparationem; quæ profecto totam istius mineralis potentiam continet: eam ideo (sic venia verbo) antimonii *essentiam* nomino. *)

Omnes olim intendi nervos, ut ex Stibio medicamentum aliquod utile expromerem; omnes fere chemistarum & alchemistarum processus non exploravi solum, sed & in ægrotis etiam variis sæpe probavi; plures sane mirabilis agnosco virtutis: hoc tamen affirmo sanctissime, nihil inde melius, nihil tutius, nihil efficacius, deprehendi unquam, quam tritum illum, ac simplicem vitri *antimonialis* infusum ex vino albo generoso, aromate aliquo *stomachico* adjecto. Possidet enim, experto crede, possidet, totas antimonii vires; quippe qui epotus largiter maximas

* Hanc antimonii essentiam vel vinum comparandi methodum, ejus usum, virtutes ipsarumque antimonii partium, quibus componitur, analysin in peculiari copiosius exposuit auctor clarissimus tractatu, quem in horum Operum Voll. III. invenies.

ximas movet vomitiones, in minuta tantum quantitate, ad guttas puta viginti, aut triginta, adhibitus sudores elicit benignos; paulo tamen majore alvum solvit leniter: quid potest aliud majus ulla alia Stibii præparatio? Quamvis autem tantæ sit virtutis vinum hoc *antimoniatum*, minutissimis tamen stibii particulis, probe dixerim *affluvis* solum imbuitur: quæ, cum sint inter minima fere naturæ, augustissima corporis vascula permeant facillime; tantæ verum efficaciam, ut vel magnum canalem alimentarium stimulent potenter, multo magis ideo exilis corporis canaliculus: ob summam autem tenuitatem eos minime lædant.

Hic ideo tibi sisto, Lector bone! medicamentum, paratu quidem facillimum, at viribus maximum: in omnibus enim vasculorum obstructionibus percommodo exhiberi potest, seu primas expurgare vias, seu intima corporis penetralia detergere velis. Nihil utique ad sudores excitandos datur aptius, nihil tutius; nam parum admodum excalefacit: unde in ipsis febribus, lentis præcipue & intermittentibus, adhibetur optime; nec non in quamplurimis morbis chronicis, in *rheumatismo* rebelli potissimum. — Id utique spondeo, nullas huic deesse vires, quas ulla habet Stibii præparatio, strophis utcumque pomposis venditata, aut improbo confecta labore.

Tota pluviam quantitas, anno MDCCCXXXVII.

Dig. Dec.

= 27.364.

Brevis Commentatio de morbis ictericis.

(A) In ictero sæviore non raro *hæmorrhagias* vidi ex omnibus fere corporis meatibus, vix ullis ceden-

cedentes remediis; imo haud citius uno loco fluxum cohibueris, quam eruperit alio. Id in piissima olim matrona tristi admodum exemplo, notavi, quæ icterica, ac febriculosa, sanguinem profudit vehementer ex naribus, viis urinariis, utero, intestinis, tandemque cum sanguine animam! Etsi *hæmorrhagiam*, per breve saltem tempus, restinximus sæpe; pro ratione vero qua fluxus substitit intra, eo violentius e naribus profuxit.

Multis abhinc annis generosus quidam robustus, poculis meracioribus spirituique vini ardentis nimium deditus, in gramem incidit icterum; ex quo tamen sanus satis evaserit, si medicis præceptis obtemperaverit probe. At ille contra, quod gingivæ sæpe funderent sanguinem, & dentes essent *scorbuto* scædati, medicastro cuidam (si diis placet) ad dentes se commisit, qui dentifriciis & scalpris valide perfricans dentes atque gingivas, tantam excitavit *hæmorrhagiam*, ut eam cohibere, vel valentissimis stypticis, nequirent chirurgi in arte bene versati: sed innumeris profiliens rivulis sanguis, sectis quasi arterioliis, per omnes undique gingivam, sedecim horarum spatio hominem, pene exsanguem, confecit.

Certe nunquam non aliquid subest periculi, ubi morbo arquato vexatis accidit profusio sanguinis; denotat enim acerrimum & maxime solutum statum cruoris: quo quidem in casu, attenuantia, *aloëtica*, *volatilia*, atque *chalybeata* exhibere, perinde est ac hominem jugulare; e contra acida, diluentia, demulcentia, aquæ acidulæ & id genus alia, juvant maxime. Prodest sæpe plurimum seminum cannabis ex lacte decoctum, aut emulsio ex seminibus papaveris albi & amygdalarum dulcium, post levem sanguinis missio-

nem

nem (si febricula urgeat & ferat pulsus) & alvi salutionem debitam. — Sane haud scio, annon modica venæ sectio æque necessaria sit in *hepaticide*, ac consequenter in obstructione hepatis cum febriculosa sanguinis *diatbesi*, atque in pleuride: aut peripneumonia: præcavet enim graviora mala, inflammationes scilicet, apostemata dira, aut scirrhomata.

Est vero alia icteri species, & (ut aiunt) toto cælo diversa, quæ, ab inerte & viscida bile pendens, diversam omnino postulat medendi methodum: hic enim lentus nimis & crassus sanguis glutinosam valde, ac vapidam, generat bilem; quæ tandem vasa obstruit biliaria, adeo ut hepatis obstructio morbi potius effectus sit quam causa. — In hoc igitur casu *emetica* primo, *catbartica* dein *aloëtica* & *mercurialia* desiderantur; Attenuantia tunc *saponacea*, *tartarea*, *volatilia*, tandemque *chalybeata*, necessaria sunt: cave tamen sis, ne *chalybeata* medicamenta præpropere adhibeas, ante scilicet quam fluxos reddideris humores; aliter enim, pro remedio, immedicabilis forsitan hepatis scirrhus evenient.

Atqui hic non possum, quin laudem maxime *Tartarum regeneratum*, seu (ut dicitur) *Terram Tartari foliatam*, ut remedium dissolvens maxime, non solum ad morbum regium aptissimum, sed ad alios etiam quam multos. — Constatum quippe ex acido oleoso subtilissimo aceti, & sale fixo alcalino, fit sapo quidam mirabilis & penetrans maxime; qui omnibus quibuscumque liquoribus miscetur promptissime, vel in ipso *alcohole* vini facile dissolubilis; hinc omnia gummata, resinosa, oleosa, viscosa, sive animalia, sive vegetabilia, solvit optime; imo gummi Lac, Succinum, Myrrham, tenacissima certe corpora.

pora. Unde lentos nimium & glutinosos corporis humores potentissime dissolvit, & vasorum obstructions reserat maxime. Quamvis autem tantas possidet virtutes, vix ullam habet acrimoniam: imo, quod mirabere forsitan, æque tuto pleuriticis, ac ipsis hydropicis, exhibetur. Eximius sane usus est medicamentorum, quæ pondere & subtilitate crassos & lentos humores comminuere possunt: longe tamen feliciores edunt effectus ope saponis alicujus detergentis, qui glutinosum & pingue resolvat. — Honos sit corpusculo humano! Utriculi sordidi non æque terfi & puri redduntur sola aqua & lapillis, aut globulis plumbeis, conquassatis, ac si adhibeatur quoque smeeticum aliquod lixivium. — Recte quidem præcedere debet usus saponis alicujus medicamentorum exhibitionem, quæ plurimo pollent momento, ut glutinosos incidat humores eosque *evigdet* reddat.

Latuit diu sal hic, sive sapo, nobilissimus inter strepitus fucosque alchemistarum, recondita farragine titulorum celatus; utpote *Sapo Sapientium*, *prima Materia vegetabilis*, *Sulphur Naturæ vegetabile*, *Sal harmoniacum vegetabile*, *Mercurius Naturæ* & *Philosophorum*, ut apud Lullium, Parisinum, Guidonem, &c. invenies: recentiores vero eum aptiore nomine, *Aceto radicato* scilicet, & *Terra Tartari foliata* insigniebant; semel etiam apud Lullium in apertorio suo terra foliata vocatur. — Hujus autem compositio apud omnes consistit in admixtione intima, ad saturitatem usque, salis tartari fixissimi cum spiritu vini philosophico; at nisi aceto destillato utere, (quod quidem est mysticus etiam quasi vini spiritus, nunquam conficies sal fluens ad ignem, ceræ instar, in spiritu vini rectificato dissolubile, ac in mo-

dum talci splendens & foliatum: quid tamen apud eos ejus sunt characteres.

Sed quid in sterquilinio gemmas quæram, cum apud illustrem Boerhaviu in Chemia sua, modus præparandi & virtutes hujus salis apertissime tradantur; subjiciam vero & ipse, quod multo minus volatilis est, quam vulgo æstimatur: imo eousque igni resistit, donec omne fere acidum evaporetur tandem, sale solum alcalino fixo manente. — Ad lenem autem ignem liquatus pulchriores & splendidiore (argenteas quasi) exhibet laminas; diminuta tamen aliquantulum medicata virtute, nempe inde ad igneam alcali naturam accedit propius, quod tamen mox corrigitur acidi vegetabilis pauxillo affuso.

Ad omnes viscerum obstructions, & lentos nimium humores, hoc sal mirandæ plane virtutis esse probavi millies: nam id utique assidue per annos fere viginti exhibui feliciter. Nec tantum ad hæc valet maxime sal hoc nobilissimum, sed & vel ipsum lixivium ex sale tartari fixo & aceto acri confectum deterget, resolvit & aperit potenter: etiam ipsi veteres, ut *Cajus Plinius refert, „ cineres sarmentorum ex aceto biberunt ad vitia splenis.„ — Profecto lixivium ex sale tartari & aceto penetrantius est multo, quam ex eodem cum succo limonum, ob ** *mucilaginis* copiam, quæ limonibus inest. — Sed ex aceto acerrimo & sale cornu Cervi *volatili* conficitur lixivium longe penetrantius, in febre lenta, ac intermittenti rebelli, pluribus etiam in morbis, summæ certe virtutis. — Hic porro dicam in transcurso, quod acetum sali volatili animali, propter oleum
lem-

* Vid. libri 23. Proëm.

** — — infr. Tractat. de Morbo Calico, &c.

nempe combustum foetidissimo, affusum, cumque eo digestum & destillatum dein, omnem prorsus foetorem delet, imo gratissimum conciliat odorem. Hoc novit olim immensæ eruditionis, & pro ævo, quo vixit, stupendus plane vir, Rogerus Bacon, dum spiritum capillorum rancidum aceto depurat; nec minus forte Lullius in præparatione salis harmoniaci, vegetabilis. Vid. Testament, novissimum.

Acetum utique plurimi æstimarunt veteres: „ Nam quamvis refrigerandi vim habet, habet ta-
„ men & dissipandi; hæc * Celsus; ideoque ** Pli-
„ nius dixit optime, vini vitium (acetum scilicet)
„ transit in remedia.,— Sed de hoc forte plus satis.

*Dissertatio de Febris lentis Nervosis. **

Febris lentæ mentio passim vel apud Celsum occurrit; febris utique *nervosa* minus latine sonat: quoniam vero ea voce, in isto sensu, medici recentiores utuntur sæpissime, istam retinui; nam ut Geometræ, Musici, Grammatici etiam, more quodam loquuntur suo, quidni & Medicis liceat? Veniam certe dabit, vel maximus dicendi magister, ** Tullius. — De verbo tamen parum sollicitus, de re magis laboro: nam cum hæc Februm species longe frequentior nuperis annis (apud nos

L 2

sal.

* *Lib. 5. cap. 27.*

** *Vid. Lib. 23. sub finem.*

* De febris lentis nervosis in Libro de febris, quem horum operum volumen alterum continet, pluribus quidem agit auctor clarissimus, inde dissertatio hæc hoc loco commode deleri & isti volumini inseri vel prorsus reici potuisse, videtur; cum vero observationibus annorum 1734 & 1735. plura hujus dissertationis respondeant loca, ideo haud superfluum, sed consultius esse duxi, illam hic loci relinquere.

** *Cicer. Lib. 3. de Finibus, sed initium.*

saltem) quam alia quælibet grassata sit, operæ pretium duxi super hac pauca differere.

Lenta adeo & *nervosa* febris lento quodam invadit gressu, at firmo nimis: hac quippe correpti de levi vagoque horrore, incerto quodam & errante calore intercurrente subinde; de lassitudine porro membrisque quasi fatigatis queruntur quidem, dum obambulant interim, oscitantes tamen & torpidi. Accedunt mox præcordiorum oppressio, nausea, gravedo capitis, astricta tempora, aut vertigo quædam. Pulsus equidem frequens est semper, at debilis plerumque, ac inordinatus, calor autem haud insignis excitatur unquam; at sæpe, dum volæ manuum uruntur, extrema frigescent; dum caput ardet, algent pedes. Obrepat indies malum, jamque loqui, aut moveri, piget, ac, vel inopinantes lecto affixi, vix quo se habent modo exponere valent, aut sopore nimio detenti, aut vigiliis mire anxii & fere perpetuis, Nihil possunt interea profus, ne vel potum aliquem. Jam tendinum subsultus adest, tremunt manus, tremit lingua, quæ, mucò subalbido obducta, haud multum fere inarescit, nisi media solum in parte, ubi fusca est valde & arida. Tandem & aliena murmurant subinde & desipientia, furens tamen abest insania. Tenuem plerumque reddunt urinam, vapidi instar vini, aut cerevisiæ luridam, aliquando limpidam, haud raro etiam subnigram, subinde paulo crassiolem, inspersa quasi farina. Breves, inæquales & parum constantes habent sudores, sæpe frigidulos & glutinosos, sæpe profusos maxime; & paulo ante mortem, non raro gelidos cum pulsu exili admodum & formicante. Stragula contrectant interim, & inanes quasdam imaginesprehendere tentant. Jamque vox faucibus hærens, unguis digitorumque li-

vidi, facies cadaverosa; perpetua fere ac frigida suspiria, certissimam instare mortem denunciant.

En hujus febris dira facies! quam nervosam ideo nominarunt. quod nervos potissimum afficere videatur; lentam vero, quod ad diem vicissimum primum, & ultra sæpe, perduret.

Pestifera semper est, ubi *aphthæ* nigræ, *petechiæ* fuscæ, lividæ, atræ, aut vibices quasi, apparent; præsertim si accedit alvus cita, plumbea; nigra, colliquans, aut sudores oleosi. — Ubi pustulis, papulis, aut maculis, cutim deturpantibus, febris lenta stipatur, contagiosa est ut plurimum: eum vero *exanthemata* mali sint moris, vulgo audit maligna. Pabulæ rubræ, floridæ, copiosæ, aut plurimæ pustulæ *miliares* turgidæ, statu morbi erumpentes, bona præfagiunt; præcipue si accedunt sputa liberalia continua, aut multæ crassæ subsidentes urinæ. Juvat & tunc temporis sæpe lenis *diarrhæa*; blandus persæpe juvat, per omnia membra diffusus, æqualis tepidusque sudor: salutaris nonnunquam erumpit parotis: profunt non raro *aphthæ* albidæ, benignæ. Convalescentes frequentissime surdescunt, ac sæpe habent apostemata in meatu aurium salutifera.

Ex observatione medicorum, cum veterum tum recentiorum, constat sane; quod putridæ lentæque febres grassantur maxime, cum humida nimis crassaque aëris temperies perstat diu: idque potissimum, si concurrat etiam calor insolitus. — Quam pluvia fuit, quam squalida tempestas nuperis annis nemo non norit; & totum Annum 1734 & 1735, inter perpetuas pluvias & continua quasi diluvia contrivimus: nec lætis nos solitisque radiis lustravit sol æstivus, nec purgavit aërem hyemali gelu: depluit æte tota, depluit & hyeme, dum aër interim, mutata quasi prorsus

natura rerum, fuit mire quidem tepidus, at humidus maxime. Hinc lentæ & *nervosa* febres, ac remittentes & intermittentes, fuere frequentissima: hinc porro loca uliginosa infestant semper. Atque illi præcipue his corripiuntur, qui aut natura, aut casu, sunt imbecilliores aut ex mœrore magno vim animi fractam habent, aut qui pravo & crudo utuntur victu, quales in carceribus sæpe vidimus, vel qui cucumeres & melones ingurgitare solent. Omnes autem hæ causæ vim fibrarum enervant, lentorem inferunt humoribus, & *perspirationem* inhibent maxime.

Atqui lentor iste longe differre videtur a glutine sanguinis inflammati, quod nimio motu humorum & valida fibrarum vi producitur: hoc quippe crassamento sanguinis inhæret, eumque detractum quasi corio obtegit; iste vero lymphæ inest maxime. — Confer cruorem pleuriticorum, rheumaticorum, aut febre ardente laborantium, cum illorum sanguine, qui febre lenta *nervosa* correpti sunt, maximum utique videbis discrimen. — Hic dum emittitur, lividus apparet, iste rutilans, hic frigescens parum crassamenti habet, multum vero serum obscurum & sæpe turbidum; iste crassamentum plurimum coriaceum, serum vero minimum.

Maximam sane differentiam apoplexiam inter sanguineam & pituitosam rectissime ponunt medici: haud minor utique videtur inter febrem *inflammatoriam* & lentam *nervosam*. — Prior semper habet circuitum sanguinis rapidum valde & fortem, magnum hinc attritum, ac vehementem inde calorem, urinam quoque impense rubram, unde sanguis tandem condensatur maxime: ab aucto namque humorum motu & valida vasculorum oscillatione globuli rubri, sanguinei, (præ-

cipuæ partes sanguinis calorem foventes) numero ac densitate augentur, ob summum momentum, quo compinguntur laticis vitalis principia. — Hæc quoque accidit subito robustissimis, & gravissimos sæpe infligit dolores; eos vero aut jugulat cito, aut relinquit: porro viget maxime in ficcis & serenis tempestatibus.

In posteriore, morbus lente admodum invadit, vis solidorum debilitatur maxime, pulsus adest languidus, etsi frequens, nec acris unquam oritur calor consistens; si quis accidit, subito subinde frigore excipitur: tenues plerumque & pallidæ urinæ fractas naturæ vires & invalidam humorum agitationem monstrant. — In hoc adeo statu propter defectum motus idonei fluidorum, ac solidorum inertiam, globuli sanguinis rubri dissolvuntur ex facili. — Ita non dolent hac febre correpti, ut torpidi quasi & insensiles jaceant, ne vel acriora *epispastica* sentientes — Raro spargitur hic morbus. nisi per humidam atque tepidam *atmosphærae* constitutionem; raroque corripuntur robusti & alacres.

Sed juvat hæc agitare paulo altius, ut videamus quid in febribus natura faciat, aut ferat: idque exemplo febris intermittens regularis, cujus causa haud dubio sanguinis est nimia *visciditas*: quæ ingruente paroxysmo in vasculis capillaribus hæret, atque horrorem, rigorem, artuum pallorem & unguium livorem producit: omnia sane signa haud dubia obstructi sanguinis! — Jam si viribus pollet idoneis natura, febre ipsa utitur ad remedium: nam si valida vis insit fibræ, & non nimia adsit tenacitas humorum, accenditur protinus febris, qua vehementer agitantur brevique comminuuntur crassi humores, & sic apti redduntur ad permeandum minimos vasculorum ra-

musculos: ita mox omnis expeditur obstructio, ac consequente sudore, brevis saltem sequitur integritas. — Atqui ubi vehemens vasorum impetus maximo propellit momento viscidos admodum, & ægre cedentes humores, tantus oritur attritus atque calor, ut ardens sæpe, ac continua, excitetur febris, aut inflammationes graves: præcipue ubi magna quoque adsit acrimonia, aut præpostere exhibeantur medicamenta stimulantia, quæ sanguinis effervescentiam jam nimiam incitant. — E contra ubi vis vitæ, quacunque de causa, iusto infirmior, haud satis valide protrudit liquida, hæret usque ad extrema vasorum impactus lentor, qui auctus indies circuitum tandem sanguinis perdit omnino: nam qui a febre intermittente pereunt, fere semper moriuntur dum rigores & horrores urgent; ab impotentia scilicet cordis & vasorum superandi resistantiam morbidi lentoris. His sanguinem mittere perinde est ac si trucidentur, illis necessarium omnino. — Intelligitur hinc facile, cur febres sæpe typum mutant, omnesque fere, diu durantes, naturam tandem induunt febres *nervosæ*; nimirum infirmato valde fibrarum *elate*, & conspissatis nimium humoribus.

Ponamus jam lentorem residere solum in *serosis* arteriis, quæ purissimam feri partem, sub nomine lymphæ, aut succi *nervosi*, secernere debet: debilitata concurrente *systasi* fibrarum oritur febris dicta, lenta, nervosa. Dum enim in plurimis minimisque his tubulis inhærescit obstructuens lentor, plus tenuissimi laticis per patentes reliquos urgetur: (nam si omnes omnino obstructi sint, mors instaret protinus) inæquales hinc incertique pulsus, calores, sudores, sequuntur. Porro quo diutius in *arteriis* his contortu

pli.

plicatis (si mavis glandulis) morantur lenti humores, eo acriores fiant necesse est, donec in liquamen quasi saniosum abeunt: quod dum tandem absorbet sanguis, totam id demum ejus contaminat massam. Permulta sic nascitur acrimonia, ob debilitatem tamen fibrarum, nervorumque torporem, haud rapidus excitatur sanguinis cursus, aut vehemens inde calor, lentor tamen exin augetur indies.

Sic se forsan res habet; cum ex recitatis supra causis fibræ vasæque corporis infirmentur, sanguinisque retardetur motus, nec subigantur bene humores, nec probe misceantur: unde tandem producitur lentor, præcipue in vasculis minimis, ubi tenuissimi fluere debent liquores. Nascitur hinc obstructio in arteriis *serosis*, ultimisque cerebri arteriolis, inde impedita lymphæ secretio, ac quod pejus est, succi *nervosi* inopia: deficit hinc officio nervosa propago, at quæ non inde mala?

Qui secum reputat, quanto sane molimine cerebrum effecit natura, haud ibit inficias succum nervosum omnino esse necessarium *Oeconomix* animali; quo sine profecto nervi vim perdunt prorsus, & muscoli proinde ab his pendentes: ut videre est potissimum in musculis motibus *involuntariis* inservientibus, ubi sive obstruantur, sive comprimantur, *nervi paris vagi & intercostalis*, sive in cerebro horum origines, resolvitur illico omnis ferme actio vitalis; ac ne vel acerrima meri animi contentio, seu ut dicitur *volitio*, ad motum hunc restituendum valet hilum. — Requiritur ideo ad motum muscularem corporeum hoc medium; at seu animat, seu irrigat, nervos, non nostri est hic dicere: id saltem apparet quod dum ex lege naturæ in nervos motibus *involuntariis* ministrantes influat perpetim, actio cordis,

ventriculi, intestinorum, &c. rectissime peragitur, sive vult - sive non vult, animus.

Quod vero in febribus lentis *nervosis* insignis adfit obstructio nervorum, liquido patet; quoniam omnes corporis sensus depravantur maxime, vix vident oculis apertis, perditur olfactus, perditur auditus, vix etiam lapidissima gustant: torpent adeo membra, ut parum admodum sentiant vel acerrima *vesicatoria*, obstructo nimirum sensationis medio. — Subluridus vero cutis color, frequentes rigores, torpores, extrema subfrigida: ulcuscula pallida & deficcantia subito, etiamsi acris irritata stimulis, maximum lentorem, ac impeditum humorum cursum, per minutissima corporis vascula denotant.

Præter ea cum parcius fiat secretio liquidi nervosi, actio solidorum in contenta fluida debilitatur, adeo ut hac quoque de causa lentor augeatur indies, unde major fit assidue in vasculis *serosis*, sive *lymphaticis*, obstructio. Atqui parcius hinc refunditur lymphæ diluens cruori, qui crassior deinceps & acrior evadit, minusque etiam aptus ad permeandum vascula minima: Stagnat ideo in extremis *arteriis*, & maculas nigras, lividas, fuscas, sæpe & vibices, extra; intus vero gangrænas producit, aut, stagnando diutius, in putrem tandem abit saniem.

Sufficiant, ac etiam supersint forsan, quæ de *nervose* febris natura dixi; id saltem apparet, quod ut omnis fere febris variis possunt esse gradus, in ratione scilicet composita vis solidorum, status humorum, & acrimonie sanguinis, sic quoque & hujus, de qua agitur, maxime: forte ne quidem in duobus hominibus omnino similes. Nulla igitur certa & stabilita medendi regula determinari potest, (hic enim desideratur maxime medici ingenium,

ingenium, qui ægrotis affidet) quæ vero in genere proficit, paucis absolvam.

Si quis unquam in febribus hujuscemodi mittendus est sanguis, id quidem incunte solum morbo, & parca utique manu, agendum est: ardente namque febre laborantes facilius multo sedecim sanguinis uncias amittunt quam his correpti selibram. — Ægri vires & pullus modum indicant. — Tutius longe detrahatur cucurbitulis scarificatis, meliusque multo hoc modo levatur caput, ac vel ipsa plerumque pectoris oppressio; nec si repetatur officit, quod de venæ sectione haud semper dicendum est: imo sæpe, vel in ipso morbi statu, ubi aut delirium, aut coma, graviter urgeat, necessarium est profusus.

Pone aurem utramque, effuso cruore, *vesicatorium* acre applicetur, præsertim urgente capitis dolore, aut vertigine. — Post paucas dein horas exhibeatur lene *emeticum*, quo & pituitosa ventriculi faburra, ac biliosa colluvies, ejiciatur: hoc quoque efficitur, ut universum vasculorum *systema* agitetur valide & concuciat, atque inde expellatur inhærens lentor. — Ideo autem, horis aliquot ante vomitum, *vesicatoria* admoveo, ut, exteriora capitis ac cervices irritando, plus sanguinis per externas carotides eliciatur, minusque adigatur lentoris ad intima cerebri vascula actione vomitionis. — Quid possint *epispastica* pone aures ad cerebrum levandum videmus quotidie, præcipue in puerulis, distentione nervorum aut comate laborantibus, ubi scilicet ulcuscula desudantia pone aures desiccantur subito: his enim vesicantia applicata humores extrahunt iterum, morbumque discutiunt protinus.

Si alvus post vomitum non responderet, lene injecto *enemate* ducenda est, idque etiam in posterum

sterum tertio quoque die: ubi enim indurata ster-
cora in intestinis hærent, *æconomiam* animalem
mille modis turbant; maxime si his infarciatur
rectum imam premunt *aortam*, & liberum sangui-
nis descensum per *iliacas* arterias impediunt, unde
plus justo ad cerebrum ruit. Adde quod *ene-
mata* e lacte *saccharato* potissimum, tepore emol-
liente ima viscera fovent, & plus sanguinis allici-
unt eodem, unde urinam quoque optime movent.

Nunquam quidem non juvant *epispastica*, per
totum morbi decursum, ita ut desiccantibus prius
applicatis admoveantur alia: his enim vasculo-
rum oscillatio incitatur, subtilissimo etiam sale
lentos incidunt humores, eosque tandem expri-
munt. Vellem semper ut ingruente febre, præ-
sertim ubi caput graviter petit, applicetur derato
occipiti *vesicatorium*: nam eodem fere modo, quo
pone aures agit, nec tamen ita asperos excitat
dolores, dum ad delirium præcavendum interim
facit maxime. — Sane ita non cruciant in hoc
morbo *epispastica*, ut, gravem ob stuporem, vix
sintiantur: imo quo magis inflammantur, ac do-
lent, eo plerumque major spes salutis effulget.

Quod ab extra vesicantibus molitum est, id
intus quoque medicamentis idoneis tentandum est.
Profunt maxime attenuantia dicta, & quæ blande
torpidos excitant nervorum ramusculos, laudo
potissimum cinnabar. & lenia *alexipharmaca*, *ce-
phalica*, qualia sunt lap. contrayerv. Confect. Ra-
leigh. Sal. Succin. — C. C. Sp. Lavend. C. Spir.
volat. oleos. & Camphora præcipue, quæ & ipsa
quasi sal quoddam *volatile* oleosum est: ex salibus
enim penetrantissimis, subtilissimo sulphure in-
volutis, constans minutissima corporis vascula
permeat crassamque digerit lympham, ac lentos
dissolvit humores: salutiferos hoc modo excitat
sudores,

sudores, ac (galbano, aut Silphio adjecto) somnum sæpe vel opio feliciter conciliat, eoque potentius deliria fugat.

Nihil sane utilius est, in hac febre, quam lenes movere sudores per totum corpus: hoc modo enim brevi discutitur morbus; aut paulo post in remittentem, aut intermittentem, mutatur. Debet autem per omnia membra æqualiter diffundi tepidus sudor; five enim brevis est admodum, aut frigidus, aut circa caput tantum & cervicies, mali morbi signum est: per sudores autem mox inhorrescere pestiferum est: blandus autem & æqualis sudor spiritus recreat.

Sed ubi *epispastica* ac attenuantia, adhibentur, diluendum est affatim potione tenuissima, miti, at detergente leniter; Sero lactis nempe canariensis, aut xeresano, dilutiore, decoct. Lusitanic. — Eryngii, infusione Salviæ, & ut crassiores nimirum eluantur sales, ac debitus subministratur sanguini latex; qui aliter, perpetua liquidissimi exhalatione, in merum pene gluten brevi abiret. — At raro admodum convenit aqua pura, frigida, quam tantopere suadent nonnulli: haud multo facilius namque cum sanguine miscetur, quam cum aqua oleum, nisi mediante *saccharo*, aut sale aliquo *essentiali* plantarum. Vidi aliquoties & febre ardente, imo & *nervosa* etiam febre, laborantes, meram aquam perpotantes frigidam, qui mox per urinas eam reddidere limpidam omnino, & nullo fere modo mutatam — nã magno suo cum damno.

Septimo, nono, vel undecimo, febris die, nonnunquam & decimo quarto, papulæ rubræ, aut pustulæ *miliares*, aliave *exanthemata*, erumpunt sæpe, morbumque levant apprime; præcipue si florida hæc sunt, ac illæ vividæ & turgidæ,

Quam.

Quammaxime tunc cavendum est a frigore, & lenia subinde porrigenda sunt *cardiaca*, quæ naturam adjuvent ad lentos acresque humores exterminandos, qui, in ultimis *arteriolis* cutaneis hærentes, pustulas has formant. *Exanthemata* fusca, livida, nigra, pestiferum morbum indicant; sanguinemque corruptum maxime, ac in saniem fere conversum: in hoc statu profecto sanguis ita dissolvitur, ut alvi dejectiones sanguinolentæ sint, ac saniosæ sæpissime; imo cruor e venis emissus vix, a ne vix quidem, in coagulum abit, notante doctissimo *Listero*.

In casu tam deplorando mox confugiendum est ad *alexipharmaca* astringentia, acida, qualia sint china chinæ cum radice serpentariæ Virginianæ, elixir vitrioli Mynsichti, tinctura rosarum, vinum rubrum ustulatum (ut dicitur) &c. hæc enim ad conservandam vim fibrarum & *crasin* sanguinis apta sunt maxime. — Valet plurimum ad gangrænas sistendas Cortex Peruvianus, ut nuper inventum est experimentis, eumque ad humorum putredinem arcendam cum *alexipharmacis*, & acidis conjunctum utilissimum esse certo comperi. — Vix forte in tali casu nobile magis datur *Ἀλεξητήριον*, quam vinum austerum cum aromaticis coctum: tutius enim & efficacius vires erigit, quam spiritus vini ardentès, quantumvis *pharmacis* aromaticis imbuti, & nomine aquarum *cardiacarum* nobilitati.

Jusculis interim tenuioribus, *panatellis*, *gelatinis* de sago, cornu cervi, &c. nutriendus est æger, sæpe quidem, at paulatim: in tanto nimirum periculo vix ulla alia spes est, quam ut, impetum morbi trahendo, aliquis effugiat, porrigaturque in id tempus, quod curationi locum præstet.

Imo statu morbi porro, aut paulo post, *apthæ* non raro imas fauces & os totum occupant; pessimæ utique si nigræ, neque periculo vacant si supra modum albidæ! modo ex imo gutture ascendere videntur, modo per totum canalem alimentarium descendunt, ac singultum, *diarream*, aut *dysenteriam*, excitant: quidquid est, difficillimam sane *crisim* plerumque denunciant, potissimum si *dysenteria* & singultus accidunt. Melius est longe cum *salivatio* copiosa oritur; sæpe profecto hoc modo solvitur febris, lentore morboſo nempe per glandulas salivosas exantlato.— Ubi *apthæ* oriuntur, creberrime gargarizandum est emollientibus & detergentibus, ex ficu, mulso, decocto raparum, &c. dandum vero interdum est rhabarbarum, maxime si alvus cita & torminosa urget, adjecto astringente aliquo aromatico cum absorbentibus. Post omnem autem gargarizationem in ore contineat paululum, & mox deglutiatur lente, tenuem, e seminibus psyllii & cydoniorum *mucilaginem*, syrupo mororum aut rubi idæi admisto: fovet hæc optime, ac sanat ulcuscula.

Haud raro pituita tenax admodum totas adeo opplet fauces, ut strangulationem pene minitetur: hic utique nihil magis opportunum est, quam levi *emetico* vomitum sollicitare leniter, idque saepe quocunque tempore morbi. Mirum est, quantum levamen hoc affert ægrotis, quam immensa vis glutinosæ colluviei, albumen ovorum referentis, ac sæpe vel eo multo crassioris, ejicitur: imo mox sæpe *apthæ*, coma, nausea, singultus, linguæ terrificæ nigrities, facessunt, ut observavit olim diligentissimus *Sydenhamius*; quod quoque ego vidi multoties.

Nec minus utilis est lenis alvi purgatio sub morbi finem, interpositis subinde *cardiacis* & *paregoricis*;

regoricis; hæc enim evacuat putridam morbidamque colluviem, per arterias *meseraicas* in intestina depositam, *crisfinque* naturæ, utcunque imperfectam, promovet: imo facit sæpe, ut febris, quæ huc usque nullum certum servabat ordinem, remittentis plane, aut intermittentis, typum induat, locumque præbeat medicamentis idoneis. — Atqui ita non *diarrhæam*; aut *dysenteriam*, quas tantopere timent nonnulli, inducit, ut hoc modo præcaveantur optime. Fœda namque eluvies, diutius in visceribus ressitando, magis fit acris, magisque, assidue, & eorum tunicas extimulat maxime; imo eas corrodit tandem; ac vel funestam parit *diarrhæam*, vel *dysenteriam*, horrendam: partim insuper per venas lectas reforpta diras iterum turbas in sanguine movet. Ut his ergo occurram malis, mihi in usu est frequentem, ac modicam, rhabarbari dosin exhibere, alternis saltem diebus: nimium interea alvi motum (si opus est) astringentibus aromaticis, atque *anodynis*, reprimere soleo.

